

Nr 90

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändrad lydelse av 35 § 2 och 4 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.; given Stockholms slott den 25 mars 1966.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

- 1) lag om ändrad lydelse av 35 § 2 och 4 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370);
- 2) förordning om ändring i förordningen den 30 november 1951 (nr 763) angående beräkning av statlig inkomstskatt för ackumulerad inkomst.

GUSTAF ADOLF

G. E. Sträng

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att skattepliktig realisationsvinst vid avyttring av aktier och likartade tillgångar, som skattskyldig innehaft minst fem år, skall beräknas till 10 % av vad den skattskyldige erhållit för egendomen. Skattepliktig vinst skall dock inte beräknas om det framstår som sannolikt att avyttringen skett utan vinst eller med en vinst som inte överstiger 5 % av vad den skattskyldige erhållit. Bestämmelserna skall ej heller gälla vid omflyttning av organisationsaktier inom en koncern. Vidare föreslås Kungl. Maj:t få rätt att medge undantag från bestämmelserna vid avyttring som är föranledd av strukturrationalisering. Från den schablonmässigt beräknade skattepliktiga realisationsvinsten under ett beskattningsår medges avdrag med 500 kronor. Vid avyttring av aktier eller likartade tillgångar som innehafts mindre än fem år skall skattepliktig realisationsvinst beräknas enligt nu gällande regler. Beskattning skall dock ske även när sådana tillgångar förvärvats genom arv eller gåva eller liknande fång. Förslaget grundas på aktievinstutredningens betänkande (SOU 1965: 72).

**Förslag
till
Lag
om ändrad lydelse av 35 § 2 och 4 mom. kommunalskattelagen
den 28 september 1928 (nr 370)**

Härigenom förordnas, att 35 § 2 och 4 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

35 §.

2 m o m. Till intäkt — — — tid
Har egendom, som skattskyldig erhållit såsom gåva av make eller skyldeman, av givaren förvärvats genom fång, som ovan sägs, skall frågan om och i vad mån skattepliktig realisationsvinst skall anses föreligga bedömas med hänsyn till sistnämnda fång. Motsvarande skall gälla om make vid bodelning i anledning av andra makens död erhållit egendom, som förstnämnde make, före äktenskapets ingående eller under äktenskapet förvärvat genom köp, byte eller därmed jämförligt fång, eller om make vid bodelning av annan anledning än andra makens död erhållit egendom, som någondera maken före äktenskapets ingående eller under äktenskapet förvärvat genom köp, byte eller därmed jämförligt fång.

(Föreslagen lydelse)

35 §.

(realisationsvinst).

Har egendom, som skattskyldig erhållit såsom gåva av make eller skyldeman, av givaren förvärvats genom fång, som ovan sägs, skall frågan om och i vad mån skattepliktig realisationsvinst skall anses föreligga bedömas med hänsyn till sistnämnda fång. Motsvarande skall gälla om make vid bodelning i anledning av andra makens död erhållit egendom, som förstnämnde make, före äktenskapets ingående eller under äktenskapet förvärvat genom köp, byte eller därmed jämförligt fång, eller om make vid bodelning av annan anledning än andra makens död erhållit egendom, som någondera maken före äktenskapets ingående eller under äktenskapet förvärvat genom köp, byte eller därmed jämförligt fång. *Har även den skattskyldiges fångesman erhållit egendomen såsom gåva av make eller skyldeman eller vid sådan bodelning som nyss nämnts, skall bedömningen ske, som om avyttringen verkstälts av den som närmast dessförrinnan förvärvat egendomen på annat sätt än genom sådan gåva eller bodelning. Egendom som avses i c) nedan*

¹ Senaste lydelse av 35 § 2 och 4 mom. se 1959: 127.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

och som skattskyldig erhållit genom arv, testamente, gåva, bodelning eller annat fång, vilket icke är jämförligt med köp eller byte, anses alltid förvärvat genom det köp, byte eller därmed jämförliga fång som skett närmast dessförinnan.

Såsom skattepliktig — — — — —
b) då fråga är om vinst genom avyttring av annan egendom än fastighet:

— 10 » . . . . . 25 % » »
b) då fråga är om vinst genom avyttring av annan egendom än fastighet eller egendom som avses i c) nedan:

om egendomen — — — — —

— 5 » . . . . . 25 % » »
c) då fråga är om vinst genom avyttring av aktie, andel i aktiefond, fondandel eller teckningsrätt till aktie eller av andel i ekonomisk förening eller handelsbolag eller av annan rättighet som är jämförlig med här avsedd andelsrätt eller aktie, dock ej av aktie eller andel i bostadsaktiebolag eller bostadsförening som avses i 24 § 3 mom.:
om egendomen innehafts

mindre än 2 år	100 % av vinsten		
2 år men mindre än 3 år	75 % » »		
3 år men mindre än 4 år	50 % » »		
4 år men mindre än 5 år	25 % » »		

Avyttrar skattskyldig egendom som avses i c) och som den skattskyldige innehaft fem år eller mera och framstår det icke som sannolikt att avyttringen skett utan vinst eller med vinst ej överstigande 5 procent av vad den skattskyldige erhåller för egendomen, skall som skattepliktig realisationsvinst räknas ett belopp motsvarande 10 procent av vad han erhåller för egendomen efter avdrag för kostnad för avyttringen. Från sammanlagda beloppet av skatteplik-

(Nuvarande lydelse)

(Förelagen lydelse)

tig realisationsvinst enligt detta stycke under ett beskattningsår äger skattskyldig åtnjuta avdrag med 500 kronor. Har den skattskyldige under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, får nu avsett avdrag för dem båda gemensamt åtnjutas med 500 kronor. I intet fall får dock skattskyldig åtnjuta avdrag med högre belopp än som svarar mot sammanlagda beloppet av skattepliktig realisationsvinst enligt detta stycke.

Kan tillämpning av föregående stycke antagas hindra strukturrationalisering som är önskvärd från allmän synpunkt, äger Konungen eller myndighet som Konungen bestämmer medgiva befrielse därifrån helt eller delvis, om företag som beröres av strukturrationaliseringen gör framställning därom senast den dag avyttringen sker.

Vad ovan — — — — — å tomträtt.

Har jordbruksfastighet — — — — — nämnda del.

4 m o m. Vinst, som uppkommit genom att fast eller lös egendom tagits i anspråk genom expropriation eller liknande förfarande eller eljest avyttrats under sådana förhållanden, att tvångsförsäljning som nyss sagts måste anses vara för handen, är icke i något fall att anse som skattepliktig realisationsvinst, dock att skatteplikt enligt eljest gällande regler föreligger därest det skäligen kan antagas, att avyttringen skulle ägt rum även om tvång icke förelegat. Vad nu sagts skall äga motsvarande tillämpning beträffande realisationsvinst vid upplåtelse av nyttjanderätt eller servitutsrätt till fastighet för obegränsad tid mot engångsersättning.

4 m o m. Vinst, som uppkommit genom att fast egendom eller annan lös egendom *än sådan som avses i 2 mom. tredje stycket c)* tagits i anspråk genom expropriation eller liknande förfarande eller eljest avyttrats under sådana förhållanden, att tvångsförsäljning som nyss sagts måste anses vara för handen, är icke i något fall att anse som skattepliktig realisationsvinst, dock att skatteplikt enligt eljest gällande regler föreligger därest det skäligen kan antagas, att avyttringen skulle ägt rum även om tvång icke förelegat. Vad nu sagts skall äga motsvarande tillämpning beträffande realisationsvinst vid upplåtelse av nyttjanderätt eller servitutsrätt till fastighet för obegränsad tid mot engångsersättning. *Avyttras egendom som avses i 2 mom. tredje stycket c) under förhållanden som anges ovan, skall skattepliktig realisationsvinst icke beräknas till högre belopp än 10 pro-*

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

cent av vad den skattskyldige erhåller för egendomen efter avdrag för kostnad för avyttringen.

Såsom skattepliktig — — — — — yttre rationalisering.

Skattepliktig realisationsvinst enligt 2 mom. fjärde stycket anses icke föreligga när aktie i aktiebolag eller andel i handelsbolag eller ekonomisk förening överlåtes mellan sådana företag inom samma koncern, om moderföretaget i koncernen är aktiebolag eller ekonomisk förening och den överlåtna aktien eller andelen innehaves som ett led i annan koncernens verksamhet än förvaltning av fastighet, värdepapper eller annan därmed likartad lös egendom.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling, och skall tillämpas i fråga om avyttring av sådan egendom som avses i 35 § 2 mom. tredje stycket c), om avyttringen sker den 1 juli 1966 eller senare.

Förslag

till

Förordning

om ändring i förordningen den 30 november 1951 (nr 763) angående

beräkning av statlig inkomstskatt för ackumulerad inkomst

Härigenom förordnas, att 3 § 4 mom. och punkt 1 av anvisningarna till 1 § förordningen den 30 november 1951 angående beräkning av statlig inkomstskatt för ackumulerad inkomst¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

3 §.

4 mom. *Beträffande till inkomst av tillfällig förvärvsverksamhet hänförlig ackumulerad inkomst skall vad i denna förordning sägs icke äga tillämpning å*

4 mom. *I fråga om inkomst av tillfällig förvärvsverksamhet gälla förordningens bestämmelser, såvitt avser realisationsvinst, endast intäkt genom vinst, be-*

¹ Senaste lydelse av 3 § 4 mom. och punkt 1 av anvisningarna till 1 § se 1962:193.

(Nuvarande lydelse)

vinst vid icke yrkesmässig avyttring
av fast eller lös egendom.

(Föreslagen lydelse)

räknad enligt 35 § 2 mom. fjärde
stycket kommunalskattelagen, vid
avyttring av aktie eller andel i bo-
lag vars aktier eller andelar vid ti-
den för avyttringen ägdes eller in-
nehades på sätt som anges i 54 §
tredje stycket nämnda lag.

Anvisningar

till 1 §.

1. Inkomst skall — — — — — ifrågavarande år.

För att — — — — — två beskattningsår.

Engångsbelopp, som — — — — — tio år.

Akkumulerad inkomst, som avses i
3 § 4 mom., skall anses hänföra sig
till det antal år den skattskyldige
innehaft aktien eller andelen.

Intäkt av — — — — — å fastigheten.

Akkumulerad inkomst, — — — — — kortare tid.

Har jordbruk — — — — — ensam dödsbodelägare.

Vad i — — — — — vara gifta.

Vid skatteberäkning — — — — — samma skattskyldig.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt
därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 25 mars 1966.

N ä r v a r a n d e:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, KLING, EDENMAN, JOHANSSON, HERMANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, SVEN-ERIC NILSSON, LUNDKVIST, GUSTAFSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *ändrad beskattning av aktievinster, m. m.*, och anför.

Inledning

Enligt gällande bestämmelser angående beskattning av realisationsvinst behandlas vinst som uppkommer vid icke yrkesmässig avyttring av aktier och andra värdepapper skattemässigt på samma sätt som vinst vid avyttring av annan lös egendom. Detta innebär bl. a. att, om de avyttrade aktierna förvärvats genom köp, byte eller därmed jämförligt fång och innehafts under en tid av minst fem år, vinsten är skattefri. Då en omprövning av aktievinsternas skatterättsliga behandling framstod som önskvärd anmälde jag frågan den 23 april 1964. Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande nämnda dag tillkallade jag hovrättspresidenten N. Erik Åqvist, ordförande, samt byråchefen hos riksskattenämnden Hans R. Fridolin och kammarrättsrådet C. O. Sandström att verkställa en utredning i frågan.

I direktiven för utredningens arbete erinrade jag om den kraftiga och på det hela taget oavbrutna kursuppgång som under de senaste trettio åren kännetecknat den svenska aktiemarknaden på fondbörsen. Denna uppgång har varit betydligt större än vad den allmänna prisutvecklingen utvisar. Därmed har placering i börsnoterade aktier för såväl enskilda som företag kommit att framstå såsom en på längre sikt ändamålsenlig form inte blott för att bevara ett kapitals realvärde utan även för att erhålla en ofta betydande kapitalökning därutöver.

Den nämnda kursuppgången torde ha visst samband med nu gällande bestämmelser angående beskattningen av kapitalvinster. Det kan nämligen

hävdas att dessa regler i fråga om aktier bidragit till att förstärka tendenserna till kursstegring genom att öka efterfrågan. Särskilt betydelsefull har härvid ansetts vara den frihet från realisationsvinstskatt som beträffande lös egendom nu inträder efter en så jämförelsevis kort tid som fem år. Tendensen till kursuppgång underblåses samtidigt av att femårsgränsen helt naturligt leder till en obenägenhet att avyttra aktier före femårsperiodens utgång liksom att göra omplaceringar, sedan skattefrihet väl inträtt. Detta är ägnat att minska utbudet av förefintliga aktier.

I direktiven framhölls vidare att den betydande uppgången av aktievärdena inneburit, att aktier under efterkrigstiden gett en i förhållande till andra finansiella placeringar mycket god effektiv avkastning, dvs. om man även inräknar värdestegringen. Beroende på hur den effektiva avkastningen på aktieinnehavet fördelas mellan skattepliktig utdelning och värdestegring blir en större eller mindre del av denna avkastning inte inkomstbeskattad. Vid finansiella placeringar av annan typ, t. ex. i obligationer, blir däremot i allmänhet hela avkastningen inkomstbeskattad.

Det är mot bakgrund av dessa omständigheter som jag ansett behov föreligga av en översyn och omprövning av gällande regler rörande beskattning av värdestegringsvinster på aktier.

I fråga om den tekniska utformningen framhöll jag i direktiven, att en utgångspunkt för utredningen borde vara att icke realiserade värdestegringsvinster i princip inte bör beskattas i andra former än nu är fallet. Å andra sidan borde beskattningen av realisationsvinsterna utformas så att sådana vinster i skälig omfattning blir föremål för beskattning även vid längre tids innehav än som f. n. gäller. Vid avvägningen av beskattningen borde hänsyn vidare tas till att realisationsförlust liksom hittills inte bör kunna kvittas mot annan inkomst än realisationsvinst.

Beträffande objekten för vinstbeskattningen uttalade jag i direktiven att utredningen borde avse inte blott aktier i egentlig mening utan även därmed jämställda värdepapper såsom teckningsrätter, delbevis, andelar i aktiefonder och liknande. Däremot åsyftades inte i förevarande sammanhang någon egentlig översyn av beskattningsreglerna i fråga om försäljningsvinster på lös egendom i allmänhet.

Avslutningsvis framhöll jag bl. a. att de förslag utredningen framlade borde vara praktiska och enkla att tillämpa och effektiva från kontrollsynpunkt. Hinder borde inte föreligga att söka schablonmässiga lösningar, därest detta visade sig lämpligt.

Den 18 december 1965 har utredningsmännen, vilka antagit benämningen aktievinstutredningen, överlämnat betänkande (SOU 1965: 72) med förslag till nya bestämmelser om aktievinsters beskattning.

Utredningens författningsförslag torde få fogas vid statsrådsprotokollet i detta ärende som *bilaga*.

Över betänkandet har efter remiss *yttranden* avgetts av kammarrätten, bankinspektionen, försäkringsinspektionen, riksskattenämnden, centrala folkbokförings- och uppborädsnämnden, kommerskollegium (med överlämnande av yttranden från handelskamrarna), hovrätten för Västra Sverige, riksåklagaren, riksbanksfullmäktige, konjunkturinstitutet, ordförandena i företagsskatteutredningen och aktiefondsutredningen, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Östergötlands, Jönköpings, Kalmar, Blekinge, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Skaraborgs, Örebro, Västmanlands, Jämtlands samt Västerbottens län, allmänna ombudet hos mellankommunala prövningsnämnden, styrelsen för Stockholms fondbörs, Svenska bankföreningen, Svenska fondbandlareföreningen, Sveriges allmänna exportförening, Sveriges industriförbund, Sveriges grossistförbund, Sveriges köpmannaförbund, Sveriges hantverks- och industriorganisation, Svensk industriförening, Familjeföretagens förening, Svenska försäktion, Svensk industriförening, Familjeföretagens förening, Svenska försäkringsbolags riksförbund, Folksamvolagen, Kooperativa förbundet, Sveriges lantbruksförbund, Sveriges redareförening, Svenska företagares riksförbund, Skånes handelskammare, Svenska byggnadsentreprenörföreningen, Svenska sparbanksföreningen, Sveriges jordbrukskasseförbund, Sveriges advokatsamfund, Föreningen Auktoriserade revisorer, Svenska arbetsgivareföreningen, Landsorganisationen i Sverige (LO), Tjänstemännens centralorganisation (TCO), Sveriges akademikers centralorganisation (SACO), Statstjänstemännens riksförbund (SR), Riksförbundet Landsbygdens folk, Svenska stadsförbundet, Svenska kommunförbundet, Föreningen Sveriges taveringsrevisorer, Föreningen Sveriges kronokamrerare, Sveriges härads-skrivareförening, Taxeringsnämndsordförandenas riksförbund, Sveriges aktiesparares riksförbund, Sveriges jordägareförbund, Fideikommissariernas intresseorganisation, Skyddsföreningen för utländska värdepapper samt Hyresgästernas sparkasse- o. byggnadsföreningars riksförbund.

Sveriges industriförbund, Svenska bankföreningen, Svenska försäkringsbolags riksförbund, Stockholms handelskammare, Sveriges allmänna exportförening, Svenska arbetsgivareföreningen och Sveriges redareförening har äberopat ett yttrande av näringslivets skattedelegation. Sveriges lantbruksförbund, Riksförbundet Landsbygdens folk och Sveriges jordbrukskasseförbund har hänfört sig till ett yttrande av lantbrukets skattedelegation.

I anslutning till frågan om aktievinstbeskattningen vill jag även uppta till behandling ett förslag som väckts av 1953 års skatteflyktskommitté i dess år 1963 avgivna betänkande (SOU 1963: 52) och som gäller realisationsvinstbeskattningen i vissa fall när egendom erhållits genom arv eller gåva. Kommittén har föreslagit en ändring av den s. k. skyldemansregeln vid realisationsvinstbeskattningen.

Aktievinstbeskattningen

Gällande rätt

Angående beskattningen av realisationsvinst enligt nuvarande bestämmelser gäller i huvudsak följande.

Enligt 35 § kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370) (KL) inträder skattskyldighet för vinst genom avyttring av fast eller lös egendom under vissa bestämda förutsättningar, nämligen

- 1) att fråga är om icke yrkesmässig avyttring;
- 2) att egendomen förvärvats genom köp, byte eller därmed jämförligt fång; samt
- 3) att egendomen inte varit i den skattskyldiges ägo under mer än en viss angiven tid.

Denna innehavstid — som innebär att skattskyldighet för vinsten inte föreligger om avyttringen ägt rum efter utgången av denna tid — är för fastighet »mindre än 10 år» och för annan egendom än fastighet »mindre än 5 år». Är fråga om avyttring av strömfall eller rättighet till vattenkraft inträder skattskyldighet för vinst, om innehavstiden varit »mindre än 15 år».

Inom ramen för dessa maximerade innehavstider är skattepliktens omfattning reglerad enligt fallande skalor efter innehavstidens längd på följande sätt.

Såsom skattepliktig realisationsvinst räknas således

a) då fråga är om vinst genom avyttring av fastighet, om den innehafts:

mindre än 7 år	100 % av vinsten
7 år men mindre än 8 år	75 % av vinsten
8 år men mindre än 9 år	50 % av vinsten
9 år men mindre än 10 år	25 % av vinsten

b) då fråga är om vinst genom avyttring av annan egendom än fastighet, om den innehafts:

mindre än 2 år	100 % av vinsten
2 år men mindre än 3 år	75 % av vinsten
3 år men mindre än 4 år	50 % av vinsten
4 år men mindre än 5 år	25 % av vinsten

c) då fråga är om vinst genom avyttring av strömfall eller rättighet till vattenkraft, om egendomen innehafts:

mindre än 12 år	100 % av vinsten
12 år men mindre än 13 år	75 % av vinsten
13 år men mindre än 14 år	50 % av vinsten
14 år men mindre än 15 år	25 % av vinsten

I fråga om vinstberäkningen föreskrivs i punkt 1 av anvisningarna till 36 § KL, att såsom intäkt upptas vad som erhållits för den avyttrade egendomen. Avdrag får ske för alla omkostnader för förvärvet och avyttringen, således för erlagd köpeskilling, för vad som nedlagts på förbättring av egendomen, för inköps- och försäljningsprovision, för stämpelkostnader m. m. Hit räknas också de reparations- och underhållskostnader som nedlagts i sådan fastighet eller del därav, som inkomsttaxeras efter schablonmetod enligt 24 § 2 eller 3 mom. KL, i den mån den avyttrade egendomen på grund därav vid avyttringen befunnit sig i bättre skick än vid förvärvet. Har den skattskyldige tidigare fått åtnjuta avdrag för värdeminskning av den avyttrade egendomen e. d., skall å andra sidan, i den mån ej vad som vid avyttringen återbekommit av de avskrivna beloppen inräknas i intäkt av rörelse, omkostnadsbeloppet minskas med detta avdrag. (Vad som i detta sammanhang skall anses utgöra åtnjutet värdeminskningsavdrag framgår av 29 § 1 mom. andra stycket KL.) Vidare får den skattskyldige vid vinstberäkningen åtnjuta avdrag för under beskattningsåret utbetalda förvaltningskostnader och räntor, om dessa inte bör hänföras till annan förvärvsskälla.

Av punkt 2 sista stycket av anvisningarna till 41 § KL framgår, att det för inkomstberäkningen är utan betydelse, om köpeskillingen eller ersättningen skall erläggas på en gång eller i särskilda terminer. Realisationsvinst resp. realisationsförlust skall således beräknas med hänsyn till köpeskillingens totala belopp, oavsett om detta skall betalas på en gång eller terminsvis.

Realisationsförlust beräknas efter samma grunder som gäller för beräkning av realisationsvinst. Realisationsförlust får avdras endast från realisationsvinst eller, i förekommande fall, från lotterivinst under samma år, däremot inte från inkomst av annat slag. Vid kommunaltaxeringen gäller vidare den begränsningen, att realisationsförlust, som uppkommit vid avyttring av fastighet belägen i en kommun, inte får avräknas från realisationsvinst vid avyttring av fastighet i annan kommun. För att förlusten skall få avdras fordras att omständigheterna vid avyttringen varit sådana att, om avyttringen i stället skett med vinst, denna varit skattepliktig. Den fallande skalan gäller i motsvarande mån beträffande förlusterna. Realisationsförlust under ett år som inte kunnat avräknas från realisationsvinst eller lotterivinst under samma år, får inte förskjutas till ett annat år för avräkning mot vinst under detta år genom sådant förlustavdrag som avses i förordningen om förlustutjämning (SFS 1960: 63).

Såsom nämnts skall den avyttrade egendomen, för att reglerna om realisationsvinstbeskattningen skall vara tillämpliga, ha förvärvats genom köp, byte eller därmed jämförligt fång. Det skall med andra ord vara fråga om ett oneröst förvärv. Om egendomen förvärvats genom ett icke oneröst fång, t. ex. genom gåva eller genom arv och testamente, kan vinstbeskattning däremot inte äga rum.

För en mera utförlig redogörelse angående innebörden av gällande regler hänvisas till betänkandet s. 27—45. Här skall beträffande realisationsvinstreglerna endast nämnas följande.

Vinstbeskattningen omfattar i princip all slags egendom. Hit räknas alltså, utom fastigheter, även lös egendom som avser rättigheter av olika slag. Exempel härpå utgör aktier, teckningsbevis, interimisbevis, inköpsrätter, andelar i handelsbolag och ekonomiska föreningar, obligationer, förlagsbevis och andra fordringsrätter.

Helt allmänt kan sägas att över huvud laget allt, som förvärvats mot vederlag i någon form eller som mottagits såsom avkastning av innehavd egendom eller ock på grund av utfört arbete, är att betrakta såsom förvärvat genom köp, byte eller därmed jämförligt fång.

Vad nu sagts måste emellertid modifieras något, såvitt angår förvärv av aktier vilka tecknats i samband med en nyemission. Om de nya aktierna tecknats på grund av köpta teckningsrätter, dvs. utan samband med innehavda aktier, är de nya aktierna att anse såsom förvärvade genom köp enligt den nyssnämnda huvudregeln. Har däremot de nya aktierna tecknats på grund av tidigare innehav av aktier i samma bolag, är läget däremot ett annat. Trots det onerösa moment som aktieägarens betalning för de nya aktierna utgör, är nämligen aktieägarens skattskyldighet för den vinst han får, om han säljer dessa, i fall som detta beroende av när och hur han förvärvat de förut innehavda aktierna. Skattskyldighet för vinsten föreligger endast om de tidigare aktierna förvärvats genom köp, byte eller därmed jämförligt fång inom kortare tid än fem år före avyttringen av de tecknade aktierna. Varken nyemissionen såsom sådan eller teckningsrättens begagnande utlöser någon skattskyldighet. Om aktieägaren säljer teckningsrätterna kan emellertid realisationsvinstbeskattning bli aktuell under samma förutsättningar som vid avyttring av nytecknade aktier. På samma sätt bedöms för övrigt beskattningsfrågan också beträffande fondaktier och delbevis i samband med en fondemission, där ju själva emissionen inte ställer något anspråk på ekonomiskt vederlag från aktieägarens sida. I samtliga nu nämnda fall anses således emissionen inte konstituera ett självständigt förvärv av den nya aktien eller rätten därtill. Förvärvet härleds i stället till förvärvet av den skattskyldiges tidigare aktieinnehav i den mån detta förvärv varit av självständig natur. Detta betyder att man i vissa fall, om en serie emissioner förekommit under flera år, kan få gå långt tillbaka i tiden för att komma till det ursprungliga förvärvet.

Ett dylikt härledande till ett tidigare förvärv ifrågakommer däremot inte, när en aktieägare på grund av sitt innehav av aktier i ett bolag beretts förmånen att få förvärva aktier i ett annat bolag, vederlagsfritt eller till lägre pris än i öppna marknaden. I den mån aktieägaren utnyttjat förmånen i fråga, dvs. om aktieägaren förvärvat de erbjudna aktierna eller sålt inköpsrätterna till desamma, har han därigenom åtnjutit skattepliktigt utdelning. Om aktieägaren sedermera säljer de erhållna aktierna, är förvärvet av de-

samma genom utdelningen, såsom förut antytts, att anse såsom ett med köp och byte jämförligt fång.

Beträffande förvärvets art är att märka, att egendom, som en person efterlämnat vid sin död, alltid anses utgöra arvfången egendom för dödsboet och arvingarna, oavsett när och hur den avlidne förvärvat densamma. För en arvinge som tilldelats egendom ur dödsboet genom arvskifte gäller det samma, även om han lämnat vederlag till sina medarvingar för egendomen (RÅ 1941 ref. 51) och även om dödsboet självt skulle ha inköpt egendomen med dödsboets medel (RÅ 1953 ref. 4). Arvingen anses alltså i dessa fall ha förvärvat egendomen genom arv och inte genom köp. Skulle i stället dödsboet avyttra egendom som det självt inköpt, kan däremot skattskyldighet inträda för dödsboet enligt de allmänna reglerna för realisationsvinstbeskattningen.

Ett fång kan vara blandat till sin natur. Således kan det vara uppenbart att en överlåtelse som betecknats såsom en försäljning, helt eller delvis utgör en gåva. Omvänt kan en såsom gåva betecknad överlåtelse helt eller delvis utgöra en försäljning. Detta måste givetvis beaktas vid realisationsvinstbeskattningen. Om överlåtelsen avser en odelbar enhet, t. ex. en fastighet, får överlåtelsens karaktär av köp eller gåva bedömas efter överlåtelsens huvudsakliga och reella innebörd. Avser överlåtelsen delbar egendom, såsom aktier, kan däremot en uppdelning av fångtet i en gåvodel och en köpdel ske. Så har en skattskyldig, som av sin fader köpt aktier för ett pris som motsvarade en tredjedel av deras verkliga värde och därefter inom fem år från förvärvet sålt aktierna med vinst, beskattats för endast en tredjedel av denna (gåvoskatt hade erlagts för återstående två tredjedelar av anskaffningsvärdet), se RÅ 1943 ref. 9.

Såsom framgått av det sagda, är det i princip arten av den skattskyldiges eget förvärv av den avyttrade egendomen, som är avgörande för om skattskyldighet skall inträda eller ej för eventuell realisationsvinst. I vissa fall skall emellertid frågan om skattskyldigheten bedömas inte med utgångspunkt från avyttrarens fång utan i stället med hänsyn till hans fångesmans fång.

Enligt 35 § 2 mom. KL är så fallet, om egendom som skattskyldig erhållit såsom gåva av make eller skyldeman, av givaren förvärvats genom köp, byte eller därmed jämförligt fång. Motsvarande gäller om make vid bodelning i anledning av andra makens död erhållit egendom, som förstnämnda make före eller under äktenskapet förvärvat genom oneröst fång av nyssnämnt slag. Likaså gäller detta, om make vid bodelning av annan anledning än andra makens död erhållit egendom, som någondera maken före eller under äktenskapet förvärvat genom köp, byte eller därmed jämförligt fång. De nu nämnda reglerna infördes år 1951 i syfte att motverka möjligheter till missbruk.

Även andra fall finns, då inte säljarens utan fångesmannens förvärv är

bestämmande för realisationsvinstbeskattningen. Sålunda grundar ett bolags övertagande av tillgångar genom fusion enligt 174 § 1 mom. lagen den 14 september 1944 (nr 705) om aktiebolag inte i och för sig realisationsvinstbeskattning. Om moderbolaget sedermera säljer de vid fusionen övertagna tillgångarna, får man i stället — i den mån vinsten inte skall beskattas såsom inkomst av rörelse — bedöma frågan om bolagets skattskyldighet för realisationsvinst med utgångspunkt från det upplösta dotterbolagets fång. Motsvarande gäller vid fusion mellan ekonomiska föreningar, mellan sparbanker samt mellan vissa försäkringsbolag. Realisationsvinstbeskattningen anknyts enligt gällande regler till den skattskyldiges avyttring av den egendom han ägt. En beskattning av orealiserad värdestegring ifrågakommer således inte i detta sammanhang. Däremot kan värdestegringen sägas bli indirekt beskattad i samband med den årliga förmögenhetsbeskattningen och i viss mån även genom arvs- och gåvobeskattningen.

Med avyttring förstås i detta sammanhang samma överlåtelse av onerös karaktär som omfattas av de realisationsvinstgrundande förvärven, dvs. köp, byte eller därmed jämförligt fång.

Vissa avyttringar är uttryckligen undantagna från vinstbeskattning.

I de nyssnämnda fallen, då tillgångar övertas genom fusion, skall således beskattning för realisationsvinst inte inträda. Detta innebär givetvis också att inte heller avdragsrätt för realisationsförlust föreligger i dylika fall.

Vidare gäller skattefrihet vid vissa överlåtelse av tvångsmässig karaktär. Däröfver gäller enligt 35 § 4 mom. KL, att vinst som uppkommit genom att fast eller lös egendom tagits i anspråk genom expropriation eller liknande förfarande eller eljest avyttrats under sådana förhållanden, att tvångsförsäljning måste anses vara för handen, inte i något fall är att anse som skattepliktig realisationsvinst. Skatteplikt föreligger emellertid likväl enligt de allmänna reglerna, om det skäligen kan antas, att avyttringen skulle ägt rum även om tvång inte förelegat.

Såvitt avser värdepapper har tvångsförsäljning ansetts föreligga vid inlösen enligt 174 § 2 mom. aktiebolagslagen, dvs. i sådant fall då ett moderbolag har mer än nio tiondelar av aktierna i ett dotterbolag och därför äger att av övriga aktieägare i dotterbolaget inlösa återstående aktier. Om ett företag exproprieras, t. ex. ett järnvägsföretag, kan en tvångsförsäljning av aktierna i företaget tänkas ske i samband därmed.

Skulle ett aktiebolag eller en ekonomisk förening till delägare sälja tillgång till underpris, kan detta medföra att delägaren skall beskattas för förtäckt utdelning. Så sker såsom redan nämnts, då en aktieägare utnyttjar förmånen att till underpris få förvärva av bolaget innehavda främmande aktier. Däremot beskattas i fall som detta inte bolaget för den uteblivna vinsten såsom för »förtäckt realisationsvinst». Beskattning hos bolaget kan

ifrågakomma endast om den till delägaren överlåtna egendomen skulle utgöra omsättningstillgång i bolagets rörelse eller sådan anläggningstillgång där vinst vid försäljning beskattas som inkomst av rörelse.

För aktieägare i ett bolag, som övertas av ett annat bolag, kan givetvis realisationsvinstbeskattning enligt vanliga regler aktualiseras, när han i utbyte mot nyemitterade aktier i det övertagande bolaget och eventuellt ytterligare vederlag i kontanter eller annat lämnar sina aktier i det övertagna bolaget.

För att skattepliktig realisationsvinst resp. avdragsgill realisationsförlust skall föreligga förutsätts såsom nämnts att egendomen avyttras, när fråga är om fastighet, inom kortare tid än tio år och, när fråga är om lös egendom, inom kortare tid än fem år. Med utgångspunkt från dagen för förvärvet beräknas innehavstiden i enlighet med föreskrifterna i lagen den 30 maj 1930 (nr 173) om beräkning av lagstadgad tid. En person, som köpt en aktie den 5 januari 1960 och sålt den med vinst den 5 januari 1965, är alltså enligt gällande regler inte skattskyldig för vinsten. Om egendomen varit i den skattskyldiges ägo i flera perioder, räknas alltid tiden från dagen för det sista fånget.

I fråga om aktier och andra fondpapper torde innehavstiden få beräknas med utgångspunkt från fondnotans dagtecknande. Såsom förut nämnts anses dock aktier, som på grund av tidigare innehav av aktier i samma bolag förvärvats i samband med fond- eller nyemission, vara förvärvade samtidigt med de äldre aktierna. Eljest torde vid aktieteckning gälla, att aktieförvärvet anses ha ägt rum den dag, då aktieteckningen blivit definitiv, dvs. när densamma avslutats och de verkställda teckningarna godkänts av bolaget. Avser teckningen aktier i bolag under bildande, är det dagen för den konstituerande bolagsstämman som är att anse såsom förvärvsdag. Är det åter fråga om aktieägares rätt att till förmånlig kurs teckna aktier i annat bolag, torde förvärvet anses ha skett den dag, då aktieägaren förbundit sig att utnyttja förmånen. Har aktier eller andra värdepapper erhållits såsom utdelning, lön eller gratifikation är förvärvsdagen den dag då förmånen blev tillgänglig för lyftning.

Det hittills sagda beträffande tidsberäkningen har — väl att märka — endast avseende på den innehavstid som är bestämmande för frågan om ägarens skattskyldighet för realisationsvinst genom sin avyttring av egendomen. En annan sak är frågan om under vilket beskattningsår själva skatteplikten aktualiseras. Detta anses nämligen enligt praxis skola ske vid taxeringen för det år, under vilket likviden börjat erläggas, även om avtalet angående avyttringen träffats under ett tidigare år. Man kan alltså inte genom att i avtalet uppskjuta likvidens erläggande till en tidpunkt som infaller mer än fem resp. tio år efter förvärvet undgå skattskyldighet för realisationsvinst, därest avtalet ingåtts inom den för skatteplikten stipulerade tiden. I och med att en del av likviden erlagts under ett visst år, an-

ses — med hänsyn till föreskrifterna i punkt 2 sista stycket av anvisningarna till 41 § KL — skattskyldighet för likvidens totalbelopp inträda under samma år.

Bestämmelserna om vinstberäkningen enligt anvisningarna till 36 § KL har inledningsvis redan berörts. Därav framgår således att från försäljningssumman får avräknas alla omkostnader för förvärvet och avyttringen, dvs. omkostnader i form av köpeskilling, inköps- och försäljningsprovision, härunder inbegripet t. ex. courtage, samt stämpelavgifter.

Normalt bör vinstberäkningen som sådan, exempelvis när fråga är om en aktieförsäljning, inte vålla några svårigheter. Vinstberäkningen sker enklast så att från försäljningspriset, minskat med kostnader för stämpel och courtage, avräknas inköpspriset, ökat med motsvarande kostnader. De två belopp, som sålunda ställs mot varandra, motsvarar alltså de belopp, som återfinns nederst på avräkningsnotan vid försäljningen resp. förvärvet. Av det netto, som därvid erhållits och som utgör vinsten eller förlusten, utförs 100, 75, 50 eller 25 %, beroende på den tid under vilken säljaren innehåft papperet i fråga.

Något mera komplicerad kan vinstberäkningen bli, då fond- eller nyemissioner mellankommit eller då fråga är om delbevis och teckningsrätter o. d.

Avser avyttringen aktier av visst slag, vilkas antal under den tid säljaren innehåft dylika aktier ökat genom fond- eller nyemission, skall summan av anskaffningskostnaden för de ursprungligen förvärvade aktierna och de ytterligare belopp, som hänför sig till vad säljaren kan ha tecknat på grund av tidigare aktieinnehav i samband med senare nyemissioner, slås ut på hela hans aktieinnehav av ifrågavarande slag, såväl gamla som nya. Med varje emission, som utnyttjas under innehavstiden, proportioneras alltså förvärvskostnaden ut på ett större antal aktier än tidigare. För att en dylik proportionering skall kunna göras förutsätts emellertid att de gamla och nya aktierna med hänsyn till rösträtt, utdelningsrätt m. m. är sinsemellan likvärdiga. En annan sak är att tidigare innehavda aktier kan ha blivit av bolaget utbytta mot aktier i annan valör fastän med sammanlagt lika stort nominellt värde som förut. I ett sådant fall är det intet som hindrar att den ursprungliga förvärvskostnaden slås ut på de nya aktierna vid vinstberäkningen.

När avyttringen gäller aktier, som erhållits på grund av en emission och vilkas förvärv därför måste härledas till tidigare aktier, är emellertid att märka att dessa tidigare aktier kan vara köpta vid olika tidpunkter. Detta är av betydelse för tillämpningen av den fallande skalan vid realisationsvinstbeskattningen, varför man vid vinstberäkningen måste skilja mellan de olika förvärven. Även beträffande en och samma aktie gäller att, om aktien erhållits i samband med en emission, en del av aktien ibland måste anses förvärvad vid en annan tidpunkt än aktien i övrigt. Så är fallet om aktien delvis förvärvats genom köp av en teckningsrätt eller av ett del-

bevis. En person kan t. ex. på grund av sitt innehav av aktier i ett bolag ha fått teckna en ny aktie på tre gamla. Om hans tidigare innehav av aktier inte är jämnt delbart med tre, har han kanske för att kunna utnyttja erbjudandet till fullo nödgats inköpa en teckningsrätt. Därigenom har han fått möjlighet att teckna en aktie mer än han annars skulle ha kunnat göra på grund av sitt tidigare aktieinnehav. Denna aktie är att anse såsom nyförvärvad till den del den är att hänföra till den köpta teckningsrätten, dvs. till en tredjedel. Till övriga två tredjedelar skall förvärvet däremot hänföras till förvärvet av tidigare innehavda aktier. Även i fall som detta måste alltså skilda vinstberäkningar göras så att hänsyn tas till de olika tidpunkterna för förvärvet och till de olika stora kostnaderna för förvärvet. I nämnda exempel skall dessa kostnader avräknas från en tredjedel resp. två tredjedelar av försäljningssumman för ifrågavarande aktie.

För det fallet att emissionen avser aktier av annat slag eller andra slags rättigheter, skall — trots sambandet med det tidigare aktieinnehavet — nyförvärv anses föreligga beträffande de nya aktierna eller rättigheterna. Om t. ex. ägare av stamaktier fått rätt att teckna preferensaktier, innebär tecknandet av preferensaktier ett nyförvärv. Kostnaden för förvärvet utgör då teckningsbeloppet jämte den del av de tidigare innehavda aktiernas anskaffningspris som belöper på de teckningsrätter som använts för preferensaktiernas tecknande.

Om en aktieägare i samband med en nyemission inte begagnar möjligheten att teckna nya aktier utan i stället säljer sina teckningsrätter, kan han bli skattskyldig för realisationsvinst genom försäljningen, om han inom kortare tid än fem år från avyttringen genom köp, byte eller därmed jämförligt fång förvärvat de aktier till vilka teckningsrätten hört. Den kostnad för förvärvet som han får dra av vid vinstberäkningen blir den andel i anskaffningskostnaden för aktierna, som belöper på varje försäld teckningsrätt. Denna andel beräknas genom proportionering enligt följande exempel.

Aktiens inköpspris	100: — kr.
Aktiens kursvärde inkl. teckningsrätt	125: — kr.
Teckningsrättens försäljningspris	6: 25 kr.

Teckningsrättens anskaffningsvärde: $\frac{6:25}{125} \times 100 = 5:—$ kr.

Realisationsvinst: 6: 25 — 5: — = 1: 25 kr.

Vad nu sagts beträffande teckningsrätter gäller även i fråga om avyttring av fondandel, som ju avser rätten att vid fondemission erhålla fondaktier. Vid vinstberäkningen får alltså avräknas den del av anskaffningskostnaden för den eller de tidigare innehavda aktierna som efter proportionering belöper på varje delbevis.

En person, som förvärvat aktier av visst slag i ett visst bolag vid olika tidpunkter eller genom olika fång kan enligt gällande praxis, när realisationsvinstbeskattning aktualiseras, själv välja vilka av dessa aktier som skall anses vara de avyttrade. Om han förvärvat några av aktierna genom arv eller gåva, kan han alltså förklara att de avyttrade aktierna i första hand avsett de sålunda förvärvade och därmed undgå beskattning för realisationsvinst. Han kan också, om det skulle vara till hans fördel och utrymme finns för ett sådant val, förklara att avyttringen avsett inom femårsperioden köpta aktier av samma slag och därmed förskaffa sig möjlighet att utnyttja en avdragsgill realisationsförlust för kvittning mot realisationsvinst genom en annan försäljning. Det sagda gäller även om de avyttrade aktierna i det enskilda fallet kan identifieras så att det kan konstateras när och hur de förvärvats.

Kontrollfrågan enligt gällande system

I taxeringsförordningen den 23 november 1956 (nr 623) (TF) ges bl. a. föreskrifter om deklarationsskyldighetens fullgörande. Dessa föreskrifter innebär att vissa skattskyldiga är skyldiga att utan anmaning avge allmän självdeklaration till ledning för egen taxering. Sådant deklaration skall alltid lämnas av aktiebolag och ekonomiska föreningar samt familjestiftelser och andra liknande sammanslutningar. Andra juridiska personer — t. ex. ideella föreningar av olika slag och andra stiftelser än familjestiftelser — är skyldiga avge självdeklaration om bruttointäkterna av en eller flera förvärvskällor under beskattningsåret uppgått till sammanlagt minst 100 kr. Fysisk person, som varit här i riket bosatt under hela beskattningsåret, är deklarationsskyldig, om hans bruttointäkter av en eller flera förvärvskällor uppgått till minst 2 400 kr. Har han inte varit bosatt här under hela beskattningsåret, föreligger likväl deklarationsskyldighet, om bruttointäkterna uppgått till minst 100 kr. Men oavsett om inkomsterna uppgått till angivna minimibelopp, är fysisk eller juridisk person deklarationsskyldig, om vederbörande haft till förmögenhetsskatt skattepliktiga tillgångar vilka vid beskattningsårets utgång haft ett värde överstigande 100 000 kr., eller beträffande till förmögenhetsskatt skattskyldiga föreningar och stiftelser m. fl., om de haft sådana tillgångar med ett värde av minst 5 000 kr. Har makar, som ingått äktenskap före ingången av beskattningsåret och levt tillsammans under större delen därav, var för sig haft inkomst eller förmögenhet, är vardera makens deklarationsskyldighet att bedöma efter makarnas och boets sammanlagda inkomst och förmögenhet. Dessutom skall deklaration alltid lämnas av skattskyldig, för vilken garantibelopp för fastighet skall upptas som inkomst. Efter anmaning är emellertid även den som inte enligt de här berörda föreskrifterna är deklarationsskyldig, skyldig att avge självdeklaration.

Angående den allmänna självdeklarationens innehåll gäller, att däri skall upptas alla förvärvskällor, beträffande vilka skattskyldighet för beskattningsåret åligger den skattskyldige, samt de intäkter och avdrag, som är att hänföra till varje förvärvskälla. Detta innebär att även de realisationsvinster och realisationsförluster som förekommit under beskattningsåret skall uppges. En särskild deklaraionsblankett angående försäljning av värdepapper tillhandahålls för Stockholms vidkommande av överståthållarämbetet men denna blankett ingår inte bland de av riksskattenämnden fastställda deklaraionsformulären.

I förmögenhetshänseende gäller att i deklaraionen skall uppges den skattskyldiges tillgångar och skulder vid slutet av beskattningsåret, detta även om förmögenheten inte uppgår till skattepliktigt belopp. Uppgiftsskyldighet föreligger dock endast om och i den mån skattskyldighet för förmögenhet åligger honom. Till dem som inte är skattskyldiga för förmögenhet hör t. ex. aktiebolag och ekonomiska föreningar.

Till förmögenhetstillgångar, som i princip skall upptas i deklaraion, hör bl. a. aktier, andelar i ekonomiska föreningar och andra värdepapper. Redovisningen sker på särskild bilaga till den allmänna självdeklaraionen.

Av betydelse ur kontrollsynpunkt är i detta sammanhang de avräkningsnotor, som enligt förordningen den 6 november 1908 (nr 129) angående en särskild stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper skall upprättas vid dylika överlåtelser för att ligga till grund för stämpelbeläggningen. Med fondpapper avses härvid i första hand aktier och obligationer. Avräkningsnota skall upprättas samma dag som köp eller bytesavtal avslutas. Vid köp skall avräkningsnotan uppta säljarens och köparens namn och bostad, ort och dag för köpets avslutande, föremålet för överlåtelsern ävensom den överenskomna köpeskillingen. Särskilda regler finns angående skyldigheten att upprätta avräkningsnota. Härom gäller i huvudsak följande. Denna skyldighet åligger i princip säljaren, vare sig denne handlar för egen räkning eller i egenskap av kommissionär. Köparen skall dock upprätta avräkningsnotan, om han är fondhandlare (vare sig han är köpare för egen räkning eller i egenskap av kommissionär) och den andra kontrahenten inte är fondhandlare. Har avtalet förmedlats av någon som själv inte uppträtt såsom säljare eller köpare, åligger det förmedlaren att upprätta avräkningsnotan. Avräkningsnotan skall upprättas i två likalydande exemplar. Inom tre månader efter utgången av varje kalenderkvartal skall fondhandlare i den ordning bankinspektionen föreskriver till inspektionen insända det ena exemplaret av de avräkningsnotor som upprättats inom kvartalet.

Även om avräkningsnotornas syfte är att ligga till grund för stämpelbeläggning enligt 1908 års förordning, finns en viss möjlighet att utnyttja dem såsom kontrollmaterial i taxeringssammanhang. Enligt 46 § TF gäller nämligen att för taxering erforderlig, i förordningen inte särskilt omfördä handlung eller uppgift, skall, då så begärs för taxeringskontroll, tillhanda-

hållas av bl. a. statligt eller kommunalt verk, allmän inrättning eller överförmyndare. På grund av denna föreskrift kan alltså bankinspektionen tillhandahålla taxeringsmyndigheterna de avräkningsnotor som insänts av fondhandlarna. Riksskattenämnden har i sin kontrollverksamhet genom sin personal gjort stickprovsundersökningar angående realisationsvinster med ledning av de hos bankinspektionen förvarade avräkningsnotorna.

Ytterligare en möjlighet till kontroll beträffande eventuella realisationsvinster erbjuder de uppgifter om aktieutdelningar m. m. som skall lämnas enligt 43 § TF. Enligt föreskrifterna i denna paragraf skall var och en som lyft utdelning på svenska aktier eller andelar i ekonomiska föreningar samt räntor på obligationer, förlagsbevis och liknande värdepapper, med vissa undantag, till den som utbetalar utdelningen eller räntan — dvs. oftast en bank eller annan inrättning — lämna uppgift enligt särskilt formulär om det belopp som lyfts. Beträffande aktieutdelningar kan nämnas formulär 18 a, som kommer till användning om den utdelningsberättigade var ägare av aktien, när utdelningen blev tillgänglig för lyftning, och om han då var bosatt i Sverige samt formulär 18 b, som skall användas i andra fall, dvs. då kupongskatt skall utgå. Uppgifterna angående aktieutdelning skall av utbetalaren översändas till vederbörande bolagsstyrelse som har att vidarebefordra uppgifterna till överståthållarämbetets kupongskattekontor. Sedan kontroll verkställts beträffande den kupongskatt som skall uttas, vidare-sänder kupongskattekontoret uppgifterna till vederbörande länsstyrelse, som i sin tur skickar ut dem till taxeringsnämnderna. Dessa får därmed möjlighet att kontrollera att utdelningarna deklarerats och aktierna uppgetts såsom förmögenhetstillgång av de skattskyldiga. Uppgifterna angående utdelningar på andelar i svenska ekonomiska föreningar och från utländska juridiska personer skall av dem, som mottagit desamma senast den 31 januari följande år avlämnas till taxeringsmyndigheterna. Uppgifter angående ränta på obligationer, förlagsbevis o. d. skall överlämnas till myndigheterna endast i den utsträckning Kungl. Maj:t förordnar. Här blir i regel endast fråga om stickprovskontroller. Har lämnade uppgifter av detta slag inte avfördrats inom fem år, får de förstöras. Under femårstiden skall uppgifterna på begäran av taxeringsintendent tillhandahållas för granskning.

Den här berörda uppgiftsskyldigheten innebär, särskilt beträffande aktier, en viss möjlighet till kontroll också i fråga om realisationsvinsterna. Om en deklarent t. ex. uppgivit aktieutdelning utan att uppta aktien i fråga såsom förmögenhetstillgång vid beskattningsårets utgång, kan det finnas anledning anta att aktien avyttrats under året. Taxeringsmyndigheterna har då en möjlighet att infordra uppgifter av den skattskyldige om hur det förhåller sig härmed.

Av intresse i sammanhanget är också, att deklARATIONER från fysiska personer bevaras hos beskattningsmyndigheterna till dess sex år förflutit efter taxeringsårets utgång, medan deklaramaterialet för t. ex. aktiebolag och

ekonomiska föreningar bevaras intill sex år efter utgången av det år då bolaget eller föreningen upphört.

Utredningens förslag

De sakkunniga konstaterar bl. a. att — samtidigt som i direktiven framställs önskemål om att den begärda revisionen skall tillgodose vissa angivna syften — utredningsuppdraget varit i flera hänseenden begränsat till sin omfattning. Någon diskussion rörande realisationsvinstbeskattningens vara eller icke vara har således över huvud taget inte ifrågasatts i direktiven. Uppdraget har vidare varit begränsat till i första hand aktier och därmed jämställda värdepapper och någon egentlig översyn av beskattningsreglerna i fråga om försäljningsvinster på lös egendom i allmänhet har inte varit åsyftad. De sakkunniga framhåller att vad som på grundval av direktiven kunnat aktualiseras genom utredningsuppdraget således är ett val mellan att antingen utbryta de ifrågavarande värdepapperen ur de nuvarande reglerna för realisationsvinstbeskattningen och göra dem till föremål för särskild lagstiftning, eller också att — såsom de sakkunniga gjort i sitt förslag — modifiera reglerna i KL med avseende på just dessa värdepapper inom ramen för gällande system för beskattningen av realisationsvinster.

De sakkunniga har undersökt hur realisationsvinstbeskattningen ordnats i vissa andra länder. En redogörelse för denna undersökning återfinns i betänkandet på s. 51—121. Till denna redogörelse torde här få hänvisas.

Vinstbeskattningens objekt

Föremål för vinstbeskattning skall enligt utredningens förslag i första hand vara aktier, vare sig de är börsnoterade eller ej. Enligt förslaget skall emellertid även vissa andra objekt omfattas av vinstbeskattningen. Hit hör andelar i aktiefonder och liknande. Detsamma gäller delbevis, teckningsrätter och inköpsrätter och liknande till aktier och andelar som nu nämnts. Inom området för vinstbeskattningen faller vidare andelar i ekonomisk förening, vanligt handelsbolag och kommanditbolag samt handlingar, som är att anse som jämförliga med nu nämnda andelsrätter eller med aktier.

Utanför området för den föreslagna vinstbeskattningen faller däremot sådant som obligationer, skuldebrev, förlagsbevis och andra liknande på fordringsrätter grundade handlingar. Värdehandlingar av dessa slag skall alltså vara underkastade hittills gällande regler för tidsbegränsad realisationsvinstbeskattning. Om emellertid en fordringsrätt i praktiken fungerar som en omsättningsbar värdehandling och i övrigt är jämförlig med

aktier, vilket kan vara fallet med t. ex. participating debentures, skall en sådan fordringsrätt i fråga om vinstbeskattningen behandlas på samma sätt som aktier.

Beträffande den avgränsning av området för den föreslagna vinstbeskattningen som sålunda gjorts framhåller utredningen bl. a. att, då utredningen valt att utforma tillämpningsområdet för de nya reglerna med utgångspunkt från vad som kan betraktas som en i princip generell skatteplikt för alla aktier och därmed i mera vidsträckt bemärkelse jämförliga värdepapper, flera olika skäl bidragit härtill.

Utredningen anför härom följande.

Enligt utredningens mening kan en begränsning av tillämpningsområdet för de nya reglerna till enbart börsaktier och till sådana aktier hänförliga delbevis, teckningsrätter, andelar m. m. inte anses sakligt motiverad. Även om härunder skulle inrymmas också aktier på fondhandlarnas aktielista skulle avgränsningen likväl medföra en olika skattemässig behandling av skilda aktier, oaktat de såsom placeringsobjekt är likvärdiga. Den skärpta beskattningen, som de nya reglerna otvivelaktigt innebär, skulle direkt rikta sig mot de aktier som är föremål för kontinuerlig officiell kursregistrering och, trots att dessa aktier representerar den dominerande delen av de aktier, som förekommer i allmän handel, utgör de ingalunda alla sådana aktier. Den nu diskuterade avgränsningen skulle dessutom kunna verka direkt hindrande för börsintroduktion av nya aktier, enär efter en sådan introduktion beskattning skulle bli aktuell av eljest skattefria realisationsvinster. Om man med hänsyn härtill skulle utvidga tillämpningsområdet för de nya reglerna till att gälla börsaktier och andra i allmän handel förekommande aktier har man, såsom framgått av vad utredningen tidigare anfört, att räkna med svårartade gränsdragningsproblem med återverkningar på reglernas praktiska tillämpning för såväl de skattskyldiga som beskattningsmyndigheterna. Det ges nämligen enligt utredningens uppfattning ingen möjlighet att göra någon fix i tiden bestämd avgränsning av angivet slag, utan man måste tänka sig att fortlöpande från år till år bestämma var gränsen för de nya reglernas tillämpning skulle gå. Det kan enligt utredningen inte komma i fråga att göra de nya reglernas tillämpning beroende av en sådan årlig prövning, vilken i sig själv måste inrymma betydande svårigheter, bl. a. med hänsyn till den ständigt fortlöpande utvecklingen av vårt näringsliv.

Redan av vad nu anförts har det stått klart för utredningen, att de nya reglerna borde ges en så generell tillämpning som möjligt och att således i princip ingen skillnad i vinstbeskattningshänseende borde göras mellan olika slag av aktier och därmed i sammanhanget jämförliga värdepapper. Härtill kommer, att varje inskränkning i tillämpningsområdet erfarenhetsmässigt medför komplikationer i tillämpningen och därtill gärna leder till ytterligare inskränkningar. De primära skälen härför kan vara nog så välgrundade från vissa intressesynpunkter, men ett beaktande härav kan helt äventyra beskattningens upprätthållande. Utredningen har särskilt uppmärksammat, att en begränsning av tillämpningsområdet för de nya reglerna skulle kunna leda till enbart av skatteskäl betingade företagsbildningar, i syfte att undgå realisationsvinstbeskattning. Därför har utredningen eftersträvat att åstadkomma ett system som inte erbjuder så-

dana möjligheter till oberättigad skattefrihet och det är inte minst mot denna bakgrund som tillämpningsområdet utformats till att gälla generellt inte endast för aktier och därmed jämförliga värdepapper utan även andelar i ekonomiska föreningar, vanliga handelsbolag och kommanditbolag. Varje inskränkning i det sålunda föreslagna beskattningsområdet skulle enligt utredningens uppfattning innebära uppenbara risker för ett formellt oantastligt kringgående av beskattningen.

Endast på en punkt har utredningen funnit skäl föreligga för en inskränkning i fråga om de nya reglernas tillämpning. Här åsyftas den begränsning av de nya reglerna till att gälla endast vid avyttring inom mindre än fem år av aktier eller andelar i fåmansbolag och motsvarande, när avyttringen till sin karaktär innebär en överlåtelse av det dominerande inflytandet i den av företaget bedrivna rörelsen. Till detta återkommes i det följande.

Beskattningsperiodens längd

I fråga om de aktier och andra därmed jämförliga värdehandlingar, som enligt det förut sagda skall vara föremål för den ändrade vinstbeskattningen, föreslår utredningen upphävande av den nuvarande förutsättningen för realisationsvinstbeskattning av lös egendom, enligt vilken egendomen vid avyttringen skall ha innehafts kortare tid än fem år. Enligt de föreslagna reglerna slopas den nuvarande tidsbegränsningen och vinstbeskattning skall således kunna inträda oberoende av innehavstidens längd, dvs. även då avyttringen avsett aktier m. m., vilka innehafts fem år eller mera. Dock föreslås, såsom nyss antytts, ett undantag från den i tiden obundna vinstbeskattningen beträffande avyttring av aktier och andelar i fåmansföretag i vissa fall. Med avyttring jämställs liksom enligt nuvarande regler annan överlåtelse mot vederlag, inkl. byte.

Beträffande förslaget om en i tiden obunden vinstbeskattning, anför utredningen bl. a. följande.

Såsom framhållits i redogörelsen om beskattningsperiodens längd har i diskussionen kring aktievinstutredningen framförts uppfattningen, att de i direktiven anförda synpunkterna och önskemålen borde kunna tillgodoses genom en utsträckt men alltjämt tidsbegränsad beskattningsperiod. Väsentligen har det varit praktiska skäl som åberopats för en fortsatt tidsbestämd aktievinstbeskattning. Utredningen är emellertid av den uppfattningen att de olägenheter, som föranleds av nuvarande femåriga beskattningsperiod, inte kan helt elimineras enbart genom en viss utsträckning av denna period. Då de praktiska svårigheterna därtill bör reduceras i allt väsentligt genom utredningens förslag i övrigt och då inte minst genom den alternativa schablonregeln, har det för utredningen inte funnits anledning att föreslå annat än en i tiden obunden aktievinstbeskattning.

Beskattningsmetoden

Beträffande den beskattningsmetod som skall användas utgår förslaget från att den nya aktievinstbeskattningen på samma sätt som den hittillsvarande realisationsvinstbeskattningen skall utgöra en del av den allmänna inkomstbeskattningen. Den skattepliktiga aktievinsten skall m. a. o. på vanligt sätt sammanläggas med den skattskyldiges övriga inkomster. Därmed har utredningen för sin del avvisat tanken på en från den ordinära inkomstbeskattningen delvis fristående beskattning av aktievinsterna i enlighet med t. ex. den amerikanska 25-procentiga skatten på vinst som erhålls vid avyttring av egendom efter mer än sex månaders innehav. Enligt utredningens förslag skall de nya reglerna för aktievinstbeskattningen i stället inarbetas i nuvarande skatteförfattningar som en komplettering av nu gällande bestämmelser om beskattning av realisationsvinst.

Utredningen anför härom.

Enligt utredningens uppfattning har det inte heller allvarligt kunnat ifrågasättas annat än att basera de nya reglerna på en oförändrad beskattningsprincip, dvs. att alltjämt låta aktievinstbeskattningen utgöra en del av den allmänna inkomstbeskattningen. Alternativet härtill skulle vara att bryta ut aktievinstbeskattningen ur detta sammanhang och göra den helt oberoende av inkomstbeskattningen. För en sådan utformning av aktievinstbeskattningen kan anföras att den därmed skulle bli fix och inte påverkad av inkomstskattens höjd i det enskilda fallet, varför skatteeffekten lättare kunde överblickas. Mot denna utomlands förekommande beskattningsprincip, som kan sägas innebära ett slags punktbeskattning, kan emellertid enligt utredningen anmärkas, att det i princip saknas anledning att betrakta realisationsvinster på annat sätt än övrig inkomst och att sålunda på sådana vinster anlägga annan aspekt än den för vårt skattesystem grundläggande skatteförmågeprincipen. Inom ramen härför kan uttalandet i direktiven om en skälig beskattning enligt utredningens mening helt tillgodoses genom avpassningen av vad som av realiserad vinst skall tas till beskattning såsom skattepliktig inkomst. De av utredningen föreslagna procentsatserna för beskattningen bör också ge uttryck härför.

Utredningen anför vidare.

När utredningen föreslagit en vinstbeskattning enligt oförändrad princip, har emellertid också kravet på enkla beskattningsregler haft en stor betydelse. Man måste enligt utredningens mening hålla i minnet att de föreslagna reglerna avser endast en del av realisationsvinstbeskattningen och att utgångspunkten för utredningens överväganden och ställningstaganden varit att denna beskattning i de delar som inte omfattas av förslaget alltjämt skall ske enligt hittillsvarande allmänna principer. Att i sådant läge bryta ut aktievinstbeskattningen och ge den karaktär av en fix vinstskatt utan direkt samband med inkomstbeskattningen låter sig visserligen göra, men kan enligt utredningens uppfattning inte betraktas såsom en rationell lösning. I vart fall synes det inte kunna ifrågasättas att utforma aktievinstbeskattningen med ett från den allmänna deklarationsplikten för inkomstbeskattningen avskilt särskilt beskattningsförfarande. Här må särskilt erin-

ras om, att avdragsrätten för realisationsförlust gäller och allttjämt avses skola vara förenad med en kvittningsrätt inom förvärvskällan. En realisationsförlust på aktier skall således allttjämt kunna avräknas mot en realisationsvinst på exempelvis fastighet, som uppkommit under samma år.

Beskattningens höjd samt schablonmetoden

Enligt förslaget skall liksom enligt nu gällande regler vinst genom avyttring av aktier som innehafts kortare tid än två år i sin helhet upptas såsom skattepliktig inkomst. Har aktierna innehafts under längre tid, dvs. under två år eller mera, skall endast 30 % av vinsten redovisas såsom inkomst. Denna procentsats motsvarar i normalfallet en faktisk skatteeffekt av 15 å 20 %. I stället för de fyra olika tidsgränser som anges för den fallande skala, efter vilken beskattning nu sker inom femårsperioden beträffande lös egendom, skall alltså enligt utredningens förslag endast en tidsgräns vara avgörande för beskattningen av aktievinster.

Med vinst avses i detta sammanhang detsamma som enligt nuvarande regler, dvs. skillnaden mellan, å ena sidan, vad som erhållits för aktierna vid avyttringen och, å andra sidan, alla omkostnader för förvärvet och avyttringen i form av erlagd köpeskilling, inköps- och försäljningsprovision, stämpelkostnader m. m.

En vinstberäkning i enlighet med det nu sagda, som syftar till att få fram nettoresultatet av en avyttring, förutsätter att den skattskyldige äger kännedom om bl. a. inköpspriset och övriga omkostnader för förvärvet av de aktier m. m. han avyttrat, vare sig det är han själv som köpt aktierna i fråga eller han måste gå tillbaka till en tidigare fångesmans köp. Med hänsyn till de svårigheter som i många fall kan komma att föreligga för de skattskyldiga att förebringa utredning om anskaffningsvärdet på de avyttrade aktierna — särskilt om den skattskyldige förvärvat aktierna genom arv eller gåva eller om han förvärvat aktierna förutom genom direkta köp även genom utnyttjande av fond- och nyemissioner — har utredningen såsom ett alternativ till den på det faktiska resultatet grundade vinstberäkningen föreslagit en schablonmetod för vinstberäkningen beträffande långtidsvinster, dvs. vinster vid avyttring efter den tvååriga initialperioden. Schablonmetoden innebär att, i stället för 30 % av den på nyss angivna sätt beräknade nettovinsten, såsom skattepliktig realisationsvinst skall räknas 10 % av vad den skattskyldige erhållit för de avyttrade aktierna, dvs. avtalad köpeskilling efter avdrag för omkostnaderna för avyttringen. Den skattskyldige kan själv få välja att få denna schablonmetod för vinstberäkningen tillämpad om han finner den vara till sin fördel. Metoden i fråga skall dessutom tillämpas om den skattskyldige inte kan eller vill visa att den verkliga vinsten är lägre eller att sådan vinst inte alls föreligger.

Enligt utredningen är avvägningen av initialperioden för den i princip

fulla beskattningen en sak som givetvis kan diskuteras inom ramen för det föreslagna nya systemet. Utredningen uttalar härom bl. a. följande.

Under hänvisning till vad som gäller på sina håll utomlands skulle sålunda kunna hävdas att lika med korttidsspekulation borde betraktas försäljningar inom en väsentligt kortare tid än två år och att därför initialperioden borde vara kortare, t. ex. sex månader eller ett år. Häremot skulle emellertid kunna anföras att den nuvarande begränsningen av beskattningen till vinster, som uppkommit inom fem år från förvärvet, ger uttryck för en till spekulationsvinsten begränsad beskattning och att initialperioden vid ett slopande av tidsbegränsningen borde vara fem år.

En sådan förlängning av perioden för en i princip full beskattning har emellertid utredningen förkastat eftersom den otvivelaktigt måste leda till ett fortsatt femårstänkande med därav följande låsningseffekter. En förkortning av initialperioden till mindre än två år skulle kunna få den motsatta effekten och kunde således i viss mån anses ligga i linje med utredningsdirektiven. Utredningen vill inte förneka detta, men har för egen del funnit att en tvåårig initialperiod inte endast tillgodoser målsättningen för en beskattning enligt direktiven utan dessutom ger den föreslagna ändrade aktievinstbeskattningen en naturlig anknytning till realisationsvinstbeskattningen av annan lös egendom, t. ex. obligationer. Det föreligger enligt utredningens mening inte tillräckliga skäl för att anlägga en annan syn på vad som är att anse som korttidsspekulationer i aktier än när det gäller annan lös egendom.

Utredningens förslag, att efter den tvååriga initialperioden med full beskattning av vinsten reducera den beskattningsbara delen av inkomsten direkt till 30 % av vinsten eller alternativt till 10 % av försäljningsintäkten, syftar till att aktieägaren så snabbt som möjligt skall komma i ett läge där hans dispositioner i princip inte längre skall behöva påverkas av skattemässiga hänsyn som är speciellt betingade av ytterligare trösklar i realisationsvinstbeskattningen som sådan. Det är utredningens bestämda uppfattning att denna lösning bör ges företräde framför varje form av successiv avtrappning av beskattningsunderlaget efter initialperioden för den i princip fulla beskattningen.

Då det gäller procentsatserna för beskattningen har, framhålls i betänkandet, utredningen haft att beakta såväl de berättigade krav, som samhället äger ställa på en beskattning av vinster varom här är fråga, som aktieägarnas lika berättigade krav på en rimlig beskattning av vinster, som framkommit genom realisation av egendom, som förvärvats för att garantera ett kapitals realvärde. Enligt utredningen är det härvidlag viktigt att aktievinstbeskattningen inte avpassas så att den visserligen framstår som neutral men samtidigt verkar avskräckande på intresset att placera kapital i aktier. Utredningen framhåller bl. a. att kapitalförsörjningen för det svenska näringslivet är en vital fråga som enligt utredningens uppfattning måste beaktas i sammanhanget.

Utredningen, som föranstaltat om undersökningar rörande kursutveck-

lingen m. m. under tidigare år för börsaktierna och aktierna på fondhandlarnas kurslista — härom hänvisas till s. 143—153 och 328—363 i betänkandet jämte tabellbilaga s. 369—437 — har kommit till den slutsatsen, att de verkställda undersökningarna av olika skäl inte ger ett underlag som direkt kan läggas till grund för avvägningen av beskattningens höjd efter initialperioden. Sätillvida bör dock dessa utredningar enligt utredningen ha betydelse att de ger en indikation om var den övre gränsen för denna beskattning kan anses ligga. Enligt utredningens uppfattning bör denna högsta gräns vara, att hälften, dvs. 50 %, av vinsten tas till beskattning såsom skattepliktig inkomst. En högre procentsats skulle rent psykologiskt kunna leda till en fastlåsning av marknaden, vilket skulle gå stick i stäv med önskemålet om ökad rörlighet enligt utredningens direktiv.

På sådant sätt, framhåller utredningen, kan inte något lägsta gränsvärde för den reducerade beskattningen bestämmas. Härvidlag är dock gränsen ganska given från en annan utgångspunkt. Enligt utredningens uppfattning kan det nämligen inte ifrågakomma, att den i tiden obegränsade aktievinstbeskattningen sätts lägre än vad som motsvarar den lägsta skattesatsen enligt nu gällande skatteskala. En lägre skattesats tillgodoser nämligen inte direktivens krav på en skälig beskattning. Den undre gränsen bör alltså vara, att 25 % av vinsten tas till beskattning såsom skattepliktig inkomst.

Utredningen tillägger.

Beskattningsunderlaget för den reducerade och i tiden obundna aktievinstbeskattningen bör alltså enligt utredningens mening ligga någonstans mellan 25 och 50 % av vinsten. I ett läge där totala inkomstskatten utgör hälften av den beskattningsbara inkomsten skulle den faktiska aktievinstbeskattningen då komma att ligga mellan ca 12,5 och 25 % av hela vinsten. Detta skulle kunna sägas bli den normala skatteeffekten för flertalet juridiska personer medan skatteeffekten för fysiska personer med hänsyn till inkomstläget kan bli både mindre och större, dock i princip inte mer än 20 resp. 40 % med hänsyn till den s. k. 80-procentregeln vid inkomstbeskattningen.

I anslutning härtill framhåller utredningen, att det förhållandet att den faktiska skatteeffekten för fysiska personer genom den progressiva inkomstbeskattningen blir beroende av den skattskyldiges inkomstläge inte bör mot bakgrund av vad utredningen tidigare anfört tillmätas någon avgörande betydelse för den slutliga avvägningen av skattesatsen för den reducerade aktievinstbeskattningen. Utredningen anför vidare.

Att en högre skattesats leder till en jämförelsevis högre faktisk vinstbeskattning i de högre inkomstlägena står helt i överensstämmelse med vårt skattesystem. Å andra sidan måste avvägningen av skattesatsens höjd ske med beaktande av de negativa låsningseffekter som en för högt satt skattesats kan föranleda. För att i möjlig mån tillgodose direktivens målsättning om ökad rörlighet bör därför skattesatsen enligt utredningens upp-

fattning närmast anpassas efter den lägsta skattesatsen i skatteskalan för nu gällande realisationsvinstbeskattning av lös egendom. En skälig avvägning för den i tiden obundna beskattningen av aktievinster efter utgången av den tvååriga initialperioden anser utredningen därför vara, att 30 % av vinsten tas till beskattning såsom skattepliktig inkomst. Denna procentsats kan sägas i normalfallet medföra en faktisk skatteeffekt motsvarande 15 å 20 % av hela aktievinsten.

Beträffande den föreslagna skattesatsen för schablonregeln, 10 % av vad som erhållits vid avyttringen, anför utredningen att det bör uppmärksammas att denna skattesats avpassats efter huvudregelns 30 %. En justering av detta procenttal bör därför föranleda även en justering av procenttalet för schablonregeln.

För att belysa skatteeffekten av de sålunda föreslagna skattesatserna har i betänkandet gjorts vissa schematiska exempel, som visar den beskattningsbara vinsten vid avyttring efter olika lång innehavstid av aktier med olika kursutveckling — se s. 317—325 i betänkandet. Utredningen anför, att av tabellerna framgår att alternativregeln ger en förmånligare beskattning än huvudregeln efter 5, 6, 7, 11 och 21 år om den årliga värdestegringen utgör resp. 10, 8, 6, 4 och 2 %. Aktiens värde har då ökat mer än 50 % efter förvärvet. Ju större värdestegringen och därmed också kapitalvinsten är, desto förmånligare ställer sig alternativregeln. Den beskattningsbara realisationsvinsten utgör endast 20 resp. 15 % av den nominella vinsten om aktiens värde fördubblats resp. tredubblats. Om man innehaft en aktie så länge att alternativregeln är förmånligare än huvudregeln, medför — vid oförändrad värdestegringstakt — varje ytterligare värdestegring att endast 10 % därav blir föremål för beskattning vid en framtida realisation. Av kol. 9 (s. 325 i betänkandet) framgår att vid en penningvärdeförsämring den beskattningsbara vinsten överstiger den reella vinsten vid försäljning inom två år efter förvärvet. Om aktiens värdestegring understiger eller endast obetydligt överstiger den allmänna prisnivåns ökning gäller detta förhållande även efter tvåårsperiodens utgång.

Beskattningsgrundande förvärv

I nära sammanhang med förslaget om en av innehavstidens längd oberoende vinstbeskattning står utredningens förslag om ändring av den nu gällande särskilda förutsättningen för beskattning av realisationsvinst, enligt vilken beskattning i regel kan inträda endast om den avyttrade egendomen förvärvats genom köp, byte eller därmed jämförligt fång. Enligt förslaget skall vinstbeskattning kunna inträda vid avyttring av aktier m. m. som förvärvats inte blott genom fång av dessa slag utan även då de förvärvats genom arv, testamente, gåva, bodelning eller annat med köp eller byte icke jämförligt fång.

I dessa sistnämnda fall skall vid beräkning av innehavstiden så anses som om förvärvet ägt rum genom senast dessförinnan skett oneröst fång. Detta innebär alltså att, om en person sålt aktier som han själv förvärvat genom arv eller gåva, eventuell vinst eller förlust vid försäljningen skall beräknas med utgångspunkt från det pris arvlåtaren eller givaren betalat vid sitt förvärv av aktierna. Har även arvlåtaren eller givaren av sin fångesman förvärvat aktierna i fråga genom arv eller gåva, får man vid ingångsvärdets bestämmande gå tillbaka till senast föregående köp, byte eller därmed jämförligt fång, vare sig detta fång kan härledas till sistnämnda fångesman eller en ännu tidigare fångesman. Detta innebär med andra ord att, i de fall de avyttrade aktierna sålunda förvärvats genom arv, gåva, bodelning eller annat vederlagsfritt förvärv, den som avyttrat aktierna såsom innehavstid för de avyttrade aktierna får räkna inte blott den tid under vilken han själv ägt aktierna utan även den tid under vilken dessa ägts av tidigare fångesman. Detta är av betydelse för beskattningen, eftersom enligt utredningens förslag innehavstidens längd skall vara bestämmande för hur stor del av vinsten som skall beskattas.

Av det sagda följer att det förhållandet att aktier m. m. genom gåva, arv, testamente, bodelning eller liknande övergår till ny ägare i likhet med vad som gäller enligt nuvarande regler inte skall kunna utlösa realisationsvinstbeskattning hos givaren eller hos dödsboet efter arvlåtaren eller testator etc.

Beträffande denna del av förslaget anför utredningen bl. a. följande.

I ett avseende innebär förslaget en faktisk utvidgning av aktievinstbeskattningen utöver vad som följer av att nuvarande tidsbegränsning slopas. Detta gäller förslagets utformning i arvs- och gåvofallen. Härvidlag innebär förslaget, att den, som säljer genom arv, testamente eller gåva erhållna aktier och därmed i förevarande sammanhang jämförliga värdepapper, skall bli i princip skattskyldig för hela värdestegringen efter den närmast föregående onerösa äganderättsöverlåtelsen, dvs. även för värdestegring som kan vara hänförlig till föregående ägares innehavstid. Vid en övergång till en i tiden obunden aktievinstbeskattning får det enligt utredningens mening anses ligga i linje med beskattningens syfte att ingen del av inträffad värdestegring undantas från beskattning. Då av skäl som närmare anförts i den allmänna redogörelsen någon beskattning inte kan aktualiseras i samband med gåvan eller arvfallet, har något alternativ till den föreslagna lösningen inte förelegat. Utredningen har varit medveten om att det inte alltid i dessa fall kan bli möjligt att beräkna det faktiska resultatet av en skattepliktig realisation. Den föreslagna schablonregeln kan emellertid då tillgripas och även om denna regel kan medföra en beskattning, som avviker från vad som skulle ha följt enligt huvudregeln, kan detta enligt utredningens uppfattning inte utgöra tillräckliga skäl för några speciella undantagsregler i arvs- och gåvofallen.

Utredningen berör också de utredningssvårigheter som kan uppkomma i arvs- och gåvofallen och anför härutinnan.

Gentemot utredningens förslag kan visserligen anföras, att det ofta är svårt för den skattskyldige att utröna och förebbringa bevisning om vad en tidigare ägare erlagt för egendomen i fråga. Utredningen har också varit starkt medveten om de svårigheter som ofta kan föreligga i detta hänseende. Utredningen har därför övervägt om inte den av utredningen i annat sammanhang diskuterade alternativa schablonmetoden för vinstberäkningen borde vara obligatoriskt tillämplig i de här berörda fallen då den avyttrade egendomen förvärvats genom gåva, arv eller bodelning. Utredningen har emellertid inte velat utesluta möjligheten till en faktisk vinstberäkning även i dessa fall. Med tanke på den redovisning av ingångsvärdena å aktier och därmed likställda värdepapper som utredningen förutsätter skola ske i inkomstdeklarationerna bör de nämnda utredningssvårigheterna inte överdrivas. En vinstberäkning som syftar till den faktiska vinsten i förut angiven mening bör således enligt utredningen i första hand eftersträvas och vara huvudregeln, även om det kan antas att schablonmetoden måste tillgripas i många fall.

I detta sammanhang tar utredningen även upp frågan om förlustavdrag i samband med arvs- och gåvofallen. Härom anför utredningen.

Om en avyttring av aktier eller därmed likställda värdepapper, vilka erhållits genom gåva eller arv, skett med förlust i förhållande till vederlaget för dem vid det onerösa fång som närmast föregått avyttringen, uppkommer frågan huruvida en dylik förlust bör få kvittas mot realisationsvinst under samma år som förlusten. Mot avdragsrätt för förlusten kan invändas, att det inte är rimligt att en person, som utan egen uppoffring förvärvat aktierna genom ett benefikt eller liknande fång, skall få tillgodogöra sig avdrag för en mer eller mindre fiktiv förlust. Om man räknade hans förvärv från arvs- eller gåvotillfället, skulle avyttringen kanske t. o. m. visa sig ha skett med vinst. Utredningen har emellertid ansett att, om en gåvotagare eller arvinge i princip skall vara skattskyldig för vinst, även till den del densamma kan sägas ha upplupit under en föregående ägares innehavstid, konsekvensen bjuder att han i princip också bör äga åtnjuta avdrag för den värdeminskning som aktierna kan ha undergått under samma tid. Utredningen har därför inte ansett sig ha anledning att i detta hänseende kopiera den amerikanska regeln, enligt vilken förlustberäkningen skall ske med utgångspunkt från egendomens värde vid gåvotillfället, om detta är lägre än givarens ingångsvärde.

Ett förlustavdrag förutsätter självfallet att ingångsvärdet är tillförlitligen styrkt. Kan detta inte styrkas, blir det i stället en vinstbeskattning enligt schablonregeln.

Utredningen har vidare på tal om de icke onerösa förvärven beaktat, att gåvotagaren eller arvingen kan sägas överta en skatteskuld från föregående ägare och att det kunde övervägas om detta inte borde föranleda någon form av kompensation. Utredningen har pekat på möjligheten att via arvs- och gåvobeskattningen lösa en sådan kompensationsfråga. För egen del har emellertid utredningen avvisat tanken på att medge kompensation för s. k. latent skatteskuld endast i nu aktuella fall. Denna fråga bör enligt utredningen ses i sitt större sammanhang och en mera allsidig prövning av detta spörsmål har legat utom ramen för utredningens uppdrag.

Realisationsförluster

I fråga om beräkningen av och rätten till avdrag för realisationsförlust föreslår utredningen i princip ingen ändring i förhållande till vad som gäller enligt nuvarande regler. Förlustberäkningen måste således grunda sig på det verkliga resultatet av avyttringen, dvs. det belopp varmed omkostnaderna för förvärv och avyttring överstigit försäljningspriset. Någon alternativ schablonmetod för förlustberäkningen har inte föreslagits av utredningen. Realisationsförlust får liksom nu inte avräknas mot annan inkomst än realisationsvinst som uppkommit under samma år som förlusten. Det saknar härvid betydelse om den vinst mot vilken förlusten skall avräknas beräknats på grundval av det verkliga resultatet eller enligt schablonmetoden. Beroende på om avyttringen avsett aktier som innehafts mindre än två år eller aktier som innehafts längre tid, får den skattskyldige från realisationsvinst avdra i det förra fallet hela förlusten och i det senare fallet 30 % av förlusten. Liksom nu får vidare realisationsförlust under ett år inte kvittas mot realisationsvinst ett annat år.

Aktier i fåmansbolag (familjebolag)

Vid utformningen av sitt förslag till nya regler för beskattningen av aktievinster — vilka regler utredningen ansett i princip böra vara tillämpliga på alla slags aktier och därmed jämförliga värdepapper — har utredningen ansett skäl tala för att beakta fåmans- eller familjebolagens speciella problem. Utredningen har härvid framhållit bl. a. att, om delägarna i ett dylikt bolag säljer en väsentlig andel av aktierna i bolaget, en dylik försäljning inte utan vidare kan likställas med en försäljning av vanliga börsaktier. Försäljningen kan i stället betraktas som en avyttring, helt eller delvis, av själva företaget såsom sådant. Med hänsyn härtill och i syfte bl. a. att tillgodose intresset av strukturrationaliseringar har utredningen föreslagit att avyttring av aktier i fåmansbolag inte skall föranleda beskattning för realisationsvinst i den mån aktierna innehafts minst fem år och avyttringen omfattat minst hälften av samtliga aktier i bolaget, under förutsättning tillika att avyttringen skett på en gång och till en och samma köpare.

Med fåmansbolag avses här liksom i andra skattesammanhang, där uttrycket »fåmansbolag» används, bolag, vari aktierna till huvudsaklig del ägs eller på därmed jämförligt sätt innehas — direkt eller indirekt genom förmedling av juridisk person — av en fysisk person eller ett fåtal fysiska personer. Förslaget uppställer emellertid såsom ytterligare förutsättning för skattefrihet efter fem år att fråga är om aktier i bolag som uteslutande eller så gott som uteslutande bedriver rörelse. Avyttringen får alltså

inte avse aktier i sådana fåmansbolag som förvaltar värdepapper eller fastigheter. Skattefrihet för dylika avyttringar skulle nämligen kunna utnyttjas för att indirekt undgå skatt för sådana objekt som omfattas av skatteplikt. Från obetydliga innehav av enstaka aktier kan bortses i detta sammanhang. Vidare bör enligt utredningens uppfattning ett fåmansbolags innehav av organisationsaktier i och för sig inte påverka skattekonsekvenserna av en avyttring av aktierna i bolaget. Med organisationsaktier avses aktier vilka av bolaget innehas såsom ett led i organisationen av annan verksamhet än förvaltning av fastighet, värdepapper eller annan därmed likartad lös egendom. Som exempel på dylikt organisationsförhållande har utredningen nämnt, att tillverkningen av varor sker inom ett bolag medan försäljningen av varorna ombesörjs av ett dotterbolag eller att en filial organiseras i form av ett dotterbolag. Likaså kan, om ett bolags rörelse bedrivs i en fastighet, som ägs av ett dotterbolag, aktierna i dotterbolaget anses utgöra organisationsaktier.

Villkoret för skattefriheten efter femårsperioden att avyttringen skall ha omfattat minst hälften av samtliga aktier i bolaget skall enligt förslaget anses uppfyllt även när flera delägare tillsammans och samtidigt till samma köpare avyttrat minst hälften av samtliga aktier. Om aktierna i bolaget har olika röstvärden, skall dessutom gälla att avyttringen omfattat aktier, vilkas sammanlagda röstetal motsvarat minst hälften av röstvärdet för samtliga aktier i bolaget.

Skattefriheten för vinst vid avyttring av aktier i rörelsedrivande fåmansbolag skall, såsom nämnts, enligt förslaget gälla endast beträffande sådana i avyttringen ingående aktier, vilka innehafts minst fem år. Skattefrihet skulle enligt hittillsvarande regler inte ha kunnat inträda förrän efter utgången av denna innehavstid. Utredningens förslag innebär, att vinst vid avyttring av ifrågavarande slags aktier inom femårsperioden skall beskattas, inte enligt hittills gällande regler utan enligt de av utredningen föreslagna reglerna för vinstbeskattningen. I enlighet därmed skall alltså till beskattning upptas hela vinsten vid avyttring av aktier, vilka innehafts mindre än två år, och av vinst vid avyttring av aktier innehavda två år men mindre än fem år 30 %. I det senare fallet kan alternativt 10 % av nettoförsäljningspriset upptas till beskattning.

Vad nu sagts om skattefrihet för realisationsvinst vid avyttring av aktier i fåmansbolag skall enligt förslaget under samma förutsättningar äga motsvarande tillämpning även beträffande vinst vid avyttring av andelar i vanliga handelsbolag, kommanditbolag samt ekonomiska föreningar. Frihet från beskattning skall alltså kunna gälla vid avyttring av andelarna i ett handels- eller kommanditbolag eller en ekonomisk förening, som uteslutande eller så gott som uteslutande driver rörelse och vari andelarna till huvudsaklig del ägs — direkt eller genom förmedling av juridisk person — av en fysisk person eller ett fåtal fysiska personer, om avyttring

skett på en gång till en och samma köpare och omfattat minst hälften av andelarna i företaget. Skattefrihet skall då föreligga för vinst vid avyttringen av sådana andelar som innehafvs minst fem år.

Organisationsaktier inom koncern

Utredningen har övervägt att föreslå undantag från skatteplikt för realisationsvinst vid överlåtelse av aktier i ett företag till ett annat företag inom samma koncern. Det gäller närmare bestämt aktier eller andelar i ett dotterföretag inom koncernen, vilka efter överlåtelsen utgör s. k. organisationsaktier för det förvärvande företaget, dvs. aktier som av detta bolag innehas såsom ett led i organisationen av annan verksamhet än förvaltning av fastighet, värdepapper eller annan därmed likartad lös egendom.

Emellertid torde, framhåller utredningen, dylika överföringar inom en koncern redan enligt nuvarande system kunna ske skattefritt. Aktierna eller andelarna kan ofta överflyttas till de bokförda värdena, vilka som regel understiger de faktiska anskaffningsvärdena, och någon vinst framkommer ej. Ett dylikt förfarande torde i allmänhet godtas i praktiken; se härom SOU 1964: 29 s. 118—119. Enligt utredningens mening behöver därför frågan om dylika överföringar inte någon omedelbar reglering.

Utredningen framhåller vidare att den inte heller ansett sig böra föreslå särskilda bestämmelser beträffande vinstbeskattningen vid överlåtelse av organisationsaktier i andra fall än det nu berörda. Utredningen tillägger.

Ett annat spørsmål gäller överföringar mellan koncernbolag av aktier i bolag utanför koncernen. En sådan överföring kan ske i form av koncernbidrag. Koncernbidraget bör enligt utredningens mening kunna betraktas på samma sätt som en benefik överlåtelse, eftersom mottagaren inte lämnar något vederlag, vilket i så fall bör innebära att mottagaren övertar det utgivande bolagets ingångsvärde för de överförda aktierna.

Aktiefonders och investmentbolags aktievinster

Utredningen har inte ansett sig böra föreslå särskilda undantagsbestämmelser beträffande vinster som är hänförliga till aktiefondernas försäljningar av aktier och andra värdepapper. Detta sammanhänger med att aktiefondernas beskattningsförhållanden är föremål för prövning av annan utredning.

Beträffande investmentbolagen har utredningen ifrågasatt behovet av ändrade grunder för inkomstbeskattningen av dessa bolag.

Utredningen anför härom.

Investmentbolagens inkomst genom försäljning av värdepapper beskattas enligt gällande regler endast i den mån detta följer av reglerna för beskatt-

ning av realisationsvinst. I övrigt beskattas deras inkomst av förvaltningsverksamheten i regel såsom inkomst av kapital. Emellertid ingår i deras verksamhet inte endast rena förvaltningsuppgifter. Utvecklingen har gjort att verksamheten alltmer kommit att — i syfte bl. a. att främja strukturaliseringar — omfatta köp och försäljningar av hela företag. Detta sker vanligtvis genom köp och försäljning av aktierna i bolag. Det kan ifrågasättas om inte denna senare verksamhet utgör en form av rörelse. Även i övrigt torde deras verksamhet ligga på gränsen mellan vad som kan anses utgöra ren förvaltningsverksamhet och mera rörelsebetonad verksamhet. Skäl talar således för att investmentbolagens inkomst — även den som hänför sig till försäljning av värdepapper — i stället borde beskattas såsom inkomst av rörelse.

Då utredningen emellertid inte ansett det ligga inom ramen för sitt uppdrag att föreslå dylika ändrade regler av genomgripande beskaffenhet har utredningen i detta läge inte heller ansett sig böra föreslå att beskattningen av investmentbolagens realisationsvinster skall bestämmas efter andra grunder än för andra bolag. I detta sammanhang har utredningen som sin mening uttalat, att, om erfarenheterna skulle visa att den av utredningen intagna ståndpunkten ger ett ur allmän synpunkt otillfredsställande resultat, det kan bli aktuellt att ompröva frågan om beskattningen av investmentbolagens realisationsvinster och andra inkomster.

Fusion samt tvångsförsäljning

Utredningen har inte föreslagit någon ändring i nu gällande skattefrihet vid aktiebolags övertagande av tillgångar genom fusion enligt 174 § 1 mom. aktiebolagslagen resp. vid fusion mellan ekonomiska föreningar, mellan sparbanker samt mellan vissa försäkringsbolag. Å andra sidan skall i de nämnda fusionsfallen liksom nu inte heller föreligga rätt till avdrag för realisationsförlust.

Enligt utredningens förslag skall vidare viss hänsyn tas till vinst som uppkommit i samband med sådana tvångsförsäljningar som avses i 35 § 4 mom. första stycket KL. Förslaget innebär härutinnan att, då fråga är om avyttring av aktier m. m. som innehafts kortare tid än två år, vinsten — i stället för att enligt den allmänna huvudregeln vara i sin helhet underkastad beskattning — skall vara beskattad endast till 30 %. Har aktierna innehafts två år eller mera, skall av vinsten 30 % upptas till beskattning i enlighet med den allmänna regeln för långtidsvinster. I båda fallen kan den alternativa 10-procentsregeln tillämpas. Den nu gällande skattefriheten vid här avsedda tvångsförsäljningar skulle således härigenom enligt förslaget komma att upphävas vad aktievinsterna beträffar. Detta är enligt utredningens mening en nödvändig följd av omläggningen till en i tiden obegränsad vinstbeskattning.

Särskilda frågor

Utredningen har vid sina överväganden diskuterat vissa frågor beträffande vilka utredningen dock inte funnit anledning föreslå särskilda bestämmelser.

Sålunda har utredningen övervägt om inte det förhållandet, att skattskyldig i sådana fall då han förvärvat värdepapper genom icke onerösa fång såsom arv och gåva samt därigenom får anses ha övertagit föregående ägares skatteskuld, borde föranleda någon form av kompensation, särskilt i betraktande av att den värdestegring, som de ifrågavarande värdepapperen kan ha undergått, kan sägas vara till en del beskattad genom arvs- och gåvoskatter. Utredningen har emellertid, såsom förut nämnts, inte ansett sig böra föreslå avdragsrätt för latent skatteskuld i förevarande hänseende.

Inte heller har utredningen funnit anledning föreslå skattefrihet vid reinvestering av aktievinst. Om reinvesteringsfallen undantogs från beskattning, skulle enligt utredningens mening vinstbeskattningens syfte och effektivitet i hög grad kunna äventyras.

Vidare har utredningen ansett sig sakna anledning föreslå att aktievinster skall kunna behandlas enligt reglerna för ackumulerad inkomst.

Då utredningen sett såsom sin huvudsakliga uppgift att framlägga ett förslag till principiell lösning av frågan om vinstbeskattningen utan att alltför mycket ingå på detaljproblem, har utredningen inte ansett det lämpligt att i förevarande sammanhang reglera vissa speciella frågor, som t. ex. de s. k. terminsaffärerna. Enligt utredningens uppfattning kan först sedan tillräckliga erfarenheter vunnits av den aktievinstbeskattning utredningen föreslagit bedömas i vad mån särskilda detaljbestämmelser är erforderliga i detta och andra hänseenden.

Övergången till de nya reglerna

Utredningens utgångspunkt har varit att beslut om en omläggning av aktievinstbeskattningen skall kunna fattas av 1966 års vårriksdag. Det nya systemet skulle i så fall kunna tillämpas första gången vid 1967 års taxering, som avser beskattningsåret (inkomståret) 1966. I princip borde alltså de nya reglerna göras tillämpliga på avyttringar av aktier fr. o. m. den 1 januari 1966. Skattskyldiga, vilkas räkenskapsår utlöper i januari eller februari 1966, taxeras emellertid för hela räkenskapsåret redan år 1966. När det är angeläget att samma tidpunkt för det nya systemets tillämpande gäller för alla skattskyldiga, föreslår utredningen att de nya reglerna skall gälla alla aktierealisationer, som äger rum den 1 mars 1966 eller senare. Detta innebär som nämnts, att de nya reglerna blir till-

lämpliga beträffande sådana realisationer första gången vid 1967 års taxering på grundval av den deklarationssskyldighet som därvid skall fullgöras.

Utredningens förslag om tidpunkten för det nya systemets tillämpande innebär att i fråga om aktier, som avyttras fr. o. m. den 1 mars 1966, de nya bestämmelserna angående när aktien skall anses förvärvad kommer att gälla genomgående. Utredningen har emellertid ansett det angeläget att i görlig mån undvika retroaktiva verkningar av de nya reglerna. I fråga om aktier, som senast förvärvats genom oneröst fång före den 1 mars 1961 eller — med tillämpning av de nya bestämmelserna — är att anse som på så sätt förvärvade före nämnda tidpunkt, föreslås vinstberäkningen således ske med utgångspunkt från deklarationsvärdena vid utgången av år 1965. Alternativt får även beträffande dylika äldre aktieinnehav tillämpas den av utredningen föreslagna schablonmetoden för vinstberäkningen — 10 % av vad som erhållits vid avyttringen — om denna metod ställer sig förmånligare för den skattskyldige. I fall då vinstberäkningen grundar sig på deklarationsvärdet vid utgången av år 1965 får avdrag inte ske för kostnad som hänför sig till tid före år 1966.

Aktier, där det senaste onerösa fångnet ligger i tiden fr. o. m. den 1 mars 1961, avses enligt förslaget utan särskilda övergångsbestämmelser falla in under det nya systemet. Detta föreslås, som framgått av det tidigare, gälla även sådana fall där mellan ett oneröst fång efter februari 1961 och avyttringen ligger ett eller flera icke onerösa fång genom t. ex. arv eller gåva; dessa fall är de enda där aktier, för vilka skattefrihet enligt nuvarande regler inträtt före den 1 mars 1966, ansetts böra oinskränkt inrymmas under vinstbeskattningen enligt de nya reglerna.

Vad som sagts beträffande övergångsbestämmelserna i fråga om aktier är avsett att gälla också för vad som enligt utredningens förslag jämställs med aktier.

Deklarations- och kontrollfrågor

Utredningen har framhållit, att det bör vara möjligt att i första hand utnyttja redovisningen i förmögenhetsbilagan till den allmänna självdeklarationen inte bara såsom ett kontrollinstrument för den föreslagna aktievinstbeskattningen utan också för att på ett enkelt och praktiskt sätt skapa det underlag som behövs för att de skattskyldiga i fortsättningen skall kunna fullgöra sin deklarationsplikt rörande skattepliktiga och avdragsgilla aktierealisationer.

Enligt nuvarande system omfattar redovisningen av aktier och andra värdepapper i förmögenhetsbilagan till självdeklarationen bl. a. uppgifter om vilka värdepapper det gäller, deras antal resp. nominella värde, deras värde enligt deklarationskurs samt innehavstidens längd, när denna inte

utgjort hela beskattningsåret. För att den skattskyldige i enlighet med det nyss sagda skall kunna direkt från senast avgivna deklARATION inhämta de uppgifter som erfordras vid redovisningen av eventuella aktievinster föreslås att uppgiftslämnandet utvidgas att avse ytterligare data. De nya uppgifter som bör lämnas gäller tidpunkten och anskaffningskostnaden för varje nyförvärv av aktier eller andra jämförliga värdepapper. I fråga om aktier m. m. vilka förvärvats genom arv, testamente eller gåva bör uppgifterna avse arvlåtarens, testators resp. givarens anskaffningskostnad och tidpunkten för det från dennes synpunkt senaste fånget genom köp, byte eller motsvarande förvärv. Vidare bör lämnas uppgifter angående aktier som förvärvats genom utnyttjande av fond- och nyemissioner.

Har väl här nämnda uppgifter lämnats i deklARATIONEN för anskaffningsåret bör det enligt utredningen vara en enkel åtgärd för den skattskyldige att från sin egen kopia av denna deklARATION föra över samma uppgifter till nästföljande deklARATION och sedan genom fortlöpande sådana överföringar hålla de olika förvärven och anskaffningskostnaderna aktuella under hela den tid han innehar värdepapperen i fråga. När en avyttring ägt rum och resultatet skall redovisas i närmast följande självdeklARATION kan den skattskyldige gå tillbaka till sin kopia av den senast avgivna deklARATIONEN och från denna inhämta uppgifter om den anskaffningskostnad som skall avdras från försäljningsintäkten. Denna intäkt å andra sidan hänför sig, utom i de undantagsfall då det gäller eftertaxering för tidigare år, alltid till det senaste aktuella beskattningsåret och bör därför liksom de med försäljningen förenade kostnaderna utan större svårighet kunna dokumenteras av den skattskyldige. Då därtill innehavstidens längd framgår av deklARATIONSKOPIAN för föregående beskattningsår behöver inte heller frågan om vilken procentsats som skall vara bestämmande för hur stor del av vinsten som skall uppges till beskattning eller för hur stor del av förlusten som får användas för avdrag vara något större problem. Skulle den skattskyldige inte ha tillgång till kopior av tidigare avgivna självdeklARATIONER, bör han ha möjlighet att från den lokala skattemyndigheten få utdrag ur där bevarade originaldeklARATIONER.

Då fråga är om värdepapper som erhållits genom arv eller testamente, bör mottagaren ha möjlighet att genom den som omhänderhar boet få underlag för de uppgifter han bör lämna i förevarande hänseende. Har värdepapperen erhållits genom gåva, förutsätts att givaren lämnar mottagaren upplysning om den tidpunkt då de överlåtna värdepapperen anskaffats och om deras anskaffnings- eller ingångsvärde.

Skattskyldig, som av en eller annan anledning inte har kännedom om den faktiska anskaffningskostnaden för sina värdepapper eller deras eljest gällande ingångsvärde, har, anför utredningen, likväl möjlighet att fullgöra sin deklARATIONSPLIKT beträffande de papper han realiserat genom

den av utredningen föreslagna till försäljningsintäkten knutna schablonregeln.

Vad hittills sagts om de uppgifter som de skattskyldiga bör lämna i självdeklarationen angående sina innehav av värdepapper med tanke på framtida realisationsvinster eller realisationsförluster har, framhåller utredningen, i princip avseende på fysiska personer och vissa andra skattskyldiga som är underkastade skattskyldighet till statlig förmögenhets-skatt. Aktiebolag, ekonomiska föreningar och vissa andra juridiska personer är däremot inte skattskyldiga för förmögenhet och har därmed inte heller att avge förmögenhetsredovisning motsvarande den som skall lämnas av fysiska personer. Beträffande dessa juridiska personer konstaterar utredningen att de är bokföringspliktiga och dessutom underkastade särskilda föreskrifter med avseende på bevarandet av verifikationer och andra affärshandlingar m. m. Enligt utredningens mening bör man därför kunna räkna med att dessa juridiska personer även utan en särskild av aktievinstbeskattningen betingad uppgiftsplikt skall ha tillgång till erforderligt underlag för redovisning av det faktiska resultatet av t. ex. en aktierealisation. Med hänsyn härtill har utredningen ansett sig kunna begränsa det utvidgade uppgiftslämnandet till att gälla sådana skattskyldiga som har att redovisa förmögenhet i självdeklarationen.

Utredningen understryker i detta sammanhang att det uppgiftslämnande varom här talats inte är avsett att vara obligatoriskt. Men det får anses ligga i den skattskyldiges intresse att uppgifterna lämnas. Skulle uppgifter inte ha lämnats om tidpunkten för förvärvet eller om de för värdepapperen gällande ingångsvärdena — vare sig detta berott på att sådana uppgifter inte varit tillgängliga för den skattskyldige eller på att han inte velat lämna dem — får man vid vinstberäkningen falla tillbaka på den alternativa schablonmetoden.

Utredningen har vidare som sin mening uttalat, att det borde kunna vara av värde om en speciell blankett för beräkningen av skattepliktig realisationsvinst och avdragsgill realisationsförlust fanns att tillgå. I övrigt har utredningen erinrat om att det får i vanlig ordning ankomma på riksskattenämnden att företa de ändringar i deklarationsblanketterna som aktualiseras av utredningens förslag.

Taxeringsmyndigheternas prövning av de för realisationsvinstberäkningen avgörande uppgifterna om anskaffningsvärden m. m. behöver enligt utredningen inte ske förrän de blir av verklig betydelse, dvs. vid taxeringen för det år, då värdepapperen i fråga gett upphov till beskattningsbar realisationsvinst eller till avdragsgill realisationsförlust. Bedömningen av uppgifternas riktighet kommer då att ingå som ett led i fastställandet av denna taxering. I den mån de i deklarationen lämnade uppgifterna frångås med ändrad vinst- eller förlustberäkning som följd, kan den skattskyldige, om han inte är nöjd med denna beräkning, i vanlig ordning

överklaga taxeringen. Några speciella föreskrifter härom har utredningen därför inte ansett erforderliga.

Enligt utredningen bör det dock inte vara något som hindrar att den skattskyldiges uppgifter av taxeringsmyndigheterna uppmärksammas på ett tidigare stadium, t. ex. när uppgifterna om anskaffningsvärde m. m. första gången lämnas, och att myndigheterna tar kontakt med den skattskyldige beträffande eventuell korrigerings av uppgifterna. Utredningen understryker i detta sammanhang, att någon ändring av dessa uppgifter inte får ske utan att den skattskyldige i vanlig ordning skriftligen underrättas därom. En underrättelse om ändrat ingångsvärde e. d., som tillställs den skattskyldige innan taxeringsfrågan är aktuell, bör emellertid vara försedd med en erinran om att omedelbar besvärshöjd inte föreligger utan att frågan om ingångsvärdet etc. kommer att slutligen prövas först vid taxeringen för eventuell realisationsvinst resp. bestämmande av förlustavdrag.

Utredningen har föreslagit en skärpning av den i 121 § andra stycket TF föreskrivna straffpåföljden för den som i allmän självdeklaration eller i annan uppgift till ledning för taxering uppsåtligen eller av grov oaktsamhet lämnat oriktig uppgift rörande förmögenhet, som skolat upptas i deklarationen. Straffet är enligt bestämmelsens nuvarande lydelse böter, högst 300 kr., såvida inte gärningen är belagd med straff i skattestrafflagen eller innefattar ämbetsbrott. Bestämmelsen kan sägas komplettera de särskilda straffbestämmelserna för falskdeklaration och vårdslös deklaration i skattestrafflagen såvitt angår förmögenhet i sådana fall då den oriktiga uppgiften inte varit ägnad att leda till för låg skatt och är motiverad av hänsyn till de svårigheter för taxeringskontrollen som den oriktiga uppgiften kan föranleda när aktierealisationen blivit aktuell. Med hänsyn till den större betydelse denna bestämmelse får i det nya systemet anser utredningen att straffpåföljden bör vara densamma som den i paragrafens första stycke stadgade påföljden, som är dagsböter eller, om vid uppsåtligt brott föreligger synnerligen försvårande omständigheter, fängelse i högst sex månader.

Skatteutfall

Utredningen har även sökt beräkna det skatteutfall som kan förväntas genom införandet av en aktievinstbeskattning i enlighet med utredningens förslag. Skatteintäkterna har beräknats öka med ca 100 milj. kr. per år, därav ca 60 å 80 milj. kr. för staten och ca 30 milj. kr. för kommunerna. Utredningen understryker att beräkningarna är mycket osäkra och endast ger uttryck för storleksordningen på skatteutfallet vid ett fullt genomfört nytt system. För de första åren efter ikraftträdandet torde det ökade skatteutfallet bli väsentligt mindre.

Ändring av den s. k. skyldemansregeln vid realisationsvinstbeskattningen

1953 års skatteflyktskommitté har i sitt betänkande bl. a. föreslagit viss justering av den s. k. skyldemansregeln. Denna regel innebär att frågan om och i vad mån skattepliktig realisationsvinst föreligger vid en avyttring i vissa fall skall bedömas med hänsyn inte till säljarens fång utan till hans fångesmans. Så är fallet beträffande egendom som skattskyldig fått i gåva av make eller skyldeman under förutsättning att denna förvärvat egendomen genom köp, byte eller därmed jämförligt fång. Motsvarande gäller vid vissa bodelningsförvärv i anledning av makes död och vidare om make vid bodelning av annan anledning får egendom, som någondera maken tidigare förvärvat genom fång av nyssnämnda slag.

Den ändring som kommittén har förordat påkallas av att regeln i sin nuvarande utformning lämnar en möjlighet till kringgående. Såsom framgår av det nyss nämnda fordras för skyldemansregelns tillämpning f. n. att fångesmannens förvärv är av onerös karaktär. Är däremot fångets benefikt kan regeln inte åberopas. Detta förhållande har enligt vad kommittén erfarit stundom utnyttjats för att undgå den med skyldemansregeln avsedda beskattningseffekten. Det finns bl. a. exempel på att bodelningsförrättningar företagits enbart i detta syfte.

Kommittén föreslår på grund härav att skyldemansregeln justeras så att den blir tillämplig även när fångesmannen förvärvat egendomen genom gåva från skyldeman eller genom bodelning som — om egendomen avyttrats — skulle medfört att realisationsvinstfrågan bedömts med utgångspunkt från hans företrädares eller ett hans eget tidigare fång. Förslaget medför att ett flertal fång kan behöva undersökas. Lagtekniskt har förslaget avfattats så att frågan om och i vad mån skattepliktig realisationsvinst föreligger skall bedömas som om det varit förre ägaren som verkställt avyttringen.

Kommitténs förslag till skärpning av den s. k. skyldemansregeln har tillstyrkts eller lämnats utan erinran av samtliga remissinstanser.

Remissyttrandena över aktievinstutredningens förslag

Det framlagda förslaget har avstyrkts av samtliga remissinstanser på näringslivets område. En i tiden obegränsad kapitalvinstskatt på aktier har ansetts medföra en allvarlig fördyring av bolagens kapitalanskaffning och, som förslaget utformats, hindra en önskvärd strukturrationalisering inom näringslivet. Skatten som sådan har ansetts komma att äventyra aktiesparandet och sparandet över huvud taget. Redovisnings- och kontrollsvårigheterna har ansetts bli stora om förslaget genomförs.

Många remissinstanser, främst bland de hörda myndigheterna, har i princip uttalat sig för en ökad beskattning av aktievinster även om erinringar gjorts mot förslagets utformning. I flera yttranden har ställning inte tagits för eller emot förslaget. Dessa remissinstanser har begränsat sig till vissa uttalanden angående utformningen av förslaget och angående verkningarna av detsamma i olika hänseenden.

Kooperativa förbundet säger sig vilja klart deklarerera att förbundet icke i princip ställer sig avvisande till tanken på beskattning av värdestegringsvinster — s. k. kapitalvinster — oberoende om denna träffar aktier eller annan egendom, fast eller lös. Förbundet anför.

Den kursuppgång som förekommit har antingen den skall betecknas överdriven eller ej tillfört åtskilliga aktieägare inkomster, som enligt gällande skatteregler för realisationsvinstbeskattning blivit obeskattade. Ur allmän rättvisesynpunkt kan detta framstå som otillfredsställande med hänsyn till det faktum att andra inkomster blir föremål för beskattning i vanlig ordning. Den åtskillnad som huvudsakligen enligt äldre finansrättslig doktrin görs mellan kapitalvinst och löpande avkastning av kapital eller arbete, synes styrelsen inaktuell med hänsyn bl. a. till den utveckling som ägt rum sedan nuvarande skattesystem i sina huvuddrag fastställdes. Förbundet skulle sålunda med tillfredsställelse hälsa att en närmare utredning om nuvarande skatterättsliga inkomstbegrepp kommer till stånd. Denna omprövning måste emellertid i så fall ske på en väsentligt bredare basis än som nu föreliggande material möjliggör.

Svenska sparbanksföreningen anser att förslaget endast kan godtas som en kortfristig lösning av vissa problem i fråga om beskattning av realisationsvinster, främst på aktier som är föremål för börshandel.

Sveriges advokatsamfund avstyrker förslaget. *Föreningen Auktoriserade revisorer* anser att utredningen, vad det gäller praktiska och kontrollmässiga synpunkter, inte presterat godtagbara förslag.

LO framhåller att det från allmän synpunkt är angeläget att inkomst som uppkommit genom realisationsvinst på aktier beskattas lika väl som övriga inkomster. Detta är angeläget även ur statsfinansiell synpunkt. Värdestegring på aktier i företag är ibland en följd av statliga åtgärder t. ex. på kommunikationsområdet eller i några fall mer direkt t. ex. genom olika former av lokaliseringstöd. En allmän politik som syftar till förmögenhetsutjämning är ett nödvändigt komplement till en sådan politik. Med hänsyn till vikten av att realisationsvinst på aktier ej har en privilegierad ställning i skattesystemet vill *LO* inte motsätta sig aktievinstutredningens förslag när nödvändiga kompletterande utredningar gjorts. *LO* anser det emellertid lämpligt att när markvärdekommittén och företagsskatteutredningen slutfört sitt arbete och erfarenheter vunnits från det nu föreslagna systemet för realisationsvinstbeskattning på aktier en samlad översyn görs av hela problemet kapitalvinstbeskattning.

TCO framhåller att det är angeläget att aktiesparandet inte görs mindre attraktivt i förhållande till andra placeringsformer, som för spararna kan vara realistiskt att välja. Såsom förslaget utformats finns det enligt TCO knappast skäl förmoda att företagens möjligheter att på längre sikt erhålla nytt kapital via aktiemarknaden skulle väsentligt påverkas. På något längre sikt finns inte heller anledning befara några negativa verkningar för det totala sparandet.

SACO anser förslaget inte vara vare sig fiskaliskt, samhällsekonomiskt eller hörstekniskt motiverat. SR avstyrker att förslaget utan väsentliga ändringar läggs till grund för lagstiftning.

Av de hörda myndigheterna har, som redan nämnts, flera i princip uttalat sig för en ökad beskattning av aktievinster även om erinringar gjorts mot detaljutformningen av utredningens förslag.

Kammarrätten framhåller, att en dämpning av tendenserna till överdrivna kursstegringar på aktier och en ökad rörlighet på aktiemarknaden innebär effekter av samhällsekonomisk natur, som måste betecknas såsom angelägna att uppnå. Kammarrätten finner i och för sig inte anledning erinra mot skattelagstiftningens utnyttjande i sådana syften och detta inte heller om härför erfordras en kapitalvinstbeskattning vartill motsvarighet saknas i gällande regelsystem. Vad angår förslaget om en mer genomförd beskattning av värdestegring på aktier, får detta också anses uppbäras av en enligt kammarrättens mening inte ogrundad uppfattning hos medborgarna i gemen, att en realiserad sådan värdestegring ger en skattekraft från vilken det saknas anledning att bortse vid beskattningsområdets bestämning. I det sist sagda ligger, att fog kan finnas för förslagets genomförande även om de förenämnda samhällsekonomiska effekterna inte i någon högre grad skulle stimuleras därav.

Försäkringsinspektionen anser det riktigt att skattereglerna ändras så att den i princip alltjämt bestående gränsen mellan inkomst och kapitalvinst genombryts. Utifrån den grundläggande tanken att inkomstbeskattningen skall bygga på skatteförmåga ter det sig från rättvisesynpunkt inte hållbart att kapitalvinster skall vara skattefria.

Även allmänna ombudet hos mellankommunala prövningsnämnden anser det rimligt att göra realisationsvinster till föremål för mera omfattande beskattning än hittills förekommit.

Överståthållarämbetet anser att en lagstiftning på grundval av det framlagda förslaget bör ges provisorisk karaktär i avvaktan på en slutlig lösning av hela realisationsvinstbeskattningen och därmed sammanhängande spörsmål. Länsstyrelsen i Stockholms län ansluter sig till utredningens uppfattning, att det föreligger ett behov av vidgad beskattning av aktievinster. Länsstyrelsen i Uppsala län finner det framlagda förslaget i dess huvudpunkter

kunna läggas till grund för lagstiftning. *Länsstyrelsen i Kalmar län* tillstyrker förslaget i princip.

Länsstyrelsen i Malmöhus län säger sig kunna ansluta sig till tanken att en begränsad utvidgning av inkomstbegreppet bör genomföras beträffande sådana kapitalvinster, som innerst uppstår utan produktiv insats av vinsttagaren. Länsstyrelsen föreslår emellertid en viss ändring i och komplettering av utredningens förslag. *Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* anser att förslaget grundlinjer varken ur rättvise- eller skatteförmågesynpunkt behöver ge anledning till några mer allvarliga invändningar och tillstyrker därför förslaget i princip.

Länsstyrelsen i Örebro län framhåller att den utökade beskattningen kan medföra större svårigheter för företagen att anskaffa erforderligt kapital för finansiering av investeringar. Vidare kan det från principiell synpunkt anses betänkligt att införa en beskattning av kapitalvinster på ett så relativt begränsat område varom nu är fråga. Länsstyrelsen tillägger.

Länsstyrelsen finner emellertid att vad sålunda kan anföras mot förslaget genomförande inte bör tillerkännas så stor betydelse att förslaget på grund därav bör avstyrkas. De betydande vinster som hittills kunnat skattefritt erhållas genom kapitalplacering i aktier har i och för sig skapat ett rättviseproblem olika skattskyldiga emellan av sådan betydelse och tyngd att detsamma rimligen bör undanröjas. En beskattning av aktievinsterna torde, också med beaktande av motstridiga skäl, därför kunna godtas under förutsättning att beskattningens höjd avvägs på ett tillfredsställande sätt. Den avvägning utredningen i detta avseende gjort synes skälig och länsstyrelsen vill därför i princip inte motsätta sig att den ifrågasatta beskattningen genomförs.

Länsstyrelsen i Västmanlands län framhåller att aktievinster givetvis bör beskattas i skälig omfattning och det kan enligt länsstyrelsen ej anses orimligt att göra detta även efter längre tids innehav än f. n. gäller. Mot utredningens förslag att efter två år lägga 30 % av konstaterad vinst vid aktieförsäljning till annan skattepliktig inkomst torde ej vara något att erinra. Även en 10-procentig omsättningsskatt på aktier kan under vissa betingelser vara försvarbar. *Länsstyrelsen i Västerbottens län* anser att utredningens förslag kan läggas till grund för en proposition i ämnet.

Länsstyrelserna i Södermanlands och Jämtlands län avstyrker förslaget. Sistnämnda länsstyrelse anför.

Viktigare än ett snabbt genomförande är enligt länsstyrelsens bestämda mening, att ett system införs som är väl genomtänkt och väl förenligt med ledande principer inom skattelagstiftningen i övrigt. Att aktiemarknaden fungerar på ett ur näringslivets synpunkt tillfredsställande sätt är så viktigt, att den är föga ägnad som experimentfält för sakligt svagt underbyggda reformer. Det framlagda förslaget kan icke anses uppfylla dessa krav och någon faktisk omständighet som skulle göra det nödvändigt med en provisorisk reglering av aktievinstbeskattningen lär icke kunna påvisas.

Flertalet remissinstanser, även bland dem som i princip uttalat sig för förslaget, anser att den fortsatta behandlingen av utredningens förslag bör uppskjutas i avvaktan på markvärdekommitténs betänkande. Samtidigt med att principerna för beskattning av realisationsvinst vid avyttring av aktier ändras bör reglerna för motsvarande beskattning av vinst vid avyttring av annan lös egendom och av fastigheter överses.

I många yttranden uttalas farhågor för att den redovisning och kontroll som blir nödvändig om förslaget genomförs kommer att medföra stora svårigheter för såväl skattskyldiga som beskattningsmyndigheter.

Allmänna synpunkter

Fullmäktige i riksbanken framhåller, att en allmän stabiliseringspolitik inte är tillräcklig för att i alla lägen tillgodose fördelningspolitiska målsättningar. Det är därför nödvändigt att kompletterande medel finns, exempelvis i form av en lämpligt utformad realisationsvinstbeskattning. Fullmäktige tillägger.

Någon avmattning i värdestegringen synes knappast ha ägt rum under 1960-talet utan tendenserna har snarare förstärkts. Det måste därför vara en angelägen uppgift att inventera och företa en översyn och upprustning av de olika medel, som kan tänkas komma till användning för att dämpa alltför kraftiga värdestegringar på förmögenhetsobjekt av olika slag. Den nu aktuella utredningen liksom de pågående utredningarna rörande markpolitiken och bostadspolitikerna synes utgöra viktiga delar i detta arbete.

Valet av beskattningsform blir, framhåller fullmäktige, i hög grad beroende av en inbördes avvägning mellan olika delvis svärförenliga önskemål beträffande beskattningens effekt på inkomst- och förmögenhetsfördelningen, på rörligheten på aktiemarknaden och företagets finansieringsförhållanden. Härtill kommer kravet på enkla och klara regler vid tillämpningen. Fullmäktige inskränker sitt yttrande till en diskussion av den principiella utformningen av den föreslagna aktievinstbeskattningen.

Näringslivets skattedelegation betonar att det nu framlagda förslaget till aktievinstbeskattning samt det i finansplanen aviserade förslaget till inkomstbeskattning av realiserade vinster vid fastighetsbeskattningen innebär en väsentlig omläggning av den svenska inkomstbeskattningen. Genom att jämställa värdestegring med inkomst förändras förutsättningarna även för skattesystemet i övrigt. Delegationen fortsätter.

Att på sätt som skett endast ta upp en del av de problem som sammanhänger med en dylik omläggning måste betecknas som en ej godtagbar lagstiftningsteknik. De ekonomiska och skatterättsliga sambanden är av en sådan styrka att det inte är möjligt att ta ställning till förslaget om aktievinstbeskattningen isolerat. Verkningsarna av en aktievinstskatt är t. ex. i hög grad avhängiga av hur fastighetsvinsterna behandlas och beskattningen i övrigt utformas. Från rent teknisk synpunkt föreligger även ett

omedelbart samband i det att det remitterade förslaget omfattar indirekt ägda fastigheter och fastighetsandelar. Vi kräver därför att förslaget till aktievinstbeskattning och markvärdekommitténs kommande förslag samordnas och därefter remitteras samtidigt som utredningar presenteras om de av en dylik omläggning föranledda nödvändiga ändringarna i skattesystemet.

Delegationen framhåller att en kapitalvinstskatt huvudsakligen tas ur sparandet. Sambandet mellan den föreslagna beskattningen och den progressiva inkomstskatten och förmögenhetsskatten hade bort klarläggas, **så mycket mer** som förmögenhetsskatten delvis motiverats med att kapitalvinster inte inkomstbeskattas. Delegationen tillägger.

Strävandena under senare år har gått ut på att förenkla inkomstbeskattningen för fysiska personer. Det nu framlagda förslaget strider helt här emot. Omger man aktiesparandet med så komplicerade tillämpningsbestämmelser som nu föreslås, är det vidare allvarlig risk för att denna form av sparande redan till följd av redovisningskrånglet inte får den önskade och nödvändiga spridningen bland medborgarna.

Liknande synpunkter anförs av flertalet remissinstanser på näringslivets område bl. a. *lantbrukets skattedelegation, Kooperativa förbundet, Svenska fondhandlareföreningen, Sveriges grossistförbund och Sveriges hantverks- och industriorganisation*. Uttalanden av liknande innebörd görs av flertalet handelskammare.

Kooperativa förbundet understryker att åtskilliga motiv talar för behovet av samordning av beskattningsregler gällande värdestegring på aktier och fast egendom. Förbundet tillägger.

Härtill kommer skäl, som talar för att överväga behovet av samordning mellan å ena sidan aktier och å andra sidan övrig lös egendom. Förbundet **fäster inte större** avseende vid de framförda spekulationerna om att vissa förmögenhetsägare skulle överflytta sitt kapital från aktier till placering i diamanter, frimärken, konst o. d. därest nuvarande realisationsvinstregler bibehålls för dessa tillgångar men en i princip evig aktievinstbeskattning införs. Skulle emellertid frågan om värdestegringsvinster vid en bredare upplagd undersökning befinnas böra underkastas beskattning i större utsträckning än nu är fallet, anser förbundet värdestegring på diamanter, konst m. m. i realiserad form giva ett väl så gott uttryck för vederbörandes skatteförmåga som vinst uppkommen vid försäljning av aktier.

LO framhåller att utredningen inte genomarbetat de samhällsekonomiska konsekvenserna av en ny aktievinstbeskattning. Utredningen har endast framhållit, att det inte är berättigat att aktieplaceringar skall vara favoriserade i förhållande till andra placeringar och talar om att vid bedömning av skattefrågan även måste beaktas aktiemarknadens primära funktion samt att aktiemarknadens och aktiernas attraktionskraft som placeringsobjekt har stor betydelse för näringslivets försörjning med eget kapital. Utredningen anser sig därför ha tagit sikte på en sådan avvägning

av aktievinstbeskattningen, att denna inte skall kunna anses missgynna aktiebolagen som företagsform. LO tillägger.

Detta är emellertid inte tillräckligt. LO saknar ett samlande grepp på hela problemet beskattning av kapitalvinster. Här måste ses som en helhet förmögenhetsbeskattningen, värdestegringsbeskattning på aktier, mark och fastigheter, arvs- och gåvobeskattningen och aktiebolagsbeskattningen. En samordning och anpassning är nödvändig för ett rättvist och effektivt beskattningssystem. Utredningen har inte presenterat något underlag för eller material till en sådan diskussion vilket LO beklagar. Väsentliga ekonomiska bedömningar kan därför inte göras.

Kammarrätten säger sig ha bibragts uppfattningen att de föreslagna reglerna allmänt sett är att föredra framför de nuvarande. Med detta har kammarrätten dock inte tagit ståndpunkt för förslaget. Härför erfordras bl. a. att ett genomförande av förslaget inte kan antas i sådan mån inverka oförmånligt i andra väsentliga hänseenden att dylika negativa verkningar får utslagsgivande betydelse. Kammarrätten ifrågasätter vidare om det är principiellt tillfredsställande att bryta ut en fråga, i detta fall värdestegringen på aktier, till särbehandling. Hela det i många hänseenden jämförbara området för realisationsvinstbeskattningen borde lämpligen ha bedömts i ett sammanhang.

Riksskattenämnden framhåller att en till tiden obunden kapitalvinstbeskattning av aktier m. m. innebär en genomgripande ändring och omvärdering av sedan länge tillämpade principer för beskattningen av vinster vid avyttring av sådana kapitaltillgångar, som inte utgör omsättningstillgångar. En så betydelsefull omläggning av grunderna för vårt skattesystem kräver en allsidig prövning av de beskattningsproblem, som möter vid en »evig» beskattning av dylika tillgångar. En dylik prövning bör avse kapitalvinster på såväl aktier som fastigheter och ske i ett sammanhang. Nämnden anser därför, att aktievinstutredningens förslag inte bör föranleda ett slutligt ställningstagande förrän markvärdekommittén framlagt sitt betänkande med förslag om ändrade regler för beskattningen av kapitalvinster vid fastighetsförsäljning. Nämnden tillägger.

En omläggning av kapitalvinstbeskattningen på aktier och därmed jämställda värdepapper bör sålunda av angivna skäl inte forceras fram till 1966 års riksdag. Man kan heller inte bortse från att en alltför skyndsamt handläggning av en så svår lagstiftningsfråga som den förevarande medför risker för mindre väl avvägda regler. Det av aktievinstutredningen framlagda förslaget är nämligen enligt nämndens mening behäftat med sådana betydande praktiska tillämpningssvårigheter att det kan ifrågasättas, om en kapitalvinstbeskattning av aktier i enlighet med förslaget kommer att kunna fungera såsom utredningen tänkt sig. Härigenom kan det också befaras att förslaget inte kommer att leda till ett i alla hänseenden materiellt godtagbart resultat.

Länsstyrelsen i Jämtlands län framhåller att det ur samhällsekonomisk synpunkt framstår som olyckligt om till följd av strängare vinstbeskatt-

ning beträffande aktier än t. ex. beträffande fastigheter allmänhetens placeringsinnehav vänds från aktiemarknaden. Med hänsyn till den i landet rådande kapitalknappheten är varje försvårande av näringslivets och främst industriens kapitalförsörjning olycklig. Ur fiskalisk synpunkt saknar reformen uppenbarligen betydelse. Den i betänkandet intagna beräkningen av skatteutfallet av reformen är, vilket utredningen själv framhållit, givetvis ytterst osäker, men länsstyrelsen är övertygad om att reformen i vart fall inte kommer att leda till ökad omsättning på aktiemarknaden och knappast heller medföra ökade skatteintäkter. Däremot kan utflyttning ur riket av fysiska personer med betydande aktieinnehav liksom ökad benägenhet hos svenska företag att föredraga investering i utlandet befaras bli följden av reformen, vilket sålunda skulle medföra skattebortfall.

Länsstyrelsen i Malmöhus län säger sig mot bakgrunden av att näringslivets behov av aktieemissioner för kapitalanskaffning bör tillgodoses så långt som möjligt ha ägnat huvuddelen av sin granskning av betänkandet åt möjligheten att i detta hänseende förbättra eller i vart fall komplettera det föreliggande författningsförslaget. Länsstyrelsen anför härom.

Länsstyrelsen tänker sig, att en »frivillig» avgift, knuten till försäljningslikviden och av omsättningsskattens typ, uttas på fondnotan av säljaren-vinsthemtagaren. Den så uttagna avgiften blir definitiv. Underlåts avgiftsbetalningen i samband med försäljningen, måste vinsten deklarerar i vanlig ordning enligt de av utredningen föreslagna reglerna med viss modifikation av schablonregeln, som måste skärpas för att stimulera till tidigare betalning. Troligen måste även reglerna om skattepliktig del vid realisationsvinstberäkning på grundval av uppgifter i deklaration skärpas. Genom ett sådant arrangemang begränsas taxeringsfallen så, att en effektiv kontroll kan genomföras.

Frågan om beskattning av vinster som beror på penningvärdeförändringar berörs i flera yttranden.

Riksskattenämnden framhåller, att reglerna för beskattning av vinster vid avyttring av fast eller lös egendom är i gällande kommunalskattelag utformade utan hänsynstagande till de förändringar i penningvärdet, som kan ha skett under tiden mellan förvärvet av tillgången och avyttringen av densamma. Förklaringen härtill torde vara att söka inte blott i det förhållandet att spørgsmålet vid kommunalskattelagens tillkomst var av relativt ringa intresse utan också däri, att vinstbeskattning dåmera var och alltjämt är aktuell under en förhållandevis kort tidsperiod. Nämnden anför.

Den under de senaste decennierna fortgående penningvärdeförsämringen och tanken på att utforma beskattningen av realisationsvinster på aktier på sådant sätt, att dylika vinster blir föremål för beskattning även vid längre tids innehav än som gäller för närvarande, riktar självfallet på ett helt annat sätt uppmärksamheten på frågan om ett eventuellt beaktande vid vinstbeskattning av penningvärdeförändringar. Då utredningen föreslagit en till tiden obunden beskattning av aktievinster, finner nämnden

det därför anmärkningsvärt, att nämnda fråga inte blivit föremål för en mera ingående prövning i betänkandet. Nämnden får som sin mening uttala att — om statsmakterna av rättvise- eller andra skäl finner en till tiden obunden beskattning av kapitalvinster på aktier och därmed jämställda värdepapper påkallad — frågan huruvida och i vad mån vid beskattningens utformning hänsyn skall tas till penningvärdeförsämringen bör bli föremål för en närmare analys och ett klart ståndpunktstagande i den ena eller andra riktningen.

I flera yttranden betonas vikten av att endast reala vinster beskattas. Sådana uttalanden görs av bl. a. försäkringsinspektionen, länsstyrelsen i Jämtlands län, Kooperativa förbundet, styrelsen för Stockholms fondbörs, Sveriges köpmannaförbund, Sveriges hantverks- och industriorganisation, Svenska företagares riksförbund, Sveriges aktiesparares riksförbund och skyddsföreningen för utländska värdepapper. Styrelsen för Stockholms fondbörs framhåller följande.

Börsstyrelsen delar den av många författare på detta område framförda uppfattningen, att vidhållandet av en nominalistisk beskattningsprincip kräver att lagstiftaren är återhållsam i fråga om inkomstbegreppets utvidgning på sådana punkter, där ett vidgat inkomstbegrepp för med sig en ökad beskattning av skenbara vinster. Vill lagstiftaren beskatta långa kapitalvinster, måste det ske med hänsyn till penningvärdeförsämringen — vill lagstiftaren undgå att ta detta slags hänsyn, bör de långa kapitalvinsterna också hållas fria från skatt. Med styrelsens inställning till lagförslaget överhuvud är det naturligt, att styrelsen förordar sistnämnda alternativ. Skulle emellertid en utökad aktievinstbeskattning detta oaktat genomföras, finner styrelsen det vara ett elementärt rättvisekrav att hänsyn tas till penningvärdeförsämringen.

Fullmäktige i riksbanken däremot framhåller att, om en real beskattningsprincip skulle bli aktuell, den i första hand bör tillämpas beträffande nominella placeringar, såsom banktillgodohavanden och obligationer. En annan ordning skulle medföra skärpning av tendensen att placerarna föredrar reala placeringar framför nominella.

Uttalandet i direktiven för aktievinstutredningen att den borde framlägga »förslag till beskattningsregler, som är ägnade att dämpa tendenserna till kursöverdrifter samt öka rörligheten på aktiemarknaden utan att korttids-spekulationen uppmuntras» har kommenterats i flera yttranden.

Styrelsen för Stockholms fondbörs framhåller, att när kursutvecklingen under en lång följd av år dominerats av kursstegringar torde förväntningarna ensidigt inställas på fortsatta kursstegringar. Detta medför i sin tur ett litet utbud, ökande efterfrågan och därmed liten rörlighet och risk för »kursöverdrifter». Motsvarande torde gälla vid ensidig förväntan om kursnedgång. Men då förväntningarna blir mera oenhetliga kan »kursöverdrif-

terna» snabbt försvinna och rörligheten öka. Detta innebär i sin tur att förrentningsciffror för perioder för stigande kurser och liten rörlighet kan innehålla fiktiva element, vilket avslöjas vid omslag i framtidsförväntningarna och försök att realisera kursvinsterna. Styrelsen tillägger.

Det kan i detta sammanhang vara motiverat att något kommentera begreppet »kursöverdrifter». Varken direktiven eller utredningen har gjort några försök att klargöra vad man menar med »kursöverdrifter». Börsstyrelsen kan för sin del endast finna någon mening i ett sådant uttryck om det får åsyfta en mycket tillfällig och kraftig kursändring uppåt eller nedåt som därefter mycket snabbt återställs till sin plats i den för övrigt gällande marknadstrenden. Så som senare skall framhållas kan en effektivt arbetande korttidsspekulation motverka sådana rörelser. Det förtjänar framhållas att man inte kan fastställa huruvida en sådan rörelse är en kursöverdrift eller inte förrän i dess historiska belysning då densamma utjämnats.

Styrelsen tillägger att kursfluktuationer — på såväl kort som lång sikt — alltid kommer att existera oberoende av skattens form och höjd.

Näringslivets skattedelegation framhåller att de mycket betydande nyemissioner som fordras under de närmaste åren kommer att tillföra aktiemarknaden så mycket ytterligare material att s. k. kursöverdrifter säkerligen inte uppstår. Delegationen tillägger.

Den splittrade bild av kursutvecklingen, som utredningen redovisat för gångna år, vederlägger de gängse generella uttalandena om kursöverdrifter, vilka f. ö. bedömts utan tillräcklig hänsyn till penningvärdeutvecklingen. Över huvud taget har det påstådda sambandet mellan de s. k. kursöverdrifterna och beskattningens utformning ej klarlagts. En även av utredningen som önskvärd betecknad ökad tillförsel av material till börsen reser frågan hur en dylik tillförsel genom nyintroduktion skall kunna stimuleras. Detta problem har en skatterättslig sida. Eftersom enligt utredningens förslag ett utbud av gamla aktier från ägarens sida kan föranleda beskattning, står i realiteten endast nyintroduktion genom nyemissioner öppen för flerägda bolag. Regelsystemet måste därför utformas så att aktieförsäljning för introduktion på börsen inte försvåras genom beskattningen. Utredningen har inte närmare klarlagt om det finns någon nackdel med s. k. korttidsspekulationer. Någon olägenhet torde i vart fall inte ha visat sig här i landet under senare år.

Liknande synpunkter anförs av bl. a. *Sveriges grossistförbund*.

Kooperativa förbundet erinrar om att i direktiven framhållits att bl. a. det vikande penningvärdet föranlett spararna att söka sig till aktiemarknaden för att söka bibehålla sparkapitalets realvärde. Förbundet tillägger.

I den mån kursöverdrifter föranletts av farhågor för penningvärdeförsämring finner förbundet detta närmast vara ett uttryck för behovet av förstärkta och samordnade inflationsbekämpande åtgärder. Ett isolerat ingripande mot kursuppgången på aktiemarknaden framstår härvidlag knappast som det mest angelägna i fråga om åtgärder mot inflationen. Denna förbundets bedömning bör ses mot bakgrunden av en annan av de av departementschefen påtalade orsakerna, vilka bestämmer priset på aktier, nämligen upp-

fattningen hos aktieplaceraren om de enskilda företagens och näringslivets framtida utvecklingsmöjligheter. Aktiemarknadens primära funktion måste vara att förse företagen med riskvilligt kapital i erforderlig utsträckning och i den mån kursuppgången föranletts av tilltro till de olika företagens ökade möjligheter till rationellare och mer effektiv drift kan en dylik inte anses vara osund.

Liknande synpunkter anförs av bl. a. *Sveriges köpmannaförbund*.

Konjunkturinstitutet konstaterar att det framgår av statistiken att rörligheten i mening av aktieomsättning på börsen är relativt liten och snarast avtagande. Institutet tillägger.

Men vad innebär denna fastläsning och i vad mån är den icke önskvärd? Ur den samhällsekonomiska synpunkten av en hög och stabil sparkvot synes en viss fastläsning tvärtom vara önskvärd. Jämför t. ex. i detta sammanhang Spar 60 och Spar 61 där allt gjordes för att låsa sparat och man minst av allt skulle tänka sig att uppmuntra en rörlig marknad för köp och försäljning.

Styrelsen för Stockholms fondbörs anser att de föreslagna reglerna snarast innebär en skärpning av det missförhållande, som trögheten i kursanpassningen utgör. Vidare anser styrelsen det vara en självmotsägelse att tala om beskattningsregler som är ägnade att dämpa tendenserna till kursöverdrifter samt öka rörligheten på aktiemarknaden utan att korttidsspekulationen uppmuntras. Styrelsen anför.

I allmänhet brukar man nämligen anse, att »kursöverdrifter» åt båda hållen effektivast undgås, om man har en grupp aktiva korttidsspekulanter. Saknas denna, blir kursrörelserna lätt extrema. En arbetande spekulation är en absolut förutsättning för att större transaktioner skall kunna genomföras. Spekulationen hjälper till att i tiden fördela utbud och efterfrågan av tillfällig natur. Hos oss sköts spekulationen till största delen av den yrkesmässiga handeln. För att mobilisera de för en effektiv funktion på marknaden nödvändiga kapitalresurserna, vore det i hög grad önskvärt, om elementet av icke yrkesmässig korttidsspekulation kunde stärkas. Detta element betyder mycket för de utländska marknadernas likviditet och skulle göra stor nytta även i Sverige. Likaså skulle introducerandet hos oss av en effektiv baisse-spekulation, något som hittills saknats, kunna spela en roll för dämpning av »kursöverdrifter».

Liknande synpunkter anförs av bl. a. *Svenska fondhandlareföreningen, näringslivets skattedelegation* och *Kooperativa förbundet*.

Även i andra yttranden ifrågasätts om de föreslagna reglerna kan leda till en ökad rörlighet på aktiemarknaden. Sälunda framhåller *Kooperativa förbundet* att försäljning av aktier för närvarande i väsentlig utsträckning uppskjutits till dess femårsgränsen uppnåtts, men därefter torde obenägenheten att sälja i obetydlig grad påverkas av nackdelen att få påbörja en ny femårsperiod. Om i stället en evig beskattning införs efter två år, skulle denna skatt, även om den sätts lågt, hos många aktieplacerare medföra en minskad benägenhet att sälja långt efter nuvarande femårsperiods utgång, ef-

tersom den latent skatteskulden finns där för obegränsad tid framåt men inte förfaller till betalning förrän försäljning sker. Därefter anför förbundet.

En annan invändning har framställts med särskilt beaktande av den föreslagna rätten att byta ut huvudregeln, att 30 % av vinsten skall upptas till beskattning, mot schablonregeln att redovisa 10 % av försäljningsbeloppet som skattepliktig vinst. Under förutsättning av en fortlöpande årlig värdeökning av aktierna kommer 10-procentregeln att medföra en i förhållande till den nominella vinsten allt lindrigare beskattning ju längre aktierna innehas, ett förhållande som skulle kunna medföra att nuvarande kalkylering med fem år utbyts mot en kanske tre- eller fyrdubbelt så lång tidrymd.

Fullmäktige i riksbanken framhåller att en omläggning av beskattningen till en i tiden obunden beskattning enligt utredningens förslag synes — jämfört med nuvarande skatteregler med en beskattningsperiod på fem år — medföra en minskad rörlighet på aktiemarknaden. Fullmäktige tillägger.

Vid aktieplacering torde man nämligen i allmänhet räkna med en placeringsperiod på mer än fem år. En omplacering efter femårsperiodens utgång skulle då te sig fördelaktig, om det blott kunde förväntas att kursstegringen blev procentuellt sett större för den alternativa placeringen. Vid en obegränsad beskattningsperiod blir emellertid det belopp som kan omplaceras, alltid lägre än försäljningssumman för de avyttrade aktierna, eftersom en del av denna skall erläggas i skatt. För att en omplacering i detta fall skall te sig gynnsam måste därför kursstegringen förväntas bli större än i nyss nämnda fall för den alternativa placeringen, dvs. att detta alternativ blir fördelaktigt först efter en viss större procentuell kursstegring. Å andra sidan kan man kanske vid en omläggning förvänta en större omsättning av sådana aktier, som innehafts en kortare period än fem år. Totalt sett torde man likväl få förutsätta att rörligheten på aktiemarknaden minskar något vid en omläggning. Nackdelarna av en minskad rörlighet torde därmed få vägas mot de fördelar ur fördelningspolitisk synpunkt, som kan vara förenade med en i tiden obunden aktievinstbeskattning.

I många yttranden understryks att en i tiden obegränsad aktievinstbeskattning kan få allvarliga verkningar i fråga om företagens kapitalförsörjning och kan motverka önskvärd strukturrationalisering inom näringslivet samt leda till minskat sparande.

Näringslivets skattedelegation framhåller att en aktievinstskatt medför krav från placerarnas sida på ökade utdelningar eftersom dessa vill kompensera sig för skatten. Bolagen tvingas då att redovisa ökade nettovinster med ytterligare bolagsskatt som följd. En aktievinstskatt medför att kurserna sjunker varigenom kapitaltillförseln av en nyemission blir mindre eftersom emissionskursen då måste hållas låg. Denna effekt blir än allvarligare genom att ett mycket stort behov av nyemissioner kommer att finnas under de närmaste åren. Enligt en beräkning som åberopas i yttrandet skulle år 1970 behovet av nyemissioner kunna ligga i storleksordningen 800 milj. kr.

Oavsett om denna beräkning är riktig, framhåller delegationen, måste man räkna med ett växande behov av nyemissioner. Det nu sagda samt långtidsutredningens redovisning av den framtida självfinansieringsgraden inom hela näringslivet inger enligt delegationen allvarlig oro för att den erforderliga höga investeringsnivån inte skall kunna nås och upprätthållas. Införs en skatt på aktievinster måste en justering ske inom andra delar av beskattningen för att företagens möjligheter att konkurrera med andra om kapitalet inte skall försämrats. Bolagsskatten och i vart fall skatten på utdelad vinst måste sänkas. Delegationen anför.

I förevarande sammanhang må endast framhållas, att enighet rått i senare års skattepolitiska diskussion om önskvärdheten av att icke på beskattningsområdet missgynna expansiva företag. Eftersom de expansiva företagen måste vända sig till marknaden med nyemissioner för att erhålla kapital i större utsträckning än stillastående eller tillbakagående företag är det nödvändigt att granska de ändringar i bolagsbeskattningen som förslaget till aktievinstbeskattning aktualiserar. En annan aspekt på sambandet med bolagsbeskattningen erbjuder det av alla erkända behovet av ökade investeringar inom näringslivet. Den ökade kapitalkostnad som den föreslagna skatten kommer att medföra för företagen kan endast få negativa verkningar på investeringarna, särskilt som självfinansieringsgraden nedgått och ytterligare väntas nedgå enligt långtidsutredningens prognoser. Värt att notera i detta sammanhang är att kapitalvinstskattens införande i England kombinerades med en sänkning av skatten på bolagens behållna vinst i syfte att undanröja kapitalvinstskattens negativa effekt på investeringarna.

Liknande synpunkter anføres av flertalet remissinstanser på näringslivets område samt av *kommerskollegium*.

Kooperativa förbundet framhåller, att allt talar för att en aktievinstbeskattning får en kostnadsfördyrande effekt. Förbundet säger sig emellertid inte endast av denna anledning utan vidare vilja avvisa förslaget om skatt på värdestegringsvinster, eftersom andra motiv kan tala härför, men förbundet anser att en samordning måste ske med andra skatterättsliga åtgärder.

Sveriges grossistförbund påpekar att grossistföretagens finansieringsmöjligheter minskat genom pensionsstiftelsernas avveckling och någon kompensation härför har företagen inte fått genom ATP-systemet. Förbundet tillägger.

Grosshandels behov av kapital för nödvändiga rationaliseringar är i dag särskilt mot bakgrunden av den rådande arbetskraftssituationen mycket utpräglat. Med hänsyn till knappheten, när det gäller krediter, måste företagen därför anlita andra vägar för sin kapitalförsörjning, bl. a. genom att söka intressera utomstående eller i företaget anställda att ställa kapital till förfogande genom förvärv av aktier. Den nu föreslagna aktievinstbeskattningen skulle även med tillämpning av de speciella regler, som utformats för överlåtelse av aktier i fåmansbolag, drabba dylika förvärv på ett sätt, som i hög grad skulle försvåra denna utväg att skaffa kapital.

Styrelsen för Stockholms fondbörs uttalar att företagens självfinansiering försvårats, inte endast genom vissa åtgärder på skattepolitikens område, utan även genom en gradvis försämrad räntabilitet. Försämrad räntabilitet och självfinansieringsgrad liksom ökad emissionsaktivitet kan förväntas få kursdämpande effekt redan vid oförändrade beskattningsregler. Det samhällsekonomiska problem som ställs är i dag och i framtiden snarare hur man skall få fram tillräcklig efterfrågan på nya aktier, som måste emitteras, än hur man skall kunna reducera några »kursöverdrifter» i avseende på de aktier, som redan finns ute på marknaden. Vad som behövs, och i framtiden än mer kommer att krävas, är incitament för aktiesparande, inte motsatsen. Den s. k. Annell-lagen syftade till att underlätta nyemissioner. Styrelsen efterlyser en motivering varför statsmakternas strävan att underlätta nyemissioner nu bör bytas i en strävan att fördyra dem.

Liknande synpunkter anförs av bl. a. *Sveriges fondbhandlareförening* och *Skånes handelskammare*.

Fullmäktige i riksbanken anser det osäkert om den tekniska utformningen av beskattningen i och för sig medför något ökat utbud av aktier totalt sett och man därför kan uppnå någon dämpning av kursstegringarna. Fullmäktige tillägger.

Däremot synes det sannolikt att det ökade skatteuttaget, vilket skulle göra aktier mindre fördelaktiga som placeringsobjekt, framkallar en sådan dämpning. Vid lägre kursstegring uppkommer å andra sidan ökade finansieringskostnader för företagen vid nyemissioner, och de kan tendera att minska utbudet av nya aktier. Härigenom motverkas i viss utsträckning den dämpande effekten av en skattehöjning. I vad mån dessa effekter av ett ökat skatteuttag på aktievinster kan påkalla särskilda åtgärder synes emellertid inte kunna avgöras på förhand utan torde få bedömas mot bakgrunden av den faktiska utvecklingen efter en eventuell omläggning av beskattningen.

Bankinspektionen framhåller att verkningarna på företagens kapitalanskaffning givetvis blir mer eller mindre belastande, beroende på den tillämpade skattesatsens höjd. Väljs en låg procentsats behöver sålunda nyssnämnda synpunkt uppenbarligen inte tillmätas samma vikt som om skattesatsen sätts högre. Den av utredningen i detta avseende gjorda avvägningen synes inspektionen så försiktig, att några allvarigare återverkningar på näringslivets kapitalanskaffningsmöjligheter inte torde behöva befaras.

Näringslivets skattedelegation framhåller att strukturförändringarna inom svenskt näringsliv under senare år varit mycket påtagliga och kommit till uttryck i en serie sammanslagningar av företag ävensom andra former av samgående mellan tidigare fristående företag. Denna utveckling synes accelerera och har sin naturliga förklaring i behovet att stärka konkurrensförmågan. Eftersom denna rationaliseringsprocess är nödvändig för att höja produktiviteten och därmed säkra full sysselsättning och fortsatt standardstegring saknas varje anledning att försvåra den genom en skattebe-

läggning. Svensk skattelagstiftning har också under efterkrigsåren jämsides med en modernisering av aktiebolagslagstiftningen och annan associationsrättslig lagstiftning utvecklats i klart syfte att undanröja skattehinder för ekonomiskt motiverade sammanslagningar etc. Delegationen anför.

Vad gäller överföringar av organisationsaktier inom en koncern har utredningen utgått ifrån att dessa icke skall beskattas, eftersom dylika överföringar för närvarande enligt rättspraxis kan ske utan beskattning, därest överföringarna sker till bokförda värden. Vi vill emellertid kraftigt understryka, att sådana överföringar inte sällan av skilda skäl måste ske till de faktiska dagsvärdena för att överföringarna skall vara företagsekonomiskt berättigade. Bland sådana skäl må nämnas även rättsliga, i det att vissa främmande länders lagstiftning framtvingar tillämpning av dagsvärden vid överföringar.

Det är enligt delegationen uppenbart att sådana förändringar, med vilka en bättre struktur uppnås, bör vara skattefria.

Styrelsen för Stockholms fondbörs påpekar att — om ett aktiebolag med vinst försäljer ett dotterbolag, t. ex. i akt och mening att genomföra en strukturrationalisering — den omständigheten, att överförande av vinstmedel från dotterbolaget till moderbolaget genom utdelning skulle ske skattefritt, inte kan frita moderbolaget från aktievinstbeskattning för avyttringen. Naturligtvis kan man räkna med att detta slags operationer, om förslaget antas, i möjligaste mån kommer att genomföras i den formen, att all utdelningsbar vinst först utdelningsvägen överförs till det säljande bolaget, medan köpeskillingen i motsvarande mån reduceras och därmed även aktievinstskatten. Men någon alltid gångbar väg är detta inte, framhåller styrelsen, och tvivel kan även råda om det försvarliga i att detta beteende stimuleras av lagstiftaren. Styrelsen tillägger.

De invändningar från strukturrationaliseringssynpunkt, som styrelsen finner befogat att rikta mot förslaget i frågan om dess behandling av bolags aktieförsäljningar i allmänhet, får speciell relevans vid bedömningen av förslagets effekt på affärer gjorda av investmentbolagen. Det finns här även i den s. k. Anell-lagen en generell regel, ägnad att från kedjebeskattningskona av investmentbolagen erhållna utdelningar. Härtill kommer, att lagstiftaren just i denna förordning givit tydligt uttryck för en positiv värdering av den roll för marknadsföringen av expanderande företags aktier och för en rationaliserad företagsstruktur, som investmentbolagen spelar, när förordningen tillåter dem att behålla 20 % av mottagna utdelningsmedel skattefritt för utförandet av sådana funktioner. Mot denna bakgrund är utredningens reflexion om att investmentbolagen egentligen borde behandlas som rörelsedrivande förvånande.

Synpunkter liknande dem som anförts av näringslivets skattedelegation och styrelsen för Stockholms fondbörs angående effekten av förslaget på strukturrationaliseringen inom näringslivet återfinns i flertalet yttranden från näringslivets organisationer.

Sveriges grossistförbund framhåller att förslaget skulle negativt påverka den pågående strukturrationaliseringen inom grosshandeln. Utvecklingen härvidlag har under de senare åren kännetecknats av tillkomsten av större företagsenheter. I regel sker detta genom fusion på så sätt, att ett grossistföretag köper ett annat sådant företag genom att förvärva aktierna i detta. Denna utveckling mot större enheter är ur rationaliserings- och därmed ur samhällets och konsumenternas synpunkt synnerligen betydelsefull. Erfarenheten har visat, att man i de fall, där större enheter skapats, härigenom ofta vunnit väsentligt i ökad effektivitet. Självfallet är förfarandet vid sammanslagningar av angiven natur redan nu ganska komplicerat och förenat med betydande svårigheter, när det gäller att sammanföra olika aktieposter i en hand eller ett mindre antal händer. Ofta kan det vara svårt att få delägare, som har minoritetsposter i fåmansbolag, att överlåta sina aktier och att nå en överenskommelse om vederlagets storlek. Om en särskild skatt enligt aktievinstutredningens förslag lades på sådana aktieförvärv, skulle detta innebära betydande hinder för den strukturrationalisering, som pågår inom näringslivet.

Styrelsen för Stockholms fondbörs framhåller att återhållsamhet i utdelningspolitiken representerar en form av sparande, som på många håll, inte minst i vårt land under krigs- och efterkrigsåren, betraktats som samhälls-ekonomiskt nyttig. En aktievinstskatt kommer att medföra krav på höjd utdelning och leder därför till minskat företagssparande. Hur förslaget kan tänkas påverka hushållssparandets placering i olika slag av tillgångar har utredningen i allt väsentligt förbigått. Styrelsen anför.

En speciell effekt på sparviljan kan det föra med sig, att aktiesparandet genom den beskattningsform, aktievinstutredningen föreslagit, kommer att mista något av den attraktionskraft, som realvärdesäkring, eller kanske rättare sagt, den av aktieplaceringarna förväntade säkerheten mot inflationsförluster, kan antas innebära. Om, såsom är innebörden av förslaget, även den del av aktievinsterna tas till beskattning, som motsvarar kompensation för penningvärdets fall, kommer aktierna att för placerarnas del utmönstras bland de sparobjekt, som kan förväntas ge en fullständig eller nära nog fullständig realvärdesäkring. Här dyker t. o. m. konst, frimärken och antikviteter upp som alternativ. Men en annan möjlighet, samhälls-ekonomiskt lika litet önskvärd, är den, att placerarens intresse för fortsatt sparande över huvud taget upphör.

Näringslivets skattedelegation understryker att det med hänsyn till näringslivets kapitalbehov är av vikt att aktiesparandet stimuleras.

Kooperativa förbundet framhåller att det finns anledning utforma en eventuell aktievinstbeskattning på sådant sätt att denna inte motverkar intresset för verkligt nysparande även hos de stora grupperna av småsparare.

Svenska sparbanksföreningen framhåller att det behövs en ökad stimulans för det monetära sparandet, i syfte att i någon mån råda bot för de

av inflationen förorsakade förskjutningarna i förhållandet mellan effektiv avkastning vid placeringar i realvärden samt räntegottgörelse vid andra placeringar. Föreningen tillägger.

Dessa förskjutningar får — förutom rent privatekonomiska följder — konsekvenser ifråga om kapitalets rationella fördelning. Inflationen stimulerar redan i sig själv de spekulativa momenten i ekonomin, och den nuvarande beskattningen av realisationsvinster förstärker denna tendens. Följden blir att riskvilligt kapital utbjuds på marknaden i större utsträckning än vad som under mer normal konjunktur skulle vara fallet. Härigenom ökar risken för att från samhällsekonomisk synpunkt felaktiga investeringar kommer till stånd och för att näringslivets struktur anpassas efter måhända alltför kortsiktiga — av inflationsförväntningar betingade — målsättningar.

Beskattningsperiodens längd

I sakens natur ligger att remissinstanser som intagit en i princip negativ hållning till frågan om en ändrad vinstbeskattning över huvud också därmed ställt sig avvisande till den föreslagna utsträckningen av beskattningsperioden till att avse en icke tidsbegränsad beskattning. Å andra sidan har en sålunda utsträckt beskattningsperiod i regel godtagits av sådana instanser som, om än med vissa reservationer, uttryckt sin principiella anslutning till en vinstbeskattning på grundval av utredningens förslag.

Som exempel på dessa senare kan nämnas *kammarrätten*, som förklarar sig dela utredningens ståndpunkt, att den önskade effekten av de nya reglerna bäst nås genom införande av en i tiden obunden beskattning, men samtidigt framhåller att införandet av en sådan metod förutsätter att de i förhållande till en tidsbunden vinstbeskattning ökade tillämpningssvårigheterna får en tillfredsställande lösning.

En utsträckt men ändå tidsbegränsad vinstbeskattning förordas emellertid i några remissyttranden. Vad som föreslås är i regel en tioårsperiod, i några fall en period av 10—15 år. Som skäl härför anges bl. a. att en sådan tidsbegränsad period är bättre ägnad att främja rörligheten på aktiemarknaden och inte medför så stora svårigheter för de skattskyldiga att bevara och förete handlingar som skall utgöra underlag för en riktig vinstberäkning. Bland dem som förordar en tidsbegränsad beskattningsperiod är *länsstyrelsen i Västmanlands län, näringslivets skattedelegation, lantbrukets skattedelegation, Svenska fondhandlareföreningen, Familjeföretagens förening* samt *Skånes handelskammare*.

Riksskattenämnden däremot anser att en till visst antal år bunden beskattningsperiod — även om den utsträcks till 15 år — alltfjämt kommer att få till följd en markerad obenägenhet hos aktieplaceringarna att avyttra tillgångarna före beskattningsperiodens utgång. Å andra sidan är en till tiden obunden kapitalvinstbeskattning, som även innefattar ett övertagande av arvlåtares skatteskuld för tidigare inte beskattade vinster, enligt näm-

dens mening behäftad med sådana materiella och praktiska brister att nämnden inte kan tillstyrka en sådan utformning av lagstiftningen. Nämnden föreslår i stället att — inte minst av praktiska skäl — beskattningsperioden och därmed skatteanspråket på den under livstiden icke realiserade kapitalvinsten upphör i och med att kapitaltillgången övergår på annat skattesubjekt genom arv eller testamente. Vad beträffar gåvofallen tillstyrker nämnden däremot utredningens förslag.

Även *länsstyrelsen i Västerbottens län* är av den bestämda uppfattningen att beskattningsperioden endast bör omfatta den tid säljaren innehåft aktierna. I händelse han erhållit dem genom arv eller gåva bör beskattningsperioden för honom sålunda räknas från tidpunkten för arvet eller gåvan fram till tidpunkten för försäljningen av aktierna.

Några remissinstanser anser att den tvååriga initialperiod, under vilken hela försäljningsvinsten skall beskattas, bör reduceras till endast sex månader eller till högst ett år för att främja ökad rörlighet. En initialperiod av sex månader föreslås av t. ex. *näringslivets skattedelegation*, *Sveriges grossistförbund* och *SR. Näringslivets skattedelegation* anför.

Ett tillgodoseende av rörlighetskravet bör i första hand ske genom att initialperioden görs kort. Utredningen har vänt på problemet och förklarat att rörlighetssynpunkten vid bestämmandet av initialperioden skall skjutas i bakgrunden och mera beaktas vid utformningen av beskattningen i övrigt. Vunna erfarenheter i utlandet bestyrker vad svenska experter på området hävdar, nämligen att initialperioden bör begränsas till sex månader. Vi yrkar att så sker.

Svenska fondhandlareföreningen framhåller att en transaktion av sådan korttidskaraktär, som torde åsyftas i utredningens direktiv, för närvarande avslutas redan inom ett fåtal dagar, eventuellt en månad. Föreningen anser för sin del att en effektiv avskärmning av sådana korttidsaffärer skulle uppnås genom att förkorta initialperioden till sex månader.

En högst ettårig initialperiod förordas av t. ex. *kammarrätten*, *länsstyrelserna i Blekinge* och *Jämtlands län*, *lantbrukets skattedelegation* och *TCO*.

Enligt *SACO* bör korttidsvinster över huvud taget inte beskattas hårdare än aktievinster i allmänhet, eftersom korttidsaffärerna har en välgörande inverkan i börstekniskt avseende genom att verka utjämnande vid tillfälliga kursfluktuationer. Det kan enligt organisationen inte råda något tvivel om att total beskattning har en avsevärd låsningseffekt, och vill man öka rörligheten, bör man, framhåller organisationen, införa en enhetlig procentsats eller åtminstone förkorta initialperiodens längd.

En liknande uppfattning uttalas av *Sveriges aktiesparares riksförbund*.

Beskattningsprincipen

Kammarrätten säger sig inte ha något att erinra mot förslaget att realisationsvinst vid aktieförsäljning skall liksom nu ingå som ett led i den direkta beskattningen.

Länsstyrelsen i Uppsala län anser det olämpligt att införa ett system med särskilt skatteuttag för aktievinster och därmed särskild debitering. Andra alternativ, såsom ett helt fristående system vilket skulle medföra särskild registrering av aktieägare och särskilda deklarationer för aktievinster, måste bli alltför komplicerade med tanke på de förhållandevis små skatteinkomster som kan bli följden av skärpt aktievinstbeskattning. Länsstyrelsen ansluter sig således till utredningens förslag beträffande beskattningsprincipen.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län däremot ifrågasätter om inte aktievinstbeskattningen bör utformas som ett helt fristående komplement till inkomstbeskattningen och t. ex. närmare anknytas till den allmänna varubeskattningen såsom en särskild aktieomsättningsskatt. Utredningens skäl för sitt förslag, nämligen att den nuvarande realisationsvinstbeskattningen ingår som ett led i inkomstbeskattningen, att skatteförmågeprincipen därvid bör tillämpas, att annan kapitalvinstbeskattning för närvarande är anknuten till inkomstbeskattningen och att en fristående skatt inte lämpligen kan anknytas till den allmänna varubeskattningen, finner länsstyrelsen på intet sätt övertygande. Tvärtom torde det vara så att en fristående skatt blir betydligt enklare att administrera och kontrollera än en beskattning, påbyggd på det nuvarande, allt annat än enkla inkomstskattesystemet. Länsstyrelsen anför.

Genom anknytningen till reglerna för den vanliga inkomstbeskattningen har onekligen den fördelen vunnits att man lätt kan kontrollera och fullt skattelägga korttidsspekulationer. Intet torde emellertid hindra att man — vid sidan av en fristående aktievinstbeskattning i form av t. ex. en till procentsatsen fix aktieomsättningsskatt — för korttidsspekulationerna har kvar en inkomstbeskattning i nuvarande form. Varken ur rättvise- eller kontrollsynpunkter torde detta behöva väcka betänkligheter.

Länsstyrelsen i Jämtlands län framhåller att endast om en schablonmässig beskattning konstrueras som en från inkomstbeskattningen i övrigt fristående lågprocentig skatt på omsättning av värdepapper kan det försvaras att beskatta en försäljning som — ehuru det inte kan bevisas — i realiteten medfört förlust.

Sveriges grossistförbund uttalar att en till tiden obegränsad beskattning kan godtas endast under förutsättning dels att den efter en dylik kort initialperiod utformas som en proportionell skatt uttagen efter en enhetlig procentsats om högst 25 %, dels att den endast belastar onerösa fång men däremot inte arvfallen egendom, dels ock att den inte tillämpas retroaktivt.

Folksambolagen anser att konsekvenserna av ett »flat-rate»-system bör närmare utredas. I yttrandet anföras.

Den av utredningen föreslagna beskattningsmetoden — vilken innebär progressiv beskattning — medför att den enskilde individens realisationsvinstskatt påverkas av grunderna för beräkning av statlig och kommunal inkomstskatt. Däremot skulle en beskattning efter en fix skattesats, s. k. flat-rate, medföra att allt dylikt skattetänkande vid aktieförsäljning elimineras. Ett »flat-rate»-system skulle alltså skapa en i princip enhetlig beskattning där skatteeffekten inte påverkades av sådana faktorer som inkomstläget, säljarens civilstånd och den kommunala utdebiteringen. Detta skulle medföra en ökad rörlighet på aktiemarknaden och dämpa tendenser till kursöverdrifter genom att endast marknadsmässiga hänsyn kom till uttryck vid aktierealisation.

Ett »flat-rate»-system skulle även kunna göras administrativt enkelt genom beskattning vid källan. I praktiken kunde detta genomföras genom att aktiebrevets mantel vid varje inköp försågs med en stämpel angivande inköpsdag och inköpskurs. Vid försäljning kunde sedan kommissionären med ledning av detta lätt räkna ut realisationsvinsten och därefter göra ett beskattningsavdrag med en fast procentsats och inbetala detta till skattemyndigheterna. Procentavdraget kan vara högre då aktien innehafts kortare tid än ett år.

Länsstyrelsen i Malmöhus län framhåller att skatteförmågeprincipen på så avgörande sätt genombrutits, att steget borde tagits fullt ut mot en beskattning, som enligt huvudregeln vilar på den schablonmässiga beskattningens grund. Stora administrativa fördelar vore att vinna därvid. Länsstyrelsen har därför utarbetat ett förslag som består i att den skattskyldige erhåller möjlighet till frivillig avskattning genom att vid avräkningsnotas upprättande inbetala en viss fast procentsats av den på notan upptagna bruttovinsten. Vid den föreslagna huvudregeln kommer skatten att vara proportionell och inte direkt sammankopplas med den allmänna inkomstbeskattningen. Den vid köp och försäljning av aktier upprättade avräkningsnotan föreslås sålunda utnyttjas, inte blott som hittills för stämpelbeläggning, utan även för aktievinstbeskattning, uppbörd och kontroll.

Beskattningens höjd, schablonregeln

Enligt *länsstyrelsen i Stockholms län* bör det ej ifrågakomma att — vad gäller tiden efter utgången av initialperioden — bestämma skattepliktig del av realisationsvinst till högre belopp än som motsvarar 30 % av vinsten. Den föreslagna utvidgningen av realisationsvinstbeskattningen riktar sig endast mot vissa objekt och den omfattar ej blott reella utan även nominella värdestegringsvinster. Härtill kommer att förslaget ej innefattar någon utvidgad rätt till avdrag för realisationsförluster. Nämnade förhållanden motiverar enligt länsstyrelsens mening en försiktig avvägning av beskattningen.

Vidare bör framhållas att en högre procentsats vid fortsatt penningvärdeförsämring ganska snart torde framtvunga en omprövning av skattereglerna. Det bästa vore givetvis, framhåller länsstyrelsen, om man kunde finna någon schablon för beräkning av den reala vinsten. Länsstyrelsen anför där-
efter.

Utredningens förslag att skattepliktig del av realisationsvinst skall upptas antingen enligt huvudregeln till 30 % av vinsten eller enligt en schablon till 10 % av försäljningssumman leder emellertid till i och för sig underliga resultat. De små vinsterna kommer att upptas som skattepliktiga till 30 % medan de stora upptas som skattepliktiga efter en procentsats i förhållande till vinsterna som ligger allt närmare 10 % ju större de relativa vinsterna är.

En schablonregel synes emellertid — med den utformning som lagstiftningsförslaget givits — av rent praktiska skäl inte kunna avvaras. Med en så grov schablonlösning som 10-procentregeln innebär torde det inte vara möjligt att i de enskilda fallen undvika att påtagliga skillnader i beskattningsresultat uppkommer vid tillämpningen av de alternativa beräkningsgrunderna. Man synes dock böra överväga en viss utjämning av skillnaden mellan procentsatserna.

Allt för långt gående krav på utredning kan, framhåller länsstyrelsen, komma att medföra att schablonregeln i ett mycket stort antal fall i praktiken blir den normala beräkningsgrunden oavsett huruvida vinst eller förlust realiter föreligger i det enskilda fallet. En alltför onyanserad tillämpning av sistnämnda regel synes i åtskilliga fall kunna leda till materiella orättvisor.

Liknande synpunkter anføres av *kammarrätten, riksskattenämnden och överståthållarämbetet. Kammarrätten tillägger.*

En skattskyldig som ej önskar tillämpa schablonmetoden bör enligt kammarrättens mening äga åberopa den sannolikhetsbevisning, som han kan presteras. Schablonregeln skall med andra ord ej tillgripas så snart rent otvetydiga bevis om inköpsvärdet saknas. Här bör rimligen beaktas att den skattskyldige i många fall inte kan läggas till last att inköpsnotor o. d. ej bevarats. Det är möjligt att utredningen ej avsett ett längre gående beviskrav än som kammarrätten sålunda finner rimligt. Ett förtydligande är emellertid önskvärt.

Länsstyrelsen i Uppsala län finner den föreslagna skatteskalen för realisationsvinster väl avvägd. Länsstyrelsen har inte heller något att erinra mot schablonregeln. Länsstyrelsen tillägger.

Emellertid vill länsstyrelsen i detta sammanhang starkt understryka att — eftersom lagstiftningen avses innehålla retroaktivt verkande moment — de av utredningen föreslagna procentsatserna, 30 % och 10 %, inte bör vid lagstiftningen höjas, eftersom aktieägarna under tiden efter betänkandets offentliggörande fram till den föreslagna tidpunkten för ikraftträdandet kan antas vid sina aktiedispositioner ha kalkylerat med dessa procentsatser. Det skulle te sig i hög grad stötande om vid föreskrifternas slutliga utformning högre procentsatser inarbetades i lagen. Skulle så anses erforderligt av särskilda skäl torde lagen rimligen inte böra gälla med retroaktiv verkan.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län finner det knappast tillfredsställande, att en skattskyldig själv skall kunna välja om vinst på en avyttring skall beräknas enligt ett alternativ eller enligt ett annat. Det kan inte heller anses särskilt lämpligt med bevisregler i KL. Denna lag bör om möjligt endast innehålla materiella rättsregler. Länsstyrelsen föreslår att man i lagen inskriver att taxeringen alltid skall ske enligt det alternativ som ger lägst taxering. Länsstyrelsen anför.

I sak är skillnaden mellan denna skrivning och utredningens förslag kanske inte så stor. Men det vore knappast tilltalande att en skattskyldig, som av oförstånd deklarerat enligt 30-regeln, inte ex officio skulle kunna taxeras enligt 10-regeln, ehuru detta senare alternativ är gynnsammare för honom. I sammanhanget må dessutom framhållas att det knappast vore rimligt om en skattskyldig, som saknar skriftliga bevis om förvärvspriset på de sålda aktierna, därmed också skulle vara betagen möjlighet att i annan ordning styrka påstående om att 30-regeln ger lägre taxering än 10-regeln. Här liksom i många andra fall torde man få acceptera fri bevisprövning vid en bedömning av hur stor nettovinsten i verkligheten varit.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län anför att det inte är möjligt att uttala sig om skäligheten i det av utredningen föreslagna procenttalet. Länsstyrelsen anför.

Därest den föreslagna huvudregeln — 30 % av vinsten skall tagas till beskattning — godtas torde någon erinran i och för sig inte kunna riktas mot schablonregelns 10 %. Att schablonregeln i vissa fall kan ställa sig ogynnsam för säljare, som kanske utan eget förvållande är ur stånd att visa anskaffningskostnaden, är givetvis en svaghet i systemet, som kan föranleda att han i verkligheten beskattas för en realisationsförlust. Å andra sidan är detta en svaghet, som vidlåder de flesta schabloner och som väl för enkelhetens skull måste tas om systemet skall bli någorlunda praktiskt tillämpningen.

Länsstyrelsen i Blekinge län anser att — om schablonregeln skall bibehållas — kraven på bevisning bör uppmjukas. Det bör vara tillräckligt, att den skattskyldige gör sannolikt att vinsten varit lägre eller att förlust uppstått. Härvid torde vid förvärvet gällande kursvärden kunna bli till ledning.

Länsstyrelsen i Västerbottens län framhåller att — om även kursutvecklingen under 1965 kunnat tas med i beräkningarna — undersökningarna torde ha utvisat en något lägre genomsnittlig värdestegring än den som legat till grund för utredningens bedömning av skatteskalans högsta gräns. Detta kan tala för en 25-procentregel i stället för den föreslagna 30-procentiga. Den föreslagna 30-procentiga skatteskalans kan dock enligt länsstyrelsen med viss tvekan anses godtagbar. Länsstyrelsen tillägger.

Länsstyrelsen befarar att utredningens förslag — i den mån man önskar få till stånd en verklig vinstberäkning — kommer att vålla såväl de skattskyldiga som beskattningsmyndigheterna betydande svårigheter i deklara-tions- och kontrollhänseende. För att undvika dessa svårigheter torde man i stället bli nödsakad att alltför ofta tillgripa den förut berörda schablon-

regeln, vilken emellertid endast i vissa undantagsfall kan leda till ett materiellt riktigt beskattningsresultat och som därför enligt länsstyrelsens bestämda uppfattning inte bör införas i skattelagstiftningen.

Lantbrukets skattedelegation framhåller, att ett skäl som utredningen åberopat för schablonregeln är att den skall möjliggöra för de skattskyldiga att verkställa en formellt riktig deklara-tionsredovisning av skattepliktiga aktierealisationer. Det förefaller som om utredningen fäst större avseende vid möjligheten att fullgöra formella skyldigheter än att skapa tillfredsställande säkerhet för att endast aktievinster och icke aktieförluster blir beskattade. I alla de fall då de skattskyldiga inte har möjlighet att påvisa anskaffningsvärdet eller ingångsvärdet enligt övergångsbestämmelserna — och de fallen måste bli många sedan lagstiftningen varit i kraft under längre tid — skall schablonregeln bli den enda redovisningsformen. Förslaget är i detta avseende tvingande. De skattskyldiga skall alltså även i situationer då det bristande underlaget för realisationsvinstberäkning inte beror på omständigheter, varöver de rätt, tvingas att använda en schablonregel, som, då värdestegringen är mindre än 50 % av anskaffningsvärdet, ger högre skatt än huvudregeln eller som, om värdet nedgått under anskaffningskostnaden, innebär en beskattning av kapitalförlust.

Sveriges köpmannaförbund uttalar farhågor för att den föreslagna skattesatsen kan komma att successivt höjas. Erfarenheterna från den allmänna varuskatten visar att en sådan utveckling lätt sker. Om siffran 30 % skulle fastställas för tiden till utgången av första femårsperioden, bör den därefter rimligen sättas ned till 15 %. Förbundet anför.

Med hänsyn till svårigheter att förebringa utredning om anskaffningsvärdet på de avyttrade aktierna föreslår utredningen en schablonberäkning för långtidsvinster på 10 % av försäljningssumman att av den skattskyldige användas efter eget val, om han finner beräkningen vara till sin fördel. Även i detta fall gäller vad som i föregående stycke sagts om beskattningens höjd. Inflationsdelen av vinsten blir större ju längre tid som förflutit från anskaffningen. Med hänsyn till detta förhållande bör en schablonsiffra på 10 % få användas för åren 3, 4 och 5. Därefter bör procentsatsen enligt schablonregeln skäligen sättas till 5 %.

Svenska fondhandlareföreningen anser att den föreslagna huvudregeln 30 % och den därmed sammanlänkade 10-procentiga schablonregeln kan godtas endast under förutsättning av att initialperioden förkortas till sex månader.

Skånes handelskammare godtar den föreslagna huvudregeln att hela vinsten upptas till beskattning som skattepliktig inkomst, när vinsten uppkommit genom realisation inom två år från förvärvet. Handelskammaren kan även godta samma huvudregel i den mån den går ut på att vid senare avyttring 30 % av vinsten tas till beskattning som inkomst, dock med den reservationen att denna avyttring skall ha skett inom tio år samt att avytt-

ring senare blir skattefri. Att gränsen för skatteplikten sätts vid 30 % kan vid ytligt betraktande te sig måttfullt, men till följd av skattens hela konstruktion och genom att den även omfattar fiktiva vinster blir skatten i verkligheten större. Genom att jämväl skenbara värdestegringar blir föremål för beskattning blir det nämligen mer än 30 % som beskattas; det blir kanske — om man utgår ifrån utredningens antaganden om relationen mellan reell värdestegring och penningvärdeförsämring — 60 % av den reella värdestegringen som det är fråga om.

Liknande synpunkter anförs av TCO.

LO kan inte godta utredningens motivering för den föreslagna procent-satsen 30. Vid beskattning av löntagarinkomster fästs inte något avseende vid penningvärdeförsämringen. LO anför.

Andra synpunkter kan anföras beträffande beskattningens höjd. Ett skatteuttag på 15—20 % är avsevärt lägre än den för de flesta människor aktuella andelen av inkomsten, som går till beskattning. Förutom nyss anförda samhällsekonomiska synpunkter på aktievinstbeskattning kan allmänna billighetsskäl anföras för att skatteuttaget vid realiserade aktievinster i varje fall inte skall vara lägre än den andel som de flesta människor betalar i inkomstskatt. Skatten skall ingå som en del av den allmänna inkomstbeskattningen. Den genomsnittliga skatteprocenten är 25 å 30 %. Med hänsyn till detta föreslår LO att den beskattningsbara delen av realisationsvinsten ej blir 30 utan 50 %. Schablonmetoden bör justeras i enlighet med detta. Här torde observeras, att vid inkomstbeskattningen upp-tas i princip hela beloppet till beskattning medan det vid realisationsvinstbeskattning på aktier blott skulle gälla en del av realisationsvinstinkomsten.

Svenska stadsförbundet anser att den föreslagna skattesatsen på 30 % efter initialperiodens utgång får bedömas vara lämpligt avvägd. Skattesatsen kan synas låg, men enligt förbundets mening måste vid avvägningen av skattesatsens höjd försiktighet iakttas inte minst med hänsyn till ovisshe-ten om den effekt skattesatsen kan komma att på längre sikt få för bolagens kapitalanskaffning, aktiemarknadens rörlighet och intresset för aktiesparan-de i jämförelse med andra finansiella placeringar.

Vinstbeskattningens objekt

Enligt *näringslivets skattedelegation* kan starkt ifrågasättas om det över huvud taget är riktigt att i beskattningsavseende skilja mellan aktier och liknande värdepapper, å ena sidan, och annan lös egendom, å den andra. Delegationen framhåller, att en logisk grund för uppdelningen torde vara svår att finna och ett försök till särslagstiftning för den ena eller andra gruppen med nödvändighet måste framkalla gränsdragningsproblem. Delegationen hänvisar härvid bl. a. till att utredningen undantagit sådana värdepapper som obligationer, skuldebrev, förlagsbevis och andra liknande, på fordringsrätter grundade handlingar och därvid stött sig på utredningsdi-

rektivens starka tonvikt på aktier. Att t. ex. många obligationer kanske i högre grad än de vanligaste preferensaktierna är underkastade kursstegringar vid fall i räntenivån, har — framhåller delegationen — utredningen tydligen inte ansett utgöra tillräckligt motiv för en likartad behandling i skattehänseende. Däremot har s. k. participating debentures utan angivande av några särskilda grunder ansetts böra behandlas på samma sätt som aktier. Delegationen tillägger härom följande.

I fråga om participating debentures kan med fog ifrågasättas om de står närmare aktier än obligationer och förlagsbevis. Som bekant har denna låneform inte tillämpats i Sverige i någon större utsträckning. Emellertid skulle det vara av värde om den kunde utnyttjas i större omfattning än som nu sker. En förutsättning för detta är emellertid att beskattningsreglerna ges en tillfredsställande utformning. Vi yrkar att participating debentures i nu förevarande hänseende inte behandlas på annat sätt än obligationer i allmänhet. Nämnas bör att debentures jämförts med obligationer i de mallar till dubbelbeskattningsavtal, som uppgjorts inom OECD.

Vidare påpekar delegationen att, som utredningen utformat sitt förslag, detta omfattar även överlåtelse av andelar i bostadsrättsföreningar. Enligt delegationen föreligger det i och för sig inte någon anledning att behandla sådana på annat sätt än andra andelar i ekonomiska föreningar. Enligt delegationens mening är frågan emellertid av sådan karaktär att den lämpligen bör behandlas av markvärdekommittén. Delegationen framhåller att, om vinst på andel i bostadsrättsförening skall beskattas, reglerna måste utformas på ett sådant sätt att möjligheter föreligger att beräkna realisationsvinsten.

Delegationen yrkar slutligen att regler om enkelbeskattning i fråga om realisationsvinster införs vid aktiesparande i investmentbolag och aktiefonder.

Styrelsen för Stockholms fondbörs framhåller att om andelar i handels- och kommanditbolag läggs under aktievinstlagstiftningen, måste en komplicerad uträkning av anskaffningsvärdet göras. Endast hos den första delägaren ger kapitalkontot för delägaren någon klar ledning. Styrelsen påpekar att handelsbolag kan föreligga även utan registrering av något slag.

Om andelar i bostadsrättsföreningar tas med så återinförs för dessa föreningar den dubbelbeskattning som lagstiftaren velat undvika. Föreningarna måste årligen underrätta medlemmarna om deras kapitaltillskott.

Tas andelar i aktiefonder med kommer den verksamhet som nu under ansvar och kontroll bedrivs av Stiftelsen Aktietjänst att i stor utsträckning glida över till aktiesparkklubbar och liknande inrättningar, utan att några garantier finns för att detta skulle vara en utveckling i önskvärd riktning.

Svenska fondhandlareföreningen konstaterar att utredningen i enlighet med direktiven betraktat delbevis, teckningsrätter, andelar i aktiefonder och s. k. participating debentures som med aktier jämförda värdepapper. Däremot har kategorien obligationer och andra skuldebrev utmönstrats och

inget förslag till ändring av beskattning på dessa papper framläggs. Föreningen fortsätter.

Föreningen måste ställa sig frågande inför denna gränsdragning och enligt föreningens mening är det svårförståeligt att två värdepapper, vilka ur kapitalplacerarens synpunkt har identiska egenskaper, med undantag för en ren kvalitetsbedömning, beskattas olika. Föreningen tänker här på likheten mellan eviga s. k. räntelån och limiterade preferensaktier utan konverteringsrätt samt likheten mellan vanliga obligationer med mycket lång löptid och konverteringsrätt och limiterade preferensaktier med uppsägningsrätt. Föreningen måste på det bestämdaste yrka på att limiterade preferensaktier vid realisationsvinstbeskattningen jämföras med obligationer.

Utredningen har med aktier jämfört andelar i handelsbolag, ekonomiska föreningar och aktiefonder och föreningen anser att om ändrade regler för beskattning av realisationsvinst på aktier genomförs även dessa objekt bör medtas. Möjligen bör kanske andelar i bostadsrättsförening undantas, men föreningen anser detta ligga utanför dess område.

Folksambolagen framhåller att man under de senare åren kunnat konstatera en klar tendens att aktiesparande utsträcks till allt större grupper löntagare. Mycket talar för att dessa grupper i aktiefonder finner en naturlig aktiesparform som erbjuder mindre risktagande för deras ofta begränsade sparkapital. Ofördelaktiga beskattningsregler får ej lägga hinder i vägen för de sparare som vill placera i aktiefonder. Den av utredningen föreslagna beskattningen av andelar i aktiefonder medför i princip ett dubbelbeskattningsförhållande. Dels beskattas andelsbevisens ägare för eventuell realisationsvinst på dessa, dels beskattas eventuella realisationsvinster hos aktiefonder. Detta förhållande bör undanröjas.

Sveriges hantverks- och industriorganisation framhåller att särskilda regler bör gälla för andelar i handels- och kommanditbolag. I varje fall måste bestämningen av ingångsvärden ske på annat sätt än utredningen föreslagit, eftersom vissa vid överlåtelse skattepliktiga objekt såsom goodwill-värden, hyresrätter m. m. inte upptas som skattepliktig förmögenhet. En beräkning av ingångsvärden, som utgår från olika tillgångars förmögenhetsvärde, leder därför till allt för hög beskattning.

Svenska företagens riksförbund ifrågasätter lämpligheten av att utsträcka skatteplikten till andelar i ekonomiska föreningar, handelsbolag och kommanditbolag och därmed jämförliga rättigheter.

Sveriges advokatsamfund anser att anledning saknas att utsträcka de av utredningen föreslagna beskattningsreglerna till att avse andelar i handelsbolag. Handelsbolag är som företagsform inte jämförbart med aktiebolaget. Andelar i handelsbolag kan inte bli föremål för omsättning i den allmänna handeln på samma sätt som aktier. Samfundet anför.

Förhågan att »kapitalplacerarna» skulle av skatteskal hellre välja andelar i handelsbolag än aktier synes sålunda ogrundad. Att skattskyldiga skulle frestas att i ökad omfattning överföra sina innehav av börsnoterade

och andra aktier till handelsbolag för att kunna undgå vinstbeskattningen vid en eventuell avveckling av aktieinnehavet synes också vara en ogrundad farhåga. Om ett handelsbolag äger aktier och en delägare vill avyttra sin andel, kommer den latent skatteskulden i aktieportföljen att avräknas vid beräkningen av köpeskillingen för andelen.

Aktiefondsutredningen ansluter sig till aktievinstutredningens förslag att det inte gärna kan ifrågakomma att vid den av utredningen föreslagna nya aktievinstbeskattningen undanta andelar i s. k. aktiefonder i form av andelsbevis och aktiefondsbevis. En kommande aktiefondslagstiftning kan emellertid, som aktievinstutredningen förutsatt, göra vissa modifikationer i aktievinstbeskattningen nödvändiga. Aktiefondsutredningen är emellertid inte nu beredd att framlägga förslag till lösningar i beskattningsfrågorna.

Kammarrätten delar utredningens uppfattning att beskattningsreglerna bör ges en så generell tillämpning som möjligt och att i princip ingen skillnad görs mellan olika slag av aktier och därmed i sammanhanget jämställda värdepapper. Genom en generell tillämpning av de föreslagna reglerna nås åtminstone inom de gränser, vartill utredningsuppdraget inskränkts, i möjlig mån likformighet i beskattningen. Beträffande andelar i handels- och kommanditbolag och i ekonomiska föreningar anförs i yttrandet.

Det ena av huvudmotiven för den föreslagna lagstiftningen, nämligen att öka rörligheten på aktiemarknaden, är inte för handen beträffande ifrågasvarande andelar. Ur den synvinkeln kan det synas tveksamt om en punktlagstiftning sådan som den föreslagna bör omfatta andelar av detta slag. Materiellt är emellertid befogat att beskatta vinst vid realisation av andelarna efter samma grund som vinst vid aktieförsäljning.

Riksskattenämnden har intet att erinra mot att vinstbeskattningens föremål i enlighet med utredningens förslag primärt begränsas till att gälla aktier och därmed jämställda värdepapper samt att obligationer och skuldebrev i detta sammanhang utmönstras. Den av utredningen föreslagna gränsdrawingen inom aktieområdet finner riksskattenämnden däremot icke godtagbar. Riksskattenämnden syftar härvid på utredningens ställningstaganden beträffande vinst vid avyttring av aktier i fåmansbolag och i vissa organisationsbolag.

Länsstyrelsen i Stockholms län anser att frågan om ändrade realisationsvinstregler för andelar i bostadsrättsföreningar bör sammankopplas med frågan om beskattning av fastighetsvinster.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län anser att det, inte minst av praktiska skäl, varit lämpligt om man antingen kunnat från lagstiftningen undanta andelar i vissa ekonomiska föreningar eller kunnat fastställa ett visst minimum av aktier och andelar m. m. eller ett sammanlagt värde därav, under vilket en försäljning inte skall föranleda skatteplikt.

Länsstyrelsen i Jämtlands län delar i och för sig uppfattningen att, om en kapitalvinstbeskattning med i huvudsak den konstruktion utredningen

föreslår skall genomföras, det är enklast att beskattningen begränsas till aktier och därmed jämställda värdepapper. Länsstyrelsen tillägger.

Det förtjänar emellertid framhållas att för den händelse ränteläget i framtiden blir ett annat än för närvarande följderna kan bli väsentliga kursstegringar på under senare år utgivna högprocentiga obligationer och förlagsbevis ävensom på limiterade preferensaktier. Beträffande obligationer och andra räntebärande papper talar ytterligare en omständighet för att även dylika borde bli objekt för beskattningen. Avyttring i dagens höga ränteläge av för kanske åtskilliga år sedan förvärvade lågprocentiga obligationer lär i allmänhet medföra förlust. Mot vinst vid avyttring av aktier borde rimligen få avräknas förlust vid avyttring av obligationer. Ett ytterligare skäl som talar för att även obligationer skulle omfattas av reformen är det faktum att limiterade preferensaktier, för vilka utredningen inte föreslår undantag, visserligen formellt är aktier men ur avkastnings- och därför värdesynpunkt står obligationer och förlagsbevis närmare.

Liknande synpunkter anförs av *länsstyrelsen i Västerbottens län*.

Aktier i organisationsbolag och familjebolag m. m.

Såsom redan framhållits anser många remissinstanser att strukturrationaliseringen inom näringslivet skulle motverkas om utredningens förslag genomförs.

Näringslivets skattedelegation konstaterar att utredningen utgått från att överföringar av organisationsaktier inom en koncern inte skall beskattas, eftersom dylika överföringar enligt rättspraxis skall ske utan beskattning om överföringarna sker till bokförda värden. Delegationen framhåller att sådana överföringar inte sällan av skilda skäl måste ske till faktiska dagsvärden för att överföringarna skall vara företagsekonomiskt berättigade. Bl. a. kan främmande länders lagstiftning framtvunga tillämpning av dagsvärden vid överföringar. För att inte hindra dylika och andra lika nödvändiga överföringar yrkar delegationen, att en klar regel införs om att försäljningar av organisationsaktier, i den mening som begreppet används i 1960 års förordning med provisoriska bestämmelser om beskattning av aktiebolags och ekonomisk förenings inkomst i vissa fall, alltid får ske skattefritt inom en koncern. Delegationen tillägger.

Även andra exempel finns på förändringar inom bolagssektorn vilka be-
tingas av strukturrationalisering. Det är vanligt förekommande att från varandra fristående företag, som gemensamt äger ett annat företag, t. ex. ett produktionsbolag eller ett försäljningsföretag, finner det lämpligt att med hänsyn till utvecklingen överföra äganderätten av samtliga aktier till en av de ursprungliga ägarna. Åtskilliga fall förekommer när sådana förändringar sker genom byten av organisationsaktier. Överföring av helägda dotterbolag från en koncern till en annan förekommer även. Det är uppenbart att dessa förändringar, med vilka en bättre struktur uppnås, bör vara skattefria. Vi hävdar därför att lagstiftningen bör kompletteras med en regel att försäljning och byte av s. k. organisationsaktier och andelar mellan bolag och ekonomiska föreningar skall vara skattefria.

Sammanslagningar sker efter uppköp av aktier på marknaden för att det uppköpande bolaget skall erhålla de enligt aktiebolagslagen föreskrivna 90 % av aktierna för att därefter kunna tvångsvis inlösa återstoden. Exempel på dylika av branchrationalisering motiverade förvärv kan hämtas från senare år. Bland dessa må särskilt nämnas Svenska Cellulosabolagets förvärv av aktierna i Wifstavarfs AB. Dylika uppköp i marknaden av börsnoterade aktier eller av aktier fördelade på många händer skulle, om säljarna utsätts för beskattning bli orimligt fördyrade. Vi kräver därför att, därest en lagstiftning på grundval av utredningens förslag genomförs, skattefrihet stadgas för säljarna i dessa situationer.

Beträffande familjebolagen bör enligt delegationen procenttalet sättas till 25 % och större hänsyn än i förslaget tas till försäljning av minoritetsposter till annan familjemedlem. Motsvarande ändring bör vidtas i fråga om andelar i handelsbolag etc. Härför talar även familje- och arvsförhållanden. Utredningens förslag skulle skapa onödiga fördelningsproblem när arvingarna är flera än två. Den gamla aktiebolagslagen har lett till att aktier ofta är fördelade i några mindre poster på flera personer. Beträffande handelsbolagen, där minst två delägare lagligen föreskrivs, är enligt delegationens mening uppenbart att utredningens förslag är alldeles för snävt. Delegationen tillägger.

En förutsättning för att ett kostsamt utredningsarbete igångsätts och tidsödande förhandlingar inleds beträffande strukturrationaliseringsåtgärder är att det skatterättsliga läget är klart. Vi yrkar därför att uttryckliga lagregler införs om skattefrihet i de av oss angivna fallen samt att därtill fogas en dispensmöjlighet för andra likartade situationer, vilka nu inte kan förutses.

Vid utformningen av lagstiftningen på förevarande område bör beaktas att vissa aktier kan ägas av bolaget självt enligt övergångsbestämmelserna till den nya aktiebolagslagen. Organisationsaktiebegreppet måste därför anknyta till en viss andel av utelöpande aktier.

Av vikt är även att vid den tekniska utformningen beakta optionsfallen.

Liknande synpunkter anförs av flertalet remissinstanser på näringslivets område.

Lantbrukets skattedelegation framhåller att det är svårt att utforma reglerna på sådant sätt att aktieförsäljningar i realisationssyfte kan avgränsas. Hinder bör dock inte möta att undanta överflyttningar av aktier och andelar inom en koncern från realisationsvinstbeskattning. Självfallet får då koncernens ursprungliga anskaffningskostnad läggas till grund vid en framtida försäljning av sådant slag att avyttringen inte innebär en omflyttning inom koncernen. Delegationen tillägger.

På motsvarande sätt synes överlåtelse av andra organisationsaktier kunna behandlas. Vid rationalisering kan också ifrågakomma att uppköp sker av samtliga aktier. Vanligen har man då i utgångsläget något över 50 % av aktierna. Uppköp sker sedan till 90-procentnivån, varefter tvångsinlösningsförfarande enligt aktiebolagslagens bestämmelser tillgrips. Även i sådana fall borde undantag från de föreslagna reglerna kunna göras under förutsättning

att tillfredsställande garantier för att transaktionen är ett led i en rationalisering kan lämnas.

Delegationen delar i och för sig utredningens uppfattning att familjebolagen bör inta en särställning. Det förhållandet att avyttring av huvuddelen av aktierna är att betrakta som en avyttring helt eller delvis av själva företaget som sådant utgör dock inte något motiv för ett undantagande från huvudregeln. Detta av utredningen framförda skäl borde, framhåller delegationen, snarare leda till motsatt slutsats vid jämförelse med beskattningseffekterna vid försäljning av enskild firma. Förslaget innebär en diskriminering av lantbruksdrift i bolagsform. I yttrandet anför.

Enligt delegationens uppfattning är det inte någon skillnad mellan ett rent rörelsedrivande företag och ett rent jordbruksdrivande företag. I båda fallen utgör bolagets verksamhet normalt aktieägarnas huvudförvärvskälla. I detta sammanhang finns också anledning erinra om att vid avvecklingen av fideikommissen de stora jordbruksenheter i stor utsträckning kommer att »sättas på aktier», något som också underlättas av den specialskattelagstiftning som införts.

Delegationen anser att den för skattefrihet kvalificerande gränsen bör sättas till 25 %. Kravet på att avyttringen skall ske till samma köpare är inte heller tillfredsställande enligt delegationens mening. Det bör vara tillräckligt att försäljningen sker på en gång och till en så begränsad krets av personer att bolaget fortfarande skattemässigt betraktas som ett fåmansbolag. Vidare anser delegationen att undantaget bör gälla även försäljning av aktier i ett förvaltningsbolag som i sin tur äger aktier i ett rörelsedrivande företag.

Beträffande handelsbolag framstår gränsen 50 % och kravet på samma köpare än tydligare som en olämplig konstruktion. Delegationen anför.

Här kan nämligen knappast ifrågasättas annat än att en försäljning av t. ex. en fjärdedel av hela andelsinnehavet utgör en avyttring som bör vara skattefri likaväl som en avyttring av halva andelsinnehavet. Härtill kommer den komplikationen att om samtliga andelar samlas på en hand, vilket lätt kan bli följden av kravet på en och samme köpare, handelsbolaget inte längre anses existera civilrättsligt och skattemässigt — i vart fall inte om förhållandet kvarstår under någon längre tid. Utredningen synes inte alls ha beaktat detta förhållande.

Delegationen konstaterar att ett handelsbolag som förmedlande juridisk person av aktier i fåmansbolag enligt utredningens förslag kan sälja dessa aktier skattefritt. Då den uppkomna vinsten kan överföras till delägarna utan inkomstbeskattning framstår det enligt delegationen som meningslöst att bibehålla kravet att andelarna inte i sådant fall skulle få säljas skattefritt.

Delegationen framhåller vidare att det finns föreningar som inte är kooperativa, nämligen äldre bränneri- och stärkelseföreningar och elektriska di-

strukturföreningar. Andelar i sådana föreningar kan representera ett visst övertvärde. Dessa föreningar sammanslås i rationaliseringssyfte. Delegationen anser inte att hinder bör möta att medge full skattefrihet i dessa fall.

Kooperativa förbundet framhåller att från aktievinstbeskattning bör helt undantas försäljningar i struktur- och rationaliseringssyfte, oavsett om fråga är om fåmansbolag eller ej. Förbundet anför.

Styrelsen kan, såvitt gäller förbundets egen verksamhet, belysa det sagda med ett par exempel enbart från sistlidet år. En sammanslagning har ägt rum mellan förbundets helägda dotterföretag Stathmos och det av AB Corona ägda bolaget Lindells Vågfabrik. Syftet med denna sammanslagning har utslutande varit att söka uppnå en effektivare och mera rationell framställning av de produkter som företagen tidigare var på sitt håll tillverkat under mindre gynnsamma produktionsbetingelser än som nu kan väntas bli fallet. Av liknande skäl har förbundet avyttrat sitt aktieinnehav i AB Calor för att genom sammanslagning med köparens verksamhet åstadkomma mer effektiva former för tillverkning och försäljning av detta bolags produkter. Skulle den föreslagna aktievinstbeskattningen ha gällt under 1965 skulle kostnadsfördyringen enbart för dessa båda sammanslagningstransaktioner sannolikt inte ha kommit att understiga 1,5 milj. kr.

Sveriges köpmannaförbund anser sig inte kunna godta förslaget, att försäljning av mindre del av ett företag än 50 % skulle beskattas. Det förekommer nämligen ofta i samband med dödsfall, att den avlidnes aktier i ett av honom ägt bolag vid arvsskiftet fördelas på barnen med lika delar eller eventuellt så, att en son som arbetar i rörelsen får majoriteten, medan de övriga syskonen får minoritetsaktier. Erfarenheten ger klart vid handen, att en dylik minoritetsaktieägare ofta kommer i ett klart underläge i förhållande till majoritetsägaren och ofta inte får någonting alls från bolaget. Han kan av olika skäl inte få lön från bolaget och utdelningen skulle bli dyrbar på grund av dubbelbeskattningen. Minoritetsägarens enda möjlighet är inte sällan att sälja till majoritetsägaren. Det skulle utan tvivel te sig som en mycket besynnerlig ordning för en dylik minoritetsaktieägare, om han skulle beskattas, eventuellt t. o. m. schablonbeskattas, för en dylik försäljning, när han vet, att majoritetsaktieägaren vid en försäljning av majoriteten, som i regel kan ske till bättre pris, skulle gå fri från beskattning.

Vidare bör enligt förbundet skattefrihet medges när en försäljning inom en koncern sker i strukturrationaliseringssyfte, eventuellt efter prövning av riksskattenämnden.

Enligt *Sveriges hantverks- och industriorganisation* talar starka skäl mot att kravet att en och samma person står som köpare uppställs såsom förutsättning för särbehandling av överlåtelse av aktier i fåmansbolag. En sådan bestämmelse är endast ägnad att äventyra småföretagens fortbestånd genom att försvåra samhällsekonomiskt värdefulla överlåtelse av mindre

och medelstora företag till initiativkraftiga och dugande företagare i nya generationer. Därefter anför.

I sammanhanget må nämnas att beskattningen enligt förslaget också skulle omfatta en annan vanlig form av företagsöverlåtelse, nämligen ärvda aktier i fåmansbolag. Redan med nu gällande arvskattebestämmelser innebär en överflyttning av företaget till nästa generation vid ägarens död ett svårbemästrat problem. En omedelbar försäljning av företaget som sådant kan här ofta ej genomföras utan betydande ekonomiska förluster. Om då en arvtagare fortsätter verksamheten för att avvakta ett mera gynnsamt försäljningstillfälle eller en avyttring framvingas inom kort tid på grund av hans bristande insikter i företagsfrågor, skulle enligt förslaget skattefrihet för aktieförsäljningen inträda först efter fem år. Om ärvda aktier över huvud taget skall beskattas enligt utredningens förslag — vilket organisationen i princip avstyrker — synes i varje fall undantag böra medges också för ovannämnda fall.

Liknande synpunkter anför av bl. a. *Svensk industriförening* och flera handelskammare. *Skånes handelskammare* framhåller vidare önskvärdheten av att begreppet fåmansbolag närmare klarläggs. Härom anför i yttrandet.

Enligt handelskammarens mening bör vid tillämpningen av förevarande lagstiftning ett företag anses som fåmansbolag, så snart huvuddelen av aktierna ägs med hembudsskyldighet av personer inom samma släkt oberoende av dessas antal, då eljest ett företag, som ursprungligen varit att anse som fåmansbolag, endast till följd av generationsväxlingar kan komma att betraktas som icke fåmansbolag med för aktieägarna strängare skattebehandling som konsekvens. Med hänsyn till aktievinstbeskattningens speciella natur torde det vara nödvändigt att i detta sammanhang ge begreppet fåmansbolag en vidsträcktare innebörd än vad som är fallet i skattelagstiftningen i övrigt.

Svenska företagares riksförbund säger sig hysa allvarliga betänkligheter inför en reglering, som gör det skattemässigt gynnsammare att sälja majoriteten i ett familjebolag till exempelvis ett investmentföretag än att söka bredda familjebolagets kapitalbas under bibehållande av den tidigare ledningen. Det olämpliga i denna avvägning kan enligt förbundets mening framför allt föranleda den slutsatsen, att familjebolagsaktier över huvud taget är olämpliga objekt för en aktievinstskatt. En begränsning av skattepliktsområdet till sådana aktier, som mera regelbundet är föremål för om-sättning, skulle undanröja många tekniska problem och samtidigt ge uttryck för den ungefärliga gränsdragningen mellan i praktiken såsom placeringspapper innehavda aktier å ena sidan och mera såsom aktiv investering innehavda papper å andra sidan. Mer än en ungefärlig gränsdragning kan det naturligtvis här inte bli fråga om.

Sveriges advokatsamfund anser att samma regler som för rörelsedrivande fåmansbolag bör gälla för förvaltningsbolag som är fåmansbolag och som huvudsakligen äger aktier i ett och samma rörelsebolag, vilka aktier

samtidigt representerar majoriteten av aktierna i rörelsebolaget. Samfundet tillägger.

Om det för undvikande av kringgående av reglerna anses erforderligt, kan som ytterligare villkor tillfogas att förvaltningsbolaget inte skall efter lagens ikraftträdande ha förvärvat andra aktier än i det rörelsedrivande bolag vars aktier utgör det huvudsakliga aktieinnehavet hos förvaltningsbolaget och att ej heller sådana aktier får ha förvärvats inom fem år före avyttringen.

Enligt styrelsens uppfattning bör frågan om vinstbeskattningen vid försäljning av minoritetsposter i de fåmansbolag som undantas från den föreslagna lagstiftningen ytterligare utredas och övervägas och ägarna av dylika minoritetsposter bli bättre tillgodosedda i skatterättsligt avseende än enligt utredningens förslag.

Familjeföretagens förening understryker att man i normala fall inte alls kan jämföra börsaktier med aktier i familjebolag. Föreningen tillägger.

Vi har klart för oss den till synes bestickande synpunkten, att det kan finnas anledning realisationsvinstbeskatta även vinst vid försäljning av aktier i familjeföretag, enär denna vinst kan representera uppsamlade vinstmedel, som i samband med aktieförsäljningen frigörs. Vi vill emellertid häremot bl. a. framföra två generella invändningar. För det första har det inte i något sammanhang påvisats, att det föreligger reella obeskattade kapitalvinster i sådan utsträckning i samband med försäljning av familjeföretagsaktier, att detta kan motivera en så genomgripande lagstiftning som den, varom nu är fråga. För det andra måste hänsyn tas till näringslivets behov av tillväxt och konsolidering. Praktiskt taget de flesta av våra börsintroducerade bolag har väl någon gång börjat som familjebolag.

Om ägaren, som nu ofta är fallet, bygger upp beskattade fonder i sitt företag, kommer han om undantag inte stadgas att få skatta för dessa fonder vid en eventuell överlåtelse av aktierna. Vid första påseende kan synas, som om en realisationsvinstbeskattning av den värdestegring på aktierna, som motsvaras av öppna vinstreserver, är en slags ersättning för den allmänt accepterade dubbelbeskattningen. Så kan man emellertid enligt föreningen inte resonera, eftersom utskiftningsskatteskulden fortfarande vilar på bolaget. Det nya skatteförslaget skulle faktiskt komma att medföra en väsentlig utvidgning av kedjebeskattningen. Kapitalhållarna torde därför i princip försöka att ta ut bolagets vinst i form av lön och utdelning i stället för att gräva ner den i bolaget. Därefter måste de emellertid återlåna till bolaget, vad som blir kvar av uttagna vinster, sedan skatten dragits, för att på så sätt hålla företaget med åtminstone några likvida medel. Detta förfaringsätt kommer att medföra en utarmning och försvagning av företaget, vilket naturligtvis inte är en nackdel enbart för själva företaget utan även och framför allt för anställda m. fl. och för näringslivet i dess helhet. Allt främmande riskvilligt kapital, som över huvud taget kan lossgöras, kommer att försvinna från bolaget.

Föreningen anser att skattebefrielsen bör utsträckas att gälla över hu-

vud taget när försäljningen är ett uppenbart led i strukturrationalisering. Om utredningens förslag lagfästs bör gränsen sättas vid 25 %. Föreningen anför.

Som ytterligare skäl härtill vill vi påpeka de många fall, när en familjeföretagare vid dödsfall exempelvis efterlämnar fler än två dödsbodelägare, när familjebolaget består av fler än två aktieägare eller bolagsmän etc. Skattskyldig bör även kunna hos riksskattenämnden begära, att försäljningen av vederbörandes aktier skall förklaras ingå som ett led i en strukturrationalisering och därmed berättiga vederbörande, även om hans aktiepost understiger 25 %, att få denna behandlad i enlighet med vad ovan sagts och alltså befrias från realisationsvinstbeskattning, allt givetvis under förutsättning, att fråga är om ett minst femårigt innehav.

Fideikommissariernas intresseorganisation erinrar om att enligt 2 § förordningen den 6 december 1963 (nr 587) om inkomstbeskattning av fideikommissbo m. m. skall skattepliktig realisationsvinst (eller avdragsgill realisationsförlust) inte anses uppkomma om den, som vid överföring av fideikommissfastighet till aktiebolag erhållit aktie genom tillskott i samband med aktieteckning, avyttrar aktien. Organisationen hemställer att uttalande görs i den kommande propositionen att 1963 års regler inte berörs av de föreslagna författningsändringarna. Det föreslagna undantaget för familjebolag bör vidare enligt organisationen gälla jämväl avyttring av aktier i bolag som driver jordbruk eller skogsbruk, och detta oberoende av om bolaget äger fastigheten eller arrenderar jordbruket.

Länsstyrelsen i Jämtlands län säger sig inte ha något att erinra mot förslaget att aktier i rörelsedrivande fåmansbolag på sätt utredningen föreslår undantas från beskattning. I ett avseende bör dock enligt länsstyrelsens mening kretsen av de undantagna aktierna vidgas. Det är inte sällan inom ett fåmansägt företag ordnat så, att ett fåmansägt aktiebolag inte har annat ändamål än att äga samtliga aktier i ett antal sidoordnade rörelsedrivande dotterbolag. De föreslagna reglerna skulle väl göra det möjligt för moderbolaget att — efter fem års innehavstid — skattefritt sälja aktierna i ett eller flera av dotterbolagen men däremot inte att ägarna direkt sålde aktierna i moderbolaget. För att komma i åtnjutande av den föreslagna skattefriheten skulle först fusion behöva ske mellan moder- och dotterbolag. Det kan inte anses lämpligt att, om konstruktionen med moder- och dotterbolag befunnits ändamålsenlig för verksamheten, skattereglererna framtvingar en omstrukturering inom »koncernen». Även aktier i förvaltningsbolag av nu angivet slag bör därför enligt länsstyrelsen undantas från vinstbeskattning.

Länsstyrelsen i Jönköpings län framhåller att det otvivelaktigt föreligger vissa skäl att föra in fåmansbolagen under den skärpta beskattningen, särskilt då avyttringen avser en mindre väsentlig del av företaget. Länsstyrelsen tillägger.

Ur de synpunkter som uppbär förslaget är länsstyrelsen dock tveksam om gränsen härvid bör sättas så högt som 50 %. Även vid ett mindre aktieinnehav i ett dylikt bolag torde förhållandena ofta vara sådana att innehavet får anses som »väsentligt» och att en överlåtelse därför av de skäl utredningen anför å s. 180 ej rimligen bör föranleda beskattning efter femårsperiodens utgång. En schematisk gräns bör dock måhända, som utredningen påpekar, sättas och länsstyrelsen vill förorda att, om aktier i fåmansbolag över huvud förs in under den skärpta beskattningen, gränsen för de undantagna överlåtelserna sätts vid högst 40 % till en och samma köpare.

Överståthållarämbetet påpekar, att det förekommer att enskild rörelseidkare förvärvar aktierna i ett skrivbordsbolag för att ha detta till hands (aktieinnehav mer än fem år) därest han vid ett senare tillfälle skulle önska avyttra rörelsen. I sådant fall överförs rörelsen till bokförda värden till bolaget, varefter aktierna i detta avyttras utan skattekonsekvenser. Ett sådant förfaringssätt synes uppväga de förmåner, som tillämpningen av bestämmelserna om ackumulerad inkomst innebär vid beskattning av direkt överlåtelse av enskild firma. I ett sådant fall som det skisserade blir den av utredningen föreslagna femårsgränsen dessutom i viss mån en chimär. *Överståthållarämbetet* biträder utredningens förslag härutinnan men ifrågasätter om inte det berörda problemet bör prövas mera allsidigt.

Flera remissinstanser ifrågasätter om det föreslagna undantaget för aktier i rörelsedrivande fåmansbolag är berättigat. Sålunda framhåller *riks-skattenämnden* att värdestegringen av aktierna i ett fåmansbolag merendels torde uppkomma enligt samma grunder som värdestegringen på aktierna i ett börsnoterat bolag — allmän realvärdestegring, skicklig ledning, goda konjunkturer m. m. Härtill kommer att i köpeskillingen vid en försäljning av aktier i fåmansbolag merendels ingår för ett flertal år ansamlade vinstmedel. Nämnden kan inte finna, att utredningen anfört tillräckliga skäl för att undanta aktier i fåmansbolag från beskattning, särskilt som det här kan vara fråga om mycket väsentliga kapitalvinster. Även majoritetsandelar i handelsbolag, ekonomiska föreningar o. d. bör enligt nämnden inbegripas under skatteplikten. Den föreslagna spärregeln, minst 50 %, kommer vidare att leda till skentransaktioner för att vilseleda taxeringsmyndigheterna. Nämnden understryker också att det föreslagna undantaget beträffande fåmansbolagen kommer att ytterligare aktualisera den redan nu i tillämpningen svårbemästrade gränsdragningen mellan fåmansbolag och icke fåmansbolag.

I fråga om organisationsaktier inom en koncern anför nämnden.

Utredningen har utgått från att överföringar av aktier inom en koncern skall kunna ske skattefritt och att någon lagbestämmelse härutinnan inte är erforderlig. Det är givetvis riktigt att dylika överföringar merendels kan arrangeras så att skatteplikt inte uppkommer. Emellertid kan fall förekomma — kanske särskilt beträffande utländska dotterbolag — där av kre-

ditskäl eller andra skäl överföringen inte kan ske utan att »vinst» redovisas. Något materiellt skäl att utta skatt föreligger dock inte i ett dylikt fall. Samtliga överföringar av aktier inom en koncern bör därför uttryckligen undantas från skatteplikt.

Liknande synpunkter anförs av *allmänna ombudet hos mellankommunala prövningsnämnden* samt *länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Kalmar, Göteborgs och Bohus, Skaraborgs och Örebro län*.

Ej heller *kammarrätten* anser utredningens skäl för en särbehandling av aktier i fåmansbolag övertygande. Förslaget i denna del ligger inte i linje med lagstiftarens tidigare strävanden att genom särskilda regler förhindra fåmansbolagens utnyttjande av obehörig skattelättnad. Kammarrätten fortsätter.

Den omständigheten att försäljning av aktierna i ett fåmansbolag kan sägas innebära en försäljning av företaget såsom sådant motiverar alltså enligt kammarrättens mening inte att vinst vid avyttringen går fri från beskattning. Det må erinras att en person, som driver rörelse under enskild firma, beskattas för vinst vid försäljning av sin rörelse. Såsom utredningen själv framhållit är frågan i vilken form ett företag bedrivs ofta av mer formell än reell betydelse. Det synes då materiellt otillfredsställande, att vinst vid försäljning av rörelse bedriven i aktiebolagsform undantas från beskattning, medan vinstbeskattning sker vid avyttring av en under enskild firma bedriven rörelse. De åberopade strukturrationaliseringsskälen kan också med samma styrka göras gällande i det ena som i det andra fallet.

Det sagda gäller även andelar i handels- och kommanditbolag även om kammarrätten anser skälen för en förmånsbehandling beträffande dylika andelar starkare med hänsyn till att delägarna beskattas för bolagens inkomster och några obeskattade vinstmedel därför normalt inte ingår i köpeskillingen för andelarna.

Att organisationsaktier inom koncern omfattas av bestämmelserna överensstämmer med kammarrättens principiella inställning.

Näringslivets skattedelegation påpekar att enligt utredningens förslag skall beskattning ske även om försäljning av aktier och därmed jämställda tillgångar föranleds av expropriation eller liknande tvångsförsäljning, dock inte med högre belopp än som följer av 30-procentregeln resp. 10-procent-schablonen. Effekten av denna bestämmelse är enligt delegationen omöjlig att bedöma innan motsvarande frågeställning då det gäller fastigheter klarlagts. Någon anledning att nu införa en specialbestämmelse för aktier kan enligt delegationens mening inte anses föreligga.

Liknande synpunkter anförs av bl. a. *Sveriges köpmannaförbund* och *länsstyrelsen i Jämtlands län*.

Investmentbolagen, reinvesteringar

Mot utredningens ståndpunkt att inte föreslå något undantag från den nya vinstbeskattningen för investmentbolagens aktievinster har riktats invändningar från några remissinstanser.

Bland dessa märks *Skånes handelskammare*, som bl. a. anför.

Investmentbolagen har i stor utsträckning under senare år förvärvat företag, som ofta — efter rekonstruktioner, konsolidering och eventuell sammanslagning med andra företag — försålts på den allmänna marknaden. Den likvid som erhållits för försålda företag har använts för att förvärva nya företag, som behandlas på enahanda sätt. Denna verksamhet, som är att betrakta närmast som en form av ekonomisk hälsovård, måste ur samhällets synpunkt anses synnerligen värdefull. Det framstår därför som förkastligt att skattevägen motverka eller t. o. m. omöjliggöra denna verksamhet.

Handelskammaren påpekar även att man i samband med den s. k. Annellagens tillkomst betonade investmentbolagens betydelse för nyemissioner. Till följd av sina stora aktieportföljer har dessa bolag absorberat en betydande del av förekommande nyemissioner; i vissa fall har de även stått som garantier för genomförandet av dylika emissioner. Utredningens förslag motverkar enligt handelskammaren denna, för näringslivets kapitalförsörjning betydande faktor. Handelskammaren anser investmentbolagens aktieförsäljningar böra undantas från lagstiftningen, möjligen efter en karenstid om två år, varigenom korttidsspekulationer förhindras.

I betraktande av att utredningen för att främja strukturomvandlingen inom näringslivet sökt tillskapa undantagsregler för fåmansbolagen anser *handelskammaren i Gefle* det vara ologiskt och omotiverat att så icke skett beträffande investmentbolagen.

Liknande synpunkter framförs av övriga handelskammare.

Investmentbolagens betydelse ur strukturrationaliseringssynpunkt framhålls även av *styrelsen för Stockholms fondbörs* och *Svenska fondhandlareföreningen*. Inte heller kan dessa instanser acceptera utredningens tanke att investmentbolagen egentligen borde behandlas som rörelsedrivande bolag.

Däremot ifrågasätter *länsstyrelsen i Skaraborgs län* om inte denna sistnämnda fråga bör bli föremål för en skyndsam särskild utredning och om inte i avvaktan på resultatet av denna undersökning dessa bolags försäljningsvinster bör direkt undantas från de nya reglernas tillämpning.

Länsstyrelserna i Göteborgs och Bohus, Uppsala och Jämtlands län anser att investmentbolagen bör undantas från vinstbeskattningen med hänsyn till bolagens betydelse för strukturrationaliseringen inom bl. a. skogs- och cellulosaindustrin.

Näringslivets skattedelegation understryker bl. a. risken för utländsk konkurrens på den svenska kapitalmarknaden, om de svenska investmentbolagen inte undantas från vinstbeskattningen. Delegationen anför härom.

De utländska investmentbolagen kan förvärva inte bara utländska utan också svenska aktier. Införs inte i svensk skattelag något arrangemang med ett syfte motsvarande de refererade amerikanska reglernas, kommer de utländska investmentbolagen därför att kunna konkurrera om svenska placerares kapital på förmånligare villkor än de svenska investmentbolagen. Verkligt allvarligt ur svensk synvinkel skulle läget givetvis bli, om frånvaron av ett arrangemang av antytt slag skulle medföra, att svenskt sparkapital länkas över i utländska handels- och industriföretag till förfång för de svenska. Riskerna för en dylik utveckling låter sig måhända inte på förhand bedömas. Oavsett huru därmed må förhålla sig är emellertid säkert, att alla parter torde vara bäst betjänta med en rörlig och effektiv svensk egetkapitalmarknad utan handikap på grund av en genom bristfälligheter i svensk skattelag uppkommande men i princip ej avsedd dubbel realisationsvinstbeskattning av investmentbolagens kapitalvinster och därav föranledd sänkning av effektiviteten i kapitalförsörjningen.

Delegationen kommer in på frågan om ett val mellan fullständig skattefrihet för investmentbolagens realisationsvinster — något som enligt delegationen inte skulle innebära en definitiv skattebefrielse utan endast en eliminering av eljest inträdande dubbelbeskattning och som har enkelhetens alla fördelar — och en regel av samma typ som den amerikanska som eliminerar dubbelbeskattningen men trots allt inte befriar kapitalöverflyttningarna inom investmentbolagens avstängda sfär från skattebelastning och därför hindrar investmentbolagen att fullt utnyttja sina resurser i kapitalförsörjningens tjänst. Delegationen tillägger avslutningsvis.

Vilket alternativ som bör föredras torde böra avgöras med ögonmärke på investmentbolagens förmedlarroll på kapitalmarknaden. Ur den synvinkeln torde en fullständig skattebefrielse vara lämpligast. Ett investmentbolag har till skillnad från en fysik person ingen annan anledning att göra kapitalomflyttningar än den, att kapitalet får en bättre verkningsgrad i den nya placeringen. Erfarenhetsmässigt begränsar investmentbolagen till och med sina affärer till i all huvudsak sådana, som utgör led i program på lång sikt att främja expansionen hos portföljföretagen.

Lantbrukets skattedelegation framhåller att åtskilliga av de nödvändiga företagskoncentrationer, som skett under senare år, ägt rum inom investmentbolagens ram. Genom sådana koncentrationer har tillverkningen inom likartade företag kunnat specialiseras med ökad lönsamhet som följd. Inte sällan torde en sådan koncentration vara en förutsättning för att företagen skall fortleva. Även lokaliseringssynpunkter kan läggas på dessa företagskoncentrationer. Med hänsyn härtill finner delegationen det nödvändigt att beskattningsreglerna för investmentbolagen får sådan utformning att bolagens roll i strukturrationaliseringen inte försvåras. Något materiellt krav på beskattning av investmentbolagens aktietransaktioner synes enligt delegationen inte heller föreligga med hänsyn till att alla vinster som uppkommer i investmentbolagen ökar värdet på investmentbolagets egna aktier. Vinsterna blir således på indirekt väg beskattade hos aktieägarna i investmentbolagen.

I nära anslutning till frågan om behandlingen av investmentbolagens aktievinster har några remissinstanser också berört den av utredningen avvisade skattefriheten för försäljningsvinst i samband med reinvestering.

Näringslivets skattedelegation konstaterar att utredningen utan någon analys av problemställningarna avfärdat den nära till hands liggande tanken att skatt för realisationsvinst inte skulle uttas i samband med att en aktiepost säljs och köpesumman reinvesteras i andra aktier eller annan avkastningsgivande egendom. Delegationen påpekar bl. a. att, om en aktiepost i ett bolag säljs och samtidigt inköp sker av en likvärdig post i ett annat bolag — kanske inom samma bransch — knappast kan göras gällande att kapital härigenom frigörs för beskattning. Vid byte av aktiepost mot aktiepost blir inte ens momentant några kontanta medel frigjorda för skattebetalning. Delegationen anför bl. a.

Med vår åsikt att värdestegringen inte under alla förhållanden skall beskattas utan att härför skall krävas presumtion för ett spekulationssyfte kommer frågan i ett annat läge. Det är nämligen rimligt att kapital, som inte lösgjorts för konsumtion vid en aktieförsäljning, behandlas på annat sätt än spekulationsvinst som blir föremål för omedelbar konsumtion. Syftet med beskattningen är ju inte i första hand att åstadkomma en indragning av sparandet till staten. Från den synpunkten är det orimligt att beskatta vinst som inte realiserats och blivit föremål för konsumtion utan i sin helhet investerats i annat liknande sparobjekt.

Även *Svensk industriförening* berör reinvesteringsfrågan och framhåller, med hänvisning till att den nya skatten enligt föreningens mening måste komma att försvåra näringslivets kapitalanskaffning, att om reinvesteringarna befrias från skatt denna negativa effekt av det föreslagna skattesystemet skulle kunna mildras.

Samma uppfattning framförs av *Svenska byggnadsentreprenörföreningen*, som uttalar att utredningen borde närmare ha analyserat förutsättningarna för undantag från beskattning i de s. k. reinvesteringsfallen.

Lantbrukets skattedelegation anser det emellertid svårt att i varje läge bedöma om en reinvestering skall anses föreligga. Enligt delegationen synes det därför vara en onödig komplikation att på denna punkt ha några generella regler.

Sveriges aktiesparares riksförbund anför i denna fråga följande.

För att åstadkomma den önskade rörligheten på aktiemarknaden önskar förbundet att ett uppskjutande av skatten vid reinvestering övervägs. Först då kapitalvinsten slutligt realiserats bör den beskattas. Möjligheten till skattelättnad vid reinvestering är särskilt angelägen och tekniskt lättast genomförbar i samband med nyemissioner. Om utredningens förslag följs, äventyras företagens kapitalanskaffning via aktiemarknaden och en önskvärd strukturuomdaning inom näringslivet försvåras. Förbundet vill därför föreslå, att därest utredningens förslag i huvudsak antas, från realisationsvinster får avdras 10 % av belopp, som nytecknats på grundval av teckningsrätter knutna till tidigare aktieinnehav.

Beskattningstransaktionerna, latent skatteskuld

Utredningens förslag att slopa nuvarande skillnad mellan onerösa och icke onerösa fång och låta beskattningen träffa arvtagaren och gåvotagaren har mött kritik från flera remissinstansers sida.

Näringslivets skattedelegation framhåller, att utredningen inte kunnat finna en regel hur ingångsvärdet på ärvda aktier skall fastställas, utan har måst föreskriva en bevisregel, som verkar hårdare än vad som eljest ansetts tillbörligt i svensk skattelagstiftning. Denna regel leder bl. a. till att, om den skattskyldige i en faktisk förlustsituation saknar tillgång till arvlåtarens förvärvskostnad och därför inte kan visa att förlust uppkommit, han skall beskattas för 10 % av försäljningssumman som inkomst. Att en sådan regel inte kan införas i svensk skatterätt finner delegationen självfallet. Utredningen har, framhåller delegationen, inte heller funnit någon lösning på problemet hur man skall kunna undvika att den värdestegring, som skett under överlåtarens innehavstid, blir föremål för såväl arvs- resp. gåvobeskattning som inkomstbeskattning. Därefter anför delegationen.

Med hänsyn till de stora svårigheter som föreligger att lösa problemen i nu angivna situationer på ett teoretiskt riktigt och samtidigt praktikabelt sätt, anser vi inte tillräckliga skäl föreligga att över huvud taget beskatta värdestegring, som inte realiseras under aktieägarens livstid. Ett av skälen till utredningens ståndpunktstagande är att man befarat en inlåsnings effekt, om någon vinstbeskattning inte skulle utlösas genom gåva eller arv. Häremot kan invändas att utredningens förslag snarast torde leda till en inlåsnings effekt med verkan över generationsgränserna. Önskemålet att främja rörligheten synes kunna tillgodoses genom enklare metoder än att beskatta värdestegring hos tidigare innehavare.

Genomförs utredningens förslag på denna punkt måste man skapa en regel för att undvika dubbelbeskattning vid arv och gåva. En sådan regel måste ges schablonmässig utformning. I yttrandet anför.

Man kan i så fall förfara på det sättet att i samband med bouppteckningsförrättningen framräknas — med tillhjälp av föreliggande uppgifter och med bistånd från taxeringsmyndigheterna — värdestegringen för varje i boet ingående aktiepost. På denna värdestegring uträknas sedan den skattepliktiga inkomsten efter 30-procentregeln resp. 10-procentschablonen beroende på vilkendera metoden som ger lägst resultat. Den framräknade värdestegringen antas komma att inkomstbeskattas efter en skattesats av åtminstone 50 % och denna inkomstskatteskuld avräknas sedan från dödsboets behållning vid fastställande av arvskatten. Närmare torde man knappast kunna komma en teoretiskt riktig linje, men metoden är förenad med betydande praktiska komplikationer.

En enklare metod är, framhåller delegationen, att medge ett schablonmässigt bestämt avdrag från värdet på alla aktier med 5 à 10 %, oavsett om aktierna undergått någon värdestegring eller ej före arvlåtarens död. Skulle inte någon av nu angivna metoder anses böra tillämpas, bör frågan enligt

delegationens mening uppskjutas och en förnyad prövning ske hur benefikt erhållen egendom skall behandlas.

Man bör också, framhålls vidare i yttrandet, beakta att aktier i samband med arvskifte kan förvärfvas av dödsbodelägare till högre värde än boupp-teckningsvärdet. Detta borde självfallet influera på realisationsvinstberäkningen. Däremot föreligger ingen anledning att i sådana sammanhang införa beskattning av redan inträffad värdestegring, vilken alltjämt får anses orealiserad. Även denna fråga bör enligt delegationen utredas ytterligare.

Liknande synpunkter anförs i flertalet yttranden från näringslivets organisationer, bl. a. *Sveriges grossistförbund*, *Sveriges köpmannaförbund*, *Svensk industriförening*, *Familjeföretagens förening*, *Svenska företagares riksförbund*, *Svenska byggnadsentreprenörföreningen* och *Sveriges hantverks- och industriorganisation*. Sistnämnda organisation tillägger.

Enligt organisationens mening måste utredningens svårigheter att presentera tekniskt godtagbara lösningar av nämnda problem föranleda slutsatsen att en annan grundkonstruktion borde ha valts. Om statsmakterna således av ett eller annat skäl önskar genomföra en särskild beskattning av aktievinster, synes denna i stället böra konstrueras med utgångspunkt från nu gällande realisationsvinstgrundande fång. De särskilda problem, som uppstår i samband med överlåtelser genom arv, gåva, testamente etc., kan därvid lösas genom förändringar inom ramen för ifrågavarande skatteförfattningar, företrädesvis förordningen om arvskatt och gåvoskatt. Härigenom torde det också vara möjligt att väsentligt förenkla de av utredningen föreslagna reglerna om beräkning av aktiernas ingångsvärden.

Sveriges advokatsamfund gör följande uttalande i denna fråga.

Förslagets genomförande skulle medföra mycket stora praktiska svårigheter och mycket omfattande arbete vid bodelningar och arvskiften. Det blev nödvändigt att åsätta varje aktie ett bodelnings- resp. skiftesvärde med beaktande av den latent skatteskulden i aktien. Den som äger börsnoterade aktier har merendels köpt dessa i små poster och vid skilda tillfällen. Ny- och fondemissioner skulle ytterligare komma att komplicera uträkningen av aktiernas ingångsvärden och därmed beräkningen av den latent skatteskulden. Problemen i samband med kollisionen mellan inkomstskatt och arvskatt bör lösas och den föreslagna dubbelbeskattningen förhindras.

Liknande synpunkter anförs av bl. a. *lantbrukets skattedelegation*, flera handelskammare och *styrelsen för Stockholms fondbörs*. Sistnämnda remissinstans tillägger.

Det bör kanske inte fördöljas, att dödsbon, i vilka någon delägare är utrikes bosatt, i detta hänseende framstår som särskilt lyckligt lottade: mot vederlag i annan egendom eller i kontanter torde med gällande rätt en sådan delägare i skiftet kunna lösa till sig dödsboets aktier, till den del de inte redan faller på hans arvslott, och hinder torde därefter inte möta för de dödsbodelägare, som så önskar, att av denne delägare mot vederlag förvärva aktierna till gällande dagskurs, varigenom inte endast viss skatt kan tänkas sparad utan framför allt de tekniska utredningssvårigheterna undgås. Svenska delägare i utländska dödsbon möter likaså svårbemästrade problem.

Svenska fondhandlareföreningen säger sig inte kunna acceptera den föreslagna behandlingen av förvärv av aktier genom arv och gåva. Föreningen anför.

Föreningen kan inte förneka att en låsningseffekt kan befaras om nytt ingångsvärde räknas vid familjerättsligt fång och att sådan behandling skulle underlätta transaktioner i skatteundandragande syfte. Emellertid förefaller det oskäligt att då arvsbeskattningen eventuellt framtingar realisationer av aktier beskattningen ytterligare skall öka. De sakkunniga anvisar själva en väg för att reducera nackdelen av arvsbeskattning på den latent realisationsvinstskatteskulden och det förefaller skäligt att åtminstone viss del av värdet vid bouppteckningar måtte få avdras. Det av utredningen diskuterade avdraget om 5 % finner föreningen dock vara för litet.

Lantbrukets skattedelegation anser att arvs-, gåvo- och förmögenhetsbeskattningen utgör i och för sig en tillräcklig beskattning av den värdestegring som eventuellt inträtt under arvlåtarens resp. givarens tid och tillägger.

Dessa skatter måste följaktligen på något sätt avräknas vid realisationsvinstbeskattningen. Det torde emellertid vara praktiskt omöjligt att på ett tillfredsställande sätt avräkna arvs- och gåvoskatten i samband med att tillgångarna försäljs och realisationsvinsten framräknas och detta gäller i än högre grad förmögenhetsskatten. En teknisk möjlighet skulle vara att man vid arvs- och gåvobeskattningen utgick från arvlåtarens resp. givarens anskaffningskostnad. Man erhöll därigenom en fastställelse på arvtagarens resp. gåvotagarens ingångsvärde som inte var belastat med arvs- och gåvoskatt.

TCO framhåller att det förhållandet att dubbelbeskattningseffekter kan visas uppstå på många andra beskattningsområden inte utgör något skäl för att låta dubbelbeskattning inträda i ännu ett fall. Å andra sidan är det inte rimligt att bibehålla den nuvarande totala skattefriheten, om beskattningen av realisationsvinster i övrigt läggs om. *TCO* anser därför, att man på det sätt som utredningen redovisat men ej framfört som eget förslag vid arvs- och gåvobeskattningen bör medge en schablonmässig reduktion av det värde vartill aktierna skall upptas vid beskattning. Reduktionen bör avpassas så att skattelindringen därav kan beräknas motsvara den skatteeffekt som utlöses vid senare skattepliktig försäljning av de ärvda eller i gåva erhållna aktierna.

SACO däremot förordar ett bibehållande av den nuvarande skattefriheten vid försäljning av ärvda aktier oavsett arvlåtarens innehavstid. *SACO* tillägger.

Men organisationens förslag om en till 15 år begränsad beskattningsperiod medger en smidigare lösning. Arvingen kan då antingen låta dödsboet sälja aktierna och betala realisationsvinstskatten, varigenom arvskatt på skatteskulden undviks, eller överta aktierna och undvika dubbelbeskattning genom att invänta skatteperiodens utgång.

SR anser att vid arv och gåva bör arvs- och gåvoskatten täcka den erforderliga beskattningen.

Riksskattenämnden framhåller, att en till tiden obunden kapitalvinstbeskattning, som även innefattar ett övertagande av arvlåtarens skatteskuld för tidigare inte beskattade vinster, är behäftad med sådana materiella och praktiska brister att nämnden inte kan tillstyrka en sådan utformning av lagstiftningen. De materiella och praktiska bristerna blir särskilt iögonfallande vid en detaljgranskning av de föreslagna övergångsbestämmelserna. Nämnden förordar att beskattningsperioden för fysiska personer skall omfatta innehavarens livstid. Beskattningsperioden bör brytas vid arv, därvid inkomstskattekravet på den avlidnes icke realiserade kapitalvinster frånfaller och arvtagaren äger räkna med nytt ingångsvärde, motsvarande det arvsbeskattade värdet. Dödsboets innehav och eventuella avyttring av aktier bör däremot enligt nämnden beskattas efter samma grunder, som skulle gälla för den avlidne. Dödsboet kan ju även under sin existens ha köpt och sålt aktier. Genom arv kan emellertid på arvtagaren övergå aktier, som efter arvlåtarens död tillkommit dödsboet genom fond- eller nyemission eller genom köp. Såsom arvtagarens ingångsvärde för dylika aktier bör gälla dödsboets anskaffningsvärde för aktierna.

Med den av nämnden förordade utformningen av beskattningsperiodens längd skulle för beräkning av ingångsvärdet en längre period än den skattskyldiges livstid kunna ifrågakomma allenast i gåvofallen. Nämnden anser emellertid inte att sistnämnda undantagsfall bör bereda några tillämpnings-svårigheter av annan art än dem som är förenade med förslaget i övrigt.

Då beskattningsperioden även med den förordade utformningen regelmässigt omfattar en betydande tidsperiod är enligt nämnden en schablonregel såsom hjälpregel nödvändig.

Liknande synpunkter anförs av *länsstyrelserna i Blekinge, Göteborgs och Bohus, Örebro, Västmanlands och Västerbottens län.*

Länsstyrelsen i Södermanlands län anser att förslaget bör ändras på sådant sätt, att vid förvärv genom arv eller gåva endast efter avyttring verkligen konstaterad vinst beskattas samt att man därvid vid beräkning av vinsten utgår från värdet av aktierna vid dödsfallet eller gåvotillfället. Den värdestegring, som skett dessförinnan synes tillräckligt beskattad genom arvs- och gåvoskatten. Helst borde enligt länsstyrelsen frågan om samordningen av aktievinstbeskattningen med arvs- och gåvobeskattningen tas upp till förnyad allsidig prövning. Länsstyrelsen tillägger.

Det är som bekant inte ovanligt, att egendom, som ingår exempelvis i ett dödsbo, måste avyttras för att man skall få medel till arvs-katten. Om härvid aktier avyttras — vilket ofta är fallet — kan enligt förslaget skattskyldighet inträda för realisationsvinst. Då det säkerligen mången gång inte kan utredas, när och till vilket belopp aktierna förvärvats av den avlidne eller hans fångesmän, kommer i dylika fall 10 % av vederlaget vid avyttringen att beskattas, även om i verkligheten avyttringen resulterat i för-

lust. Enligt förslaget kan sålunda arvs-katten leda till att skattebelagda transaktioner framtvings. Resultatet torde ej bli annorlunda, om dödsboet betalar arvs-katten med aktier. Detta synes nämligen kunna anses innebära en avyttring och därmed grunda skattskyldighet.

Länsstyrelsen i Jönköpings län anser att för arvtagarnas del blir det värde, till vilket aktien upptagits vid bouppteckning eller arvskifte den naturliga utgångspunkten för en skattepliktig värdestegring. Det är till detta värde han tillskiftats aktien, kanske i stället för annan egendom; det är det som legat till grund för beräkning av arvs-lott och testamentslott etc. och på olika sätt bestämt denna lotts storlek. Länsstyrelsen vill redan på denna grund avstyrka utredningens förslag, att ingångsvärdet då ett arvfall kommit emellan skall vara värdet vid det senast dessförinnan inträffade onerösa fånget: i stället bör detta vara det nyssnämnda värdet. Länsstyrelsen tillägger.

Härför talar även praktiska skäl — svårigheter i många fall att verkställa den utredning som går tillbaka till det sista onerösa fånget, och den orättvisa det kan innebära att då behöva tillgripa schablonregeln.

Det nu anförda resonemanget är i många stycken tillämpligt även på gåva. Gåvogivarens möjlighet att bestämma tidpunkten för gåvan kan emellertid medföra risker för kringgående av aktievinstbeskattningen. Dessa risker och vissa andra konsekvenser gör att här, trots principiella betänkligheter, utredningens förslag måhända bör accepteras. Det bör emellertid övervägas om inte, trots de skäl utredningen anført häremot, någon form av avdrag bör medges för vad som av gåvoskatten kan anses ha belöpt på den tidigare värdestegringen.

Kammarrätten däremot finner de skäl bärande, som utredningen anført till stöd för att vid införande av en i tiden obegränsad skatteplikt upphäva skattefriheten för realisationsvinst uppkommen vid försäljning av arv- och gåvofångnen egendom. Kammarrätten tillägger.

Det skulle kunna övervägas att som en åtminstone alternativ regel införa en möjlighet till »avskattning» vid dödsfall. Frågan om arvtagarnas ingångsvärde skulle därmed på ett enkelt sätt kunna lösas. Å andra sidan skulle en sådan avskattning knappast kunna göras obligatorisk, då den särskilt vad gäller aktier i fåmansbolag skulle kunna framtvinga försäljningar vid för överlåtaren och för företaget olämplig tidpunkt.

Frågan om avdrag för latent skatteskuld vid arvs- och gåvobeskattnings anser kammarrätten böra bli föremål för fortsatta överväganden.

Även *allmänna ombudet hos mellankommunala prövningsnämnden* anser det rimligt att man skapar en möjlighet för dödsbo att »skatta av sig». Någon vinstrealisation har visserligen inte skett i dessa fall, men äganderättsövergången synes ändock motivera en beskattning — åtminstone en frivillig sådan — med utgångspunkt från värdet på dödsdagen resp. dagen för gåvan. Detta värde skulle också utgöra arvs- resp. gåvotagarens ingångsvärde.

Liknande synpunkter anförs av *länsstyrelsen i Stockholms län*.

Även *länsstyrelsen i Skaraborgs län* anser det erforderligt med en »avskattning» av dödsbos aktieinnehav. Reglerna om en sådan avskattning tangerar emellertid arvsbeskattningens område och frågan bör därför göras till föremål för särskilda överväganden. I avvaktan härpå bör enligt länsstyrelsens mening nu gällande regler om skattefrihet för aktier erhållas genom arv bibehållas. Länsstyrelsen tillägger.

Motsvarande skäl kan i viss mån även återopas i fråga om sådana aktier, som erhållits genom gåva och bodelning. Här föreligger dock den avgörande skillnaden att båda parterna får anses medvetna om de skattemässiga konsekvenser, som kan uppstå vid överlåtelse av aktier, och svårigheterna att utröna aktiernas anskaffningsvärden är inte heller så påtagliga som vid dödsfall.

Frågan om sambandet mellan förmögenhetsbeskattningen och den föreslagna aktievinstbeskattningen berörs bl. a. av *näringslivets skattedelegation*, som anför bl. a.

Det bör erinras om att det teoretiska underlaget för vår förmögenhetsbeskattning är bräckligt. En motivering som understundom brukar framföras är att förmögenhetsskatt bör uttas som compensation för att kapitalvinster inte är underkastade inkomstbeskattning. Under sådana förhållanden kan ifrågasättas om någon förmögenhetsskatt på aktier över huvud taget bör uttas, om dessa blir underkastade en i tiden obunden realisationsvinstbeskattning. Ett genomförande av utredningens förslag innebär att all förmögenhet bestående av aktier belastas med en latent skatteskuld, i den mån aktieinnehavet varit underkastat värdestegring eller då anskaffningsvärdet inte kan tillförlitligen utredas. Det är enligt vår uppfattning nödvändigt att hänsyn tas till detta förhållande vid tillgångarnas värdering, om förmögenhetsskatten, trots det bristande teoretiska underlaget, anses böra bibehållas.

Även här tillstöter emellertid praktiska svårigheter. Det är t. ex. knappast möjligt att årligen fastställa värdestegringen på ett aktieinnehav och beräkna avdraget för den latent skatteskulden på denna ökning utan beräkningen måste ske på värdet av hela aktieinnehavet. Tas samtidigt hänsyn till att aktier redan nu tillhör de kapitalplaceringsobjekt, som vid sidan av kontanta medel drabbas hårdast av förmögenhetsskatten, borde det inte väcka betänkligheter att schablonmässigt beräkna avdraget för den latent skatteskulden till 15 à 20 % av det enligt nu gällande regler framräknade förmögenhetsvärdet.

Liknande synpunkter anförs av bl. a. *styrelsen för Stockholms fondbörs, lantbrukets skattedelegation, Svenska företagares riksförbund* och *Sveriges jordägareförbund*.

Realisationsförluster

Frågan om ett större hänsynstagande till realisationsförluster än enligt nu gällande ordning diskuteras av *näringslivets skattedelegation*, som härom anför bl. a.

Enligt vår uppfattning borde utredningen i och med att den föreslagit en »evig» beskattning av aktievinster också ha tagit upp frågan om behandling av realisationsförluster på aktier ur en vidare synvinkel än den som tillämpats vid utformningen av direktiven. Som förut nämnts utgår inkomstskattelagstiftningen från att hänsyn i princip ej skall tas till kapitalvinster och kapitalförluster. Den restriktiva inställning som praxis intagit gentemot avdrag för kapitalförluster får sin förklaring i detta förhållande. Om emellertid den nyssnämnda principen genombryts och kapitalvinster av visst slag görs skattepliktiga under obegränsad tid, måste i konsekvens härmed förluster i motsvarande mån bli avdragsgilla.

Om avdrag inte medges för realisationsförlust oberoende av om realisationsvinst förekommit uppstår lätt orättvisa beskattningsresultat. Om t. ex. en aktieägare sålt nio tiondelar av sitt aktieinnehav med vinst och året där- efter säljer återstoden med förlust skulle han enligt utredningens förslag inte kunna utnyttja denna förlust till utjämning av de tidigare realisationsvinsterna. I synnerhet om dessa kommer att ligga i toppen på vederbörandes inkomst och således bli beskattade efter en starkt progressiv skala måste detta betecknas som klart otillfredsställande.

Delegationen tillägger att, då utredningen inte väjt för de praktiska olägenheter som en »evig» aktievinstbeskattning skulle förorsaka inte endast de skattskyldiga utan även taxeringsmyndigheterna, en materiellt befogad avdragsrätt för realisationsförluster självfallet inte kan avvisas under åberopande av motsvarande praktiska olägenheter. Framhållas bör enligt delegationen också, att den rörlighet på aktiemarknaden, vilken utredningen eljest ansett vara av värde, skulle främjas om en vidgad rätt införs till avdrag för realisationsförlust. Skall utredningens förslag genomföras yrkar delegationen bestämt att avdrag medges för realisationsförlust i motsvarande omfattning.

Liknande synpunkter anförs av bl. a. *lantbrukets skattedelegation*, *Kooperativa förbundet*, *Sveriges grossistförbund*, *Sveriges hantverks- och industriorganisation*, *styrelsen för Stockholms fondbörs*, *Svenska företagares riksförbund*, *Svenska byggnadsentreprenörföreningen* och flertalet handelskammare.

TCO föreslår att realisationsförlust på aktier skall få dras av från realisationsvinst inom fem år från året för förlustens inträffande.

Sveriges köpmannaförbund konstaterar, att utredningen med avseende på beräkningen av realisationsförlust och avdrag för dylik föreslår oförändrade regler. Schablonmetod för förlustberäkning skall inte få användas. Om skattskyldig haft skattepliktig realisationsvinst synes det dock enligt förbundet rimligt, att han medges ett visst schablonavdrag för förlust, om han kan göra sannolikt, ehuru han inte kan förebringa full bevisning, att realisationsförlust uppkommit i annat sammanhang. I dylikt fall borde han skäligen erhålla ett till 5 % på försäljningssumman av förlustaktierna beräknat avdrag, som dock ej borde få överstiga 50 % av den redovisade realisationsvinsten.

Även från myndigheternas sida förordas en utökad rätt till förlustavdrag. *Kammarrätten* anser att efter införandet av de nya reglerna blir realisationsvinst att likställa med inkomst av annat slag. Det synes då naturligt att bestämmelser om rätt till avdrag för förlust vid aktieförsäljning införs motsvarande de, som gäller för andra förvärvskällor. *Kammarrätten* anför.

Utredningen har funnit, att skäl kan tala för att åtminstone i viss utsträckning medge en vidgad rätt till förlustutjämnning beträffande realisationsförluster. Utredningen har emellertid ansett, att denna fråga bör samtidigt lösas för realisationsvinstbeskattningen i dess helhet och därför inte ansett sig böra framlägga förslag i ämnet. *Kammarrätten* kan inte dela utredningens uppfattning. Rätt till avdrag för förluster måste ses som en integrerande del av ifrågavarande lagstiftning. Om man inför de nya skärpta vinstbeskattningsreglerna bör man alltså enligt *kammarrättens* mening samtidigt medge rätt till avdrag för förluster.

Överståthållarämbetet framhåller att — därest förslaget om en i tiden obunden vinstbeskattning för aktieområdet införs — en rätt till viss förlustutjämnning för samma område bör regleras. De skäl, som tidigare talat emot en sådan rätt, har genom utredningens beskattningsförslag mist sin aktualitet och hinder synes inte föreligga att behandla såväl vinstbeskattningen som förlustutjämnningen för aktieområdet separat från realisationsvinstbeskattningen i sin helhet. Ämbetet föreslår därför att realisationsförlust inom det berörda aktieområdet bör få kvittas i första hand mot varje slag av realisationsvinst under samma år och i andra hand mot realisationsvinster på aktieområdet inom den tid som föreskrivs i förordningen om förlustutjämnning.

Liknande synpunkter anføres bl. a. av *länsstyrelserna i Stockholms, Kalmar och Jämtlands län*.

Utskiftningsskatten, fondstämpeln

Näringslivets skattedelegation anser, att frågan om utskiftningsskatten bör beaktas i förevarande sammanhang och anför härom följande.

Om aktier inlöses av det utgivande bolaget, innebär detta enligt gällande praxis en försäljning och den skulle bli underkastad den föreslagna realisationsvinstbeskattningen. Samtidigt kommer emellertid utskiftningsskatt att uttas för vad som tillförs aktieägaren utöver det ursprungligen tillskjutna beloppet. Genom utskiftningsskatten realiseras den åsyftade dubbelbeskattningen av aktiebolags inkomster. Någon ytterligare skatt skall uppenbarligen inte uttas, då detta skulle leda till en flerdubbel beskattning.

Vi yrkar att i ett eventuellt lagförslag rättelser vidtas med hänsyn till vad nu anförts. Den lämpligaste lösningen synes vara att undanta fång i samband med utskiftning från realisationsvinstbeskattning. En i tiden obunden aktievinstbeskattning väcker emellertid frågan om utskiftningsskatten över huvud taget kan anses nödvändig i fortsättningen.

Styrelsen för Stockholms fondbörs framhåller, att utredningen inte ställt den i sammanhanget naturliga frågan, huruvida kapitalvinstskatten på ak-

tier onödiggör den garanti för dubbelbeskattningens effektivitet, som utskiftningsskatten erbjuder. I den mån man anser en dubbelbeskattning önskvärd, och i den mån man kan se aktiekursstegringen förklarad med uppsparing av vinstmedel inom bolag — en jämte den inflationistiska nominalvärdestegringen särskilt betydelsefull förklaringsgrund till aktiekursstegringen — finns det, om aktievinsterna beskattas, icke längre någon systematisk anledning att därutöver upprätthålla en utskiftningsskatt.

Styrelsen anför.

Det hade varit betydelsefullt att undersöka detta slags samband också av det skälet, att därmed en bättre gränsdragning hade kunnat nås mellan skattepliktiga och skattefria transaktioner. Det finns, för den som anser dubbelbeskattningen motiverad, i och för sig ett motiv att införa aktievinstskatten som ett slags tidigarelagd utskiftningsskatt. Men detta motiv saknas för de företags del, beträffande vilka någon dubbelbeskattning inte är avsedd. Ett exempel bland dessa är de i tidigare sammanhang nämnda dotterbolagen till andra aktiebolag, liksom över huvud taget alla de aktietransaktioner, som görs av bolag, vilka är skattefria för aktieutdelning, faller under samma bedömning. Ett annat exempel är handels- och kommanditbolagen, för vilka någon dubbelbeskattning icke ansetts motiverad i gällande lagstiftning. Ett tredje, av utredningen i ett alltför snävt begränsat fall till befrielse föreslaget exempel utgör familjebolagen, åtminstone till den del de med gällande praxis effektivt befriats från dubbelbeskattning genom den reella friheten i lönesättning till företagaren-ägaren.

Svenska företagares riksförbund anser att det — om en genomgående aktievinstbeskattning skulle genomföras — framstår som tvivelaktigt, hurvida utskiftningsskatten längre har en hållbar motivering. I varje fall anser förbundet det berättigat att kräva, att en »avyttring» som tar formen av en sådan transaktion, för vilken utskiftningsskatteförordningens bestämmelser blir tillämpliga, inte samtidigt bör föranleda aktievinstbeskattning.

Styrelsen för Stockholms fondbörs framhåller, att — om en aktievinstskatt av den typ utredningen föreslagit genomförs — det finns anledning överväga att samtidigt avskaffa fondstämpeln. Den föreslagna beskattningen och särskilt den 10-procentiga schablonregeln verkar som en transaktionsbeskattning av samma karaktär som fondstämpeln.

Bankinspektionen anser det föga rationellt att vid sidan av varandra ha två omsättningsskatter för ett så begränsat område som aktiehandeln, vilket skulle bli fallet, om utredningens förslag genomförs. Inspektionen anser det därför vara ett lämpligt tillfälle att avskaffa fondstämpeln i samband med införande av den nya aktievinstskatten. Den minskning i statsinkomsterna som fondstämpeln avskaffande skulle innebära kan kompenseras genom en höjning av procentsatsen i aktievinstskatten.

Ackumulerad inkomst

Beträffande den av utredningen avvisade tanken att aktievinster skall kunna behandlas såsom ackumulerad inkomst anför *näringslivets skattedelegation* bl. a. följande.

Genom den utvidgning av inkomstbegreppet, som utredningen föreslår, blir aktievinster likställda med andra inkomster för vilka särskild skatteberäkning nu medges. Behovet av en särskild skatteberäkning för ackumulerad inkomst i fråga om realisationsvinst blir, om utredningens förslag genomförs, också ett helt annat än tidigare. Beskattning kan inträda vid en försäljning åtskilliga år efter förvärvet och den omfattar då den under dessa år ackumulerade värdestegringen, medan nu maximalt fem års värdestegring på en gång blir föremål för beskattning. Den procentsats som avses skola tillämpas är också hårdare än den lägsta av dem som nu kommer i tillämpning och den progressiva inkomstskatten verkar med full kraft. Om realisationsvinst på aktier inte får bli föremål för särskild skatteberäkning, kan man räkna med en kraftig inlåsnings effekt. Det kommer nämligen att visa sig ekonomiskt ofördelaktigt för personer med även normal arbetsinkomst att sälja en större post aktier under ett och samma år, eftersom detta skulle medföra att vinsten genomsnittligt sett blev föremål för en mycket hög beskattning. En sådan person tvingas att behålla aktierna för att sprida försäljningen över flera år. Genom att tillämpa den särskilda skatteberäkningen på aktier skulle denna negativa effekt kunna undgås. Inte heller på detta område kan man under åberopande av praktiska svårigheter för taxeringsorganisationen underlåta tillämpa samma ordning som gäller för andra inkomster.

I detta sammanhang påpekar delegationen, att utredningen inte föreslagit några särskilda regler för att möjliggöra avskattning av redan inträffad värdestegring. En rätt till frivillig avskattning skulle emellertid i många situationer vara av värde och i vissa fall kunna ersätta den särskilda skatteberäkningen för ackumulerad inkomst. Den skulle också ha den fördelen att enbart av skatteskäl föranledda försäljningar och inköp undviks. Denna fråga, som över huvud taget inte fått något utrymme i betänkandet, bör enligt delegationen närmare övervägas, varvid inte minst det praktiska tillvägagångssättet bör ägnas särskild uppmärksamhet.

Liknande synpunkter anförs av bl. a. *lantbrukets skattedelegation*, *Sveriges grossistförbund*, *Sveriges köpmannaförbund*, *Sveriges hantverks- och industriorganisation*, *Svenska byggnadsentreprenörföreningen*, *Svenska företagares riksförbund*, *styrelsen för Stockholms fondbörs*, *Sveriges advokatsamfund* och flera handelskammare.

Kammarrätten anser att kravet på likformighet i beskattningen medför, att aktievinster i förekommande fall skall kunna behandlas som ackumulerad inkomst. Om de nya reglerna, som kammarrätten föreslår, skall gälla oinskränkt för fåmansbolag, accentueras detta krav.

Liknande synpunkter anförs av *länsstyrelsen i Stockholms län*.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län delar i princip utredningens

uppfattning att reglerna om beräkning av skatt för ackumulerad inkomst inte bör tillämpas för vinster på aktieförsäljning. Emellertid anser länsstyrelsen att dylik skatteberäkning bör ifrågakomma för vinster, som uppkommer vid försäljning av aktier i fåmansbolag. Dessa vinster måste nämligen regelmässigt anses ha intjänats under ett flertal år under den tid företaget byggts upp.

Länsstyrelsen i Jämtlands län kan inte inse att några materiella skäl talar för att i detta avseende behandla realisationsvinster på annat sätt än övriga »inkomster av mera extraordinär art». Ett skäl talar emellertid i och för sig emot att göra reglerna om ackumulerad inkomst tillämpliga på realisationsvinster, nämligen det förhållandet att tillämpningen av reglerna enligt sakens natur är komplicerad och tidsödande. Detta förhållande utgör emellertid enligt länsstyrelsens mening ytterligare ett skäl för att vinstbeskattningen bör konstrueras som en från inkomstbeskattningen fristående skatt på omsättning av värdepapper.

Deklarations- och kontrollfrågor m. m.

I många yttranden framhålls att tillämpningen av de föreslagna reglerna kommer att medföra stora svårigheter för såväl skattskyldiga som taxeringsmyndigheter.

Riksskattenämnden understryker att det förhållandet, att tillämpningssvårigheterna med nu gällande realisationsvinstbeskattningssystem varit begränsade, i hög grad sammanhänger med att flertalet realisationer på grund av den relativt korta beskattningsperioden varit skattefria. Nämnden anför.

En till tiden obunden kapitalvinstbeskattning av aktier och därmed jämställda värdepapper låter sig emellertid svårligen förena med lättillämpade och ur kontrollsynpunkt effektiva regler om man — vilket förutsätts — skall inpassa beskattningsreglerna i systemet för den direkta beskattningen. En sådan lösning synes i stället med nödvändighet ge till resultat regler, vilka i fråga om praktiska tillämpningssvårigheter inte har motsvarighet i andra förvärvskällor. Med utgångspunkt från de intressen nämnden har att bevaka ifrågasätter nämnden därför, om vad som står att vinna med ett sådant system för kapitalvinstbeskattning på aktier, som det av aktievinstutredningen föreslagna, står i rimlig proportion till de praktiska och tekniska svårigheter, som måste bli en följd av reglernas genomförande.

Utredningens förslag om ett inte obligatoriskt men detaljerat och väsentligt utökat uppgiftslämnande under skärpt straffansvar är enligt nämnden knappast realistiskt. Uppgiftslämnandet kan i det enskilda fallet vara förknippat med betydande svårigheter samtidigt som uppgifterna kanske aldrig får någon taxeringsmässig aktualitet. Nämnden ifrågasätter om det föreslagna årliga uppgiftslämnandet överhuvud kommer att fylla någon egentlig funktion ur kontrollsynpunkt. Nämnden tillägger.

Riksskattenämnden vill i detta sammanhang också fästa uppmärksamheten på att ett stort antal aktieförsäljningar sker vid sidan av börserna och

fondhandlarna. I dylika fall skall avräkningsnota upprättas av säljaren — eller därest han inte låter upprätta densamma — av köparen. Avräkningsnotan skall upptaga namnet på säljaren och köparen samt förses med stämplrar. Här är alltså fråga om ett bevismedel, som kan vara upprättat av den skattskyldige själv. Att taxeringskontrollen vid dylikt förhållande kan bli föga effektiv ligger i öppen dag. Det torde också ur kontrollsynpunkt vara svårt att eliminera möjligheten för mindre nogräknade skattskyldiga att vid olika tillfällen åberopa samma avräkningsnota. Möjligheterna för den skattskyldige att i vissa fall tillämpa schablonmetoden, om denna metod är fördelaktigast, innebär ju också att avräkningsnotan för dylika försäljningar inte använts som bevismedel. Den kan därför i annat sammanhang åberopas såsom bevis för förvärvskostnad om så skulle vara fördelaktigt.

På grund av det anförda anser sig nämnden inte kunna tillstyrka att den av utredningen föreslagna årliga uppgiftsskyldigheten införs. Den som vid försäljning av aktier inte kan styrka sina påståenden och yrkanden beträffande tillämpligt ingångsvärde bör enligt nämndens mening vara hänvisad till att tillämpa schablonmetod. Ett dylikt krav på bevisföring ter sig givetvis mer acceptabelt därest beskattningsperioden — på sätt nämnden förordat — begränsas till den skattskyldiges livstid.

Liknande synpunkter anförs av *kammarrätten och länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Östergötlands, Örebro och Jämtlands län. Länsstyrelsen i Stockholms län tillägger.*

Man synes dock kunna utvidga uppgiftslämnandet på det sätt, att uppgift om dels årtal dels sätt för förvärv — köp, arv, gåva etc. — lämnas. Å andra sidan synes ett sådant begränsat uppgiftslämnande kunna göras obligatoriskt. Uppgifterna ger viss möjlighet att fastställa identitet och att bedöma anskaffningsvärde, om detta skulle erfordras vid kommande års taxeringar. Granskningen av dessa begränsade uppgifter synes ej utgöra en alltför stor belastning på taxeringsnämnderna.

Kontrollsvårigheterna betonas av samtliga de länsstyrelser som avgett yttrande.

Överståthållarämbetet ifrågasätter om inte tanken på taxeringsmyndigheternas tilltänkta praktiska kontrollåtgärder vid den årliga taxeringen är orealistisk. Man torde nämligen på goda grunder kunna utgå från att någon detaljgranskning av de lämnade här åsyftade uppgifterna inte kommer att ske i vidare mån än de har betydelse för det ifrågasattare årets taxering. Inte heller ur den skattskyldiges synpunkt torde det årliga och kanske vidlyftiga uppgiftslämnandet med hänsyn härtill bli av större värde. Ämbetet ifrågasätter därför om det tilltänkta uppgiftslämnandet i praktiken fyller den funktion, som därmed avsetts, och om det inte på grund härav bör slopas.

Länsstyrelsen i Malmöhus län framhåller att med hänsyn till bl. a. bevissvårigheter från de skattskyldigas sida och kontrollsystemets nuvarande uppbyggnad, kommer det föreslagna beskattningssystemet att medföra, att

schablonregeln tillämpas i övervägande antalet fall. Då supplementärregeln i den praktiska tillämpningen kan framstå såsom reell huvudregel, synes det länsstyrelsen angeläget att de fulla konsekvenserna av tillskapandet av denna praktiska och lättillämpade regel beaktas inom ramen för ett beskattningssystem på bruttovinstbeskattningens grund. Det framstår som en allvarlig brist i det av utredningen avgivna förslaget att denna möjlighet avisats i allmänna ordalag, utan att en redovisning givits för ett konkret förslag med en schablonregel som grund.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län förordar att man inför en medeltalsberäkning för aktier innehavda mer än två år. Länsstyrelsen anför.

Hinder torde nämligen icke föreligga för redovisning av tvåårsaktier för sig och övriga aktier för sig i förmögenhetsredovisningen. Sedan aktier innehafts mer än två år övergår aktierna till kategorien långtidsinvestering och kommer eventuellt att påverka beräkningen av anskaffningsvärdet för tidigare köpta aktier av samma slag genom att i ingångsvärdet för dessa aktier inräknas jämväl de närmast före tvåårsperiodens ingång köpta aktierna. Ehuru den skisserade redovisningsmetoden har vissa komplikationer, synes dessa vara ganska små i jämförelse med de olägenheter i redovisnings- och deklarationshänseende som skulle uppkomma för ägare av större mängd aktier, om utredningens förslag genomförs i oförändrat skick. Det må också framhållas, att den av länsstyrelsen förordade redovisningsmetoden fungerar i Danmark vid beskattning av aktievinster enligt vad framgår av den redogörelse som lämnats i betänkandet (s. 86).

Mot den föreslagna redovisningsmetoden kan emellertid framhåller länsstyrelsen anföras, att den inte synes möjliggöra uträkning av anskaffningsvärde på teckningsrätter och delbevis, som erhållits i samband med nyresp. fondemission. Enligt länsstyrelsens mening är det på denna punkt nödvändigt med en förenkling. Länsstyrelsen föreslår att försäljning av teckningsrätter och delbevis alltid beskattas enligt schablonmetoden.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län framhåller att utredningen inte berört frågan om vilket vitsord vid en eventuell taxeringsprocess, som skall ges den skattskyldiges i deklaration lämnade uppgifter, i den mån dessa grundar sig på sådana deklarationer, som inte längre bevaras. Det år, då aktie förvärvats antingen genom köp eller i samband med fond- eller nyemission, kan anskaffningskostnaden ha blivit felaktigt angiven antingen genom den skattskyldiges eget eller beskattningsmyndighetens förvällande eller underlåtenhet och detta fel kommer sedan att följa med i den skattskyldiges deklaration år efter år. Förutsättningarna för att felet — som kan vara till både den skattskyldiges fördel och hans nackdel — skall kunna tillrättas minskar allteftersom åren går och försvinner väl i sinom tid helt.

Länsstyrelsen i Blekinge län framhåller att svårigheterna inte bör överdrivas. Redan med nuvarande tidsbegränsning kan i många fall utredningssvårigheter uppkomma. Fondaktier och aktier på egna teckningsrätter som utnyttjas räknas redan nu som förvärvade samtidigt med ursprungsaktierna.

Det totala ingångsvärdet för aktieposten ökas vid nyemission med teckningsbeloppet. Vid försäljningstillfället har man — om uppgiftsplikten utvidgas på sätt utredningen föreslagit — tillgång till uppgifter om både innehavstiden och ingångsvärdet. Länsstyrelsen tillägger.

Från föregående års deklaration överförs år för år i den nya deklarationen både inköpsåret och inköpskostnaden, ökade med teckningskostnaden vid nyteckning. När aktierna säljs, ges bort eller ingår i dödsbo, kan vinsten omedelbart framgå av föregående års deklaration. Då aktier erhålls genom arv, överförs blott den avlidnes i sista deklarationen avgivna ingångsvärde och innehavstid. På motsvarande sätt förfars vid gåva. Skattemyndigheterna kan kontrollera att belopp och inköpsdatum varje år stämmer med föregående års redovisning, vilket redan delvis sker. Otvivelaktigt kan svårigheter likväl uppkomma, särskilt ifråga om stora aktieposter och ärvda aktier. I sistnämnda fall skulle svårigheterna kunna undvikas, om man — såsom nyss ifrågasatts — vid beräkningen utgår från värdet av aktierna vid dödsfallet.

Liknande synpunkter anförs av länsstyrelsen i Västerbottens län.

Allmänna ombudet hos mellankommunala prövningsnämnden framhåller att de sakkunniga synes ha avsevärt underskattat svårigheterna för såväl skattskyldiga som taxeringsmyndigheter beträffande möjligheterna att införskaffa uppgifter och kontrollera dessa. Om dels »avskattning» infördes vid arv och gåva och dels ett schablonavdrag medgavs skulle dessa svårigheter emellertid minska inte obetydligt.

Taxeringsnämndsordförandenas riksförbund framhåller att utredningens förslag kommer att åsamka taxeringsmyndigheterna ett betydande merarbete. Detta sammanhänger bl. a. med att aktieaffärer med åren kommit att beröra ett allt vidare klientel, att transaktionerna i många fall gäller småposter samt att fond- och nyemissioner med i många fall åtföljande kompletteringsköp komplicerar bilden av aktieinnehavet. Därmed följer svårigheter inte minst för taxeringsmyndigheterna på lokalplanet att under en begränsad taxeringsperiod fullfölja sitt granskningsarbete. Ett antagande av aktievinstutredningens förslag skulle därför accentuera behovet av medverkan från lokal skattemyndighet. Besvärliga bevissvårigheter skulle undanröjas om det värde aktierna upptagits till vid arvsbeskattningen fick betraktas som anskaffningskostnad.

Sveriges häradsrättsförening anser att — om den kommande lagstiftningen skulle bli i enlighet med det nu föreliggande förslaget — lämnandet av uppgifterna i förmögenhetsbilagan bör göras obligatoriskt. Man skulle nämligen härigenom kunna undvika framtida tidskrävande och besvärliga utredningar.

Föreningen Sveriges taxeringsrevisorer framhåller att svårigheterna att lämna erforderliga uppgifter för en korrekt vinstberäkning torde bli så stora framför allt för fysiska personer att schablonregeln blir den förhärskande metoden.

Näringslivets skattedelegation framhåller att utredningen av lättförståeliga skäl inte velat göra det utvidgade uppgiftslämnandet obligatoriskt. I stället har man hänvisat till möjligheten att utnyttja 10-procentschablonen, då anskaffningsvärdet inte kan visas. Delegationen tillägger.

Eftersom aktieägarna inte gärna kan räkna med att 10-procentsschablonen kommer att ge ett rättvisande beskattningsresultat, tvingas de i sitt eget intresse att anteckna och bevara alla uppgifter för fastställande av rätt anskaffningsvärde. Även för en privatperson med en blygsam aktieportfölj blir detta ett betungande merarbete. Som bekant förvaltas aktier och liknande värdepapper i stor utsträckning av bankernas notariatavdelningar eller andra förvaltare, av förmyndare m. fl., vilka med nödvändighet måste ombesörja denna uppgiftsplikt. Detta måste i sin tur medföra att förvaltningen fördyras. Att besväret kommer att avskräcka en bredare allmänhet från aktieaffärer ligger i öppen dag.

Uppgiftssamlandet skulle för bankerna innebära stora kostnadsökningar, för vilka de måste gottgöra sig genom ökade avgifter för sina tjänster.

Genom att utredningen föreslagit straffansvar för den som lämnar felaktig uppgift, även om denna saknar betydelse för den aktuella taxeringen, kommer de skattskyldiga, framhåller delegationen, av rädsla att göra fel att avhålla sig från att i förmögenhetsbilagan till självdeklarationen årligen lämna de uppgifter, som behövs för framräknandet av ett riktigt anskaffningsvärde. I flertalet fall skulle taxeringsmyndigheterna — även om de hade personalresurser därtill — betas möjligheter att utöva fortlöpande kontroll.

Delegationen yrkar därför att någon ändring i skärpande riktning inte viddas i den aktuella ansvarsbestämmelsen. Rent principiellt måste invändningar riktas mot att frivilligt lämnande av uppgifter, vilka inte kan påverka den aktuella taxeringen och vilka kan rättas och ändras ända till dess den skattepliktiga transaktionen viddas, skall vara underkastat straffpåföljd.

Liknande synpunkter framhålls av flertalet remissinstanser på näringslivets område.

Lantbrukets skattedelegation framhåller att problemet att åstadkomma en korrekt realisationsvinstberäkning efter lång innehavstid är svårlöst. Delegationen har den bestämda uppfattningen att frågan inte kan lösas vid den tidpunkt då försäljningen genomförs utan att alla uppgifter som är behövliga för den framtida realisationsvinstberäkningen måste redovisas i varje års deklaration och årligen prövas av taxeringsmyndigheterna. Det innebär med andra ord att en fastställetalan måste införas. Delegationen anför.

Utredningen föreslår också en utvidgning av ansvarsbestämmelserna då oriktig uppgift rörande förmögenhet lämnas i deklarationen. Effekten av denna skärpning måste i det system utredningen tänkt sig bli den att de skattskyldiga inte vågar lämna de frivilliga uppgifter, som utredningen föreslagit. Det finns enligt delegationens uppfattning inte anledning att genomföra en skärpning på denna punkt, eftersom skattestrafflagens bestämmelser bör utgöra den grund, som i kvalificerade fall av oriktiga uppgifter skall

åberopas. Kan skattestrafflagen inte tillämpas, finns inte heller skäl att ha ett starkare korrektiv än det nuvarande.

Styrelsen för Stockholms fondbörs framhåller att de tekniska redovisningsproblemen blir ytterst svårösta. Den som, t. ex. via en aktiesparklubb, köper aktier i smärre poster får snart en svåröverskådlig mängd olika ingångsvärden även inom ramen för ett totalt ganska blygsamt bestånd. Den som gör större placeringar har ofta anledning att sprida sina förvärv över flera tidpunkter för att inte pressa upp kursen, och därmed uppstår även i dessa fall problemet med en rad skiftande ingångsvärden och förvärvstidpunkter inom samma aktiebestånd. Problemen ökar när ny- eller fondemissioner tillkommer. Sanktionen mot sådana skattskyldiga, som inte mäktar fullfölja den årliga redovisningen av sina aktiers alla ingångsvärden kan, framhåller styrelsen, bli betänklig nog. Förlustavdragsmöjligheten bortfaller och 10 % av bruttointäkten vid försäljning skall redovisas som inkomst. Samma sanktion drabbar den, som beträffande arv- eller gåvofångna aktier misslyckas med att rekonstruera fångesmannens motsvarande redovisning.

Svenska fondhandlareföreningen framhåller att det föreslagna systemet för redovisning i aktieägarens deklaration förefaller bli så komplicerat och full med petitesseer, att man där bör införa vissa schablonmässiga förenklingar. Föreningen anför.

Sälunda förutsätts utan att detta står klart uttryckt i författningstexten, att inköp för avrundning till närmaste hel aktie av udda teckningsrätter och delbevis vid emissioner i ett bolag skall kunna ske varvid den tillköpta bråkdelen av aktien i framtiden skulle anses vara förvärvad samtidigt med det ursprungliga förvärvet. Det torde vara skäligt att dessutom tillåta försäljning utan skattepåföljd av sådana överskjutande bråkdelar av aktier. Det förefaller dessutom lämpligt, att den skattskyldige ges rätt att sammanföra anskaffningsvärdet av vid olika tidpunkter köpta aktieposter i samma bolag till en och samma kurs och därefter räkna med ett genomsnittspris.

Föreningen Auktoriserade revisorer framhåller att utredningsarbetet kommer att kosta aktieägarna stora summor. De fiskala myndigheterna kommer att behöva använda mycket stor personal för kontroll av de med åren allt längre bilagorna till deklarationerna, om denna kontroll skall bli effektiv. Föreningen tillägger.

I fråga om deklarationsskyldighet samt kontroll av avgivna självdeklarationer har under senare år införts ett antal **schablonregler** i syfte att förenkla och minska administrationen. Aktievinstutredningens förslag synes trots den föreslagna schablonregeln komma att innebära ett stort steg i motsatt riktning och en synnerligen stor ökning av arbetsbördan både för fiscus och för allmänheten.

Om emellertid införandet av en »evighetsbeskattning» av aktievinster skulle anses nödvändigt, skulle det vara lyckligt, om en sådan metod kunde konstrueras så att vinst- resp. förlustberäkningar vid aktieförsäljningar efter

långt innehav i de allra flesta fall kunde undvikas. Föreningen anser att följande förslag bör undersökas.

De föreslagna reglerna behålls med undantag av *dels* att schablontaxering efter tio års innehav åsättes inte längre med 10 % utan med 5 % av nettoförsäljningssumman, *dels* att reglerna om ökat årligt uppgiftslämnande och därav föranlett utvidgat straffansvar utgår. Den skattskyldige, som för enstaka försäljningar inte åtnöjes med en schablontaxering, skall sålunda presteras en på tillfredsställande sätt styrkt utredning om vinst resp. förlust.

Den skattskyldige skulle alltså ha rätt att vid försäljning av innehav, som är två till tio år gamla, taxera enligt 10-procentig och vid äldre innehav enligt 5-procentig schablonmetod. Han skulle ändock, om han presterar en fullgod utredning, alternativt ha rätt att taxera enligt 30-procentsregeln.

Värderingssvårigheterna vid ikraftträdandet understryks i flertalet yttranden. Sålunda framhåller bl. a. *näringslivets skattedelegation* att det för aktier som noteras officiellt på börserna eller på fondhandlareföreningens lista knappast föreligger några nämnvärda värderingsproblem. Läget är ett helt annat i fråga om aktier av annan art ävensom andelar. Delegationen anför.

Värderingen av aktier i familjeföretag och liknande måste helt naturligt ske schablonmässigt. Avgörande vikt fästes vid utdelningen men hänsyn tas också till det s. k. substansvärdet. Det är självfallet inte möjligt att fastställa hur mycket aktieägarna skulle kunna få för aktierna vid överlåtelse av hela företaget, eftersom det eventuella övervärde som finns i företaget svårigen låter sig objektivt fastställa före en försäljningssituation. Vidare måste värderingen ske mot bakgrunden av ett tidigare års värden. Full hänsyn till förväntningen om förbättrade resultat i framtiden kan helt naturligt ej heller tas vid förmögenhetsvärderingen. Detta betyder inte att aktierna generellt sett givits en för låg värdering vid förmögenhetstaxeringen, men strävan har hos många taxeringsnämnder varit att i enlighet med riksskatte-nämndens direktiv inte tillämpa en högre värdering än som vid en försiktig bedömning är realistisk. Skiftande normer har emellertid använts vid värderingen inom olika län.

I det nu aktuella förslaget är utgångspunkten en annan. Här skall inte annan värdestegring beskattas än den som verkligen inträtt, sedan aktierna förvärvades resp. efter ikraftträdandedagen. Någon anledning att för sådant fall hålla värderingen låg finns givetvis inte. Något fiskalt intresse av att beskatta fiktiva värdestegringsvinster, eller värdestegringsvinster som i realiteten inträffat långt tidigare, borde inte få föreligga. Hänsyn bör också tas till att olika aktieägarekategorier kan ha mot varandra stridande intressen. För att tillgodose önskemålet att undvika beskattning av värdestegring, som inträtt tidigare, är det enligt delegationen nödvändigt att låta utarbeta mer precisa värderingsgrunder för fastställande av ingångsvärdet. Härför erfordras uppenbarligen ytterligare utredning. För att en sådan skall kunna medhinnas måste enligt delegationen ikraftträdandedagen flyttas till en betydligt senare tidpunkt än den nu föreslagna.

I fråga om organisationsaktier föreligger å andra sidan den situationen

att några ingångsvärden över huvud taget inte finns fastställda beroende på att dessa aktier, som innehas av aktiebolag, inte skall åsättas något värde vid förmögenhetstaxeringen. Även här fordras regler hur ingångsvärdet skall beräknas, om dessa aktier över huvud taget skall dras in under beskattningen. Detsamma gäller även aktier i utländska dotterbolag.

Beträffande andelar i handels- och kommanditbolag saknas över huvud taget bestämmelser. Utredningen har, framhålls i yttrandet, tydligen valt den enklaste vägen och utgått från att den skattskyldiges sammanlagda värde av olika tillgångar i handelsbolaget resp. kommanditbolaget skall utgöra ingångsvärde i de fall då andelen innehafts i fem år. Detta är framhåller delegationen emellertid helt ogörligt och skulle leda till ett helt felaktigt beskattningsresultat, bl. a. på grund av att goodwillvärden och liknande värden, hyresrätter o. d. inte upptas såsom skattepliktig förmögenhet. En realisationsvinstbeskattning med utgångspunkt från förmögenhetsvärderingen på olika befintliga tillgångar i ett handelsbolag, skulle med andra ord leda till en för hård beskattning.

I sådana fall då insatsen exempelvis består i en av den ena delägaren tidigare innehavd firma eller liknande uppkommer likaså problem vid ingångsvärdets fastställande. Svårigheter föreligger vidare att bestämma ingångsvärdet för andelar i bostadsrättsföreningar.

Delegationen yrkar att en eventuell framtida lagstiftning förses med ikraftträdandebestämmelser utan alla retroaktiva verkningar.

Liknande synpunkter anförs av såväl näringsorganisationer som myndigheter.

Beträffande värderingen av aktier i familjebolag anför *Svenska företagens riksförbund*.

Man bör därvid inte bortse från att intressebetsättningar kan tänkas föreligga mellan aktieägare i icke börsnoterade bolag, vilka har anledning räkna med att deklara kursen den 31/12 1965 skall få betydelse för deras beskattning i framtiden, och andra aktieägare. En majoritetsgrupp kan exempelvis, i förlitande på skattefrihetsregeln eller med hänsyn till att någon försäljning på lång tid inte blir aktuell, se med sina intressen förenligt att påyrka ett lågt värde hos aktierna, samtidigt som en minoritetsgrupp har motsatt intresse. En taxeringsintendent, som i och för sig från förmögenhetstaxeringssynpunkt kan finna en hög värdering önskvärd, kan argumentera i motsatt riktning, om han räknar med att värdet kan bli aktuellt i samband med aktievinstbeskattning. En ytterligare sida av problemet är ställningstagandet till aktiers värde, när en avyttring av dem till ett aktiebolag i intressegemenskap med säljaren blir aktuell — här är återigen intressena omkastade, i det att det fiskala intresset talar för ett lågt värde, skattebetalarintresset för ett högt sådant.

I många yttranden förordas ett schablonavdrag vid realisationsvinstberäkningen liksom för närvarande gäller vid t. ex. inkomst av kapital.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län föreslår ett belopp av 400 à 800

kr., SACO 500 kr. *Kommerskollegium, länsstyrelsen i Uppsala län och styrelsen för Stockholms fondbörs* föreslår ett schablonavdrag på 800 kr. *Bankinspektionen, länsstyrelserna i Kalmar, Västmanlands och Jämtlands län, näringslivets skattedelegation, Svenska fondhandlareföreningen och Svensk industriförening* föreslår 1 000 kr. *Föreningen Auktoriserade revisorer* föreslår ett schablonavdrag på 500 kr. eller 1 000 kr. *Sveriges jordägareförbund* och *TCO* förordar att avdraget för ensamstående sätts till 400 kr. och för makar till 800 kr. *Allmänna ombudet hos mellankommunala prövningsnämnden* förordar 500 kr. resp. 1 000 kr.

Svenska byggnadsentreprenörföreningen föreslår ett schablonavdrag på 1 000 kr. samt att utredning ej skall behöva göras när försäljningen inte överstigit 10 000 kr. *Länsstyrelsen i Skaraborgs län* föreslår att ett sammanlagt innehav av aktier, andelar m. m. på sammanlagt högst 20 000 kr. värde inte skall föranleda uttagande av skatt och att skatt inte heller skall uttas på ett lägre årligt skattepliktigt belopp än 500 kr.

Länsstyrelsen i Östergötlands län vill begränsa schablonavdraget till avyttringar som ägt rum mer än två år efter aktieförvärvet. *Länsstyrelsen i Stockholms län* anför.

Ur praktisk synpunkt bör även övervägas att medge ett visst schablonavdrag vid realisationsvinstberäkningen liksom för närvarande gäller vid t. ex. inkomst av kapital. Avdrag ges endast vid tillämpning av huvudregeln och, om samtidigt förlust på aktieförsäljningar föreligger, sedan avdrag skett för denna. Om för en skattskyldig både huvudregeln och schablonmetoden samtidigt tillämpas, bör avdraget ej medges från nettovinst som motsvarar vinst enligt schablonmetoden och givetvis ej heller från annan inkomst av tillfällig förvärvsverksamhet. En annan möjlighet är att endast beskatta vinster över visst belopp. Med en sådan metod följer dock tröskelproblem.

Den av utredningen föreslagna skärpningen av straffsatsen i 121 § andra stycket TF har mött kritik från många remissinstanser.

Hovrätten för Västra Sverige framhåller att den utökade uppgiftsskyldigheten i många fall kan komma att åsamka den skattskyldige stort bryderi. Vederbörande kan komma att lämna uppgifter i deklarationen, vilka sedermera befinns vara felaktiga med ty åtföljande risk för åtal och straff enligt skattestrafflagen eller förutberörda stadgande i TF. Tänkbart är väl också att en sådan skattskyldig hellre än att riskera att lämna oriktiga uppgifter avstår från att lämna uppgifter på de känsliga punkterna. Följden kan då bli att han enligt den föreslagna schablonregeln taxeras för en presumerad vinst, oaktat att i verkligheten förlust föreligger. En sådan konsekvens av den föreslagna regleringen kan inte anses tillfredsställande.

Vad beträffar den föreslagna skärpningen av straffsatsen i 121 § andra stycket TF framhåller hovrätten att behov av att utdöma frihetsstraff för förseelse av de slag varom här är fråga inte torde kunna påvisas, och att

straffet därför i likhet med vad som gällde innan 1956 års taxeringsförordning trädde i kraft bör vara dagsböter.

Riksåklagarämbetet framhåller, att den föreslagna anordningen med upptagande av uppgifter om aktieförvärv i den allmänna självdeklarationen torde mera vara av värde för den skattskyldige själv än för taxeringsmyndigheterna. I betraktande härav och då uppgifterna avses skola vara frivilliga kan det ifrågasättas, om uppgifter av det slag varom här är fråga bör lämnas i den allmänna självdeklarationen och omfattas av den försäkran på heder och samvete, varunder deklarationen avges. Mot en kriminalisering talar även, att frågan om att utkräva ansvar för oriktiga frivilliga uppgifter torde uppkomma ytterst sällan med hänsyn till att dylika uppgifter inte skulle obligatoriskt kontrolleras samt — inte minst — till att preskriptionstiden för brottet endast skulle bli två år.

För den händelse den föreslagna anordningen genomförs synes det uppenbart, att de frivilliga uppgifterna kommer att omfattas av straffstadgandet i 121 § andra stycket TF. Det torde knappast vara påkallat att av denna anledning genomföra någon straffskärpning.

Liknande synpunkter anförs av bl. a. *överståthållarämbetet, länsstyrelsen i Södermanlands län* och flera handelskammare.

Ikraftträdandebestämmelserna

De av utredningen föreslagna reglerna för övergången till den nya vinstbeskattningen har av åtskilliga remissinstanser ansetts behäftade med vissa brister. Hit hör även de retroaktiva verkningarna, något som enligt dessa instanser inte kan accepteras. Kritiken gäller bl. a. utredningens förslag, att de nya reglerna skall göras tillämpliga första gången vid 1967 års taxering beträffande avyttringar som äger rum den 1 mars 1966 eller senare.

I fråga om de retroaktiva verkningarna framhålls av t. ex. *näringslivets skattedelegation* och *Kooperativa förbundet* att den föreslagna beskattningen träffar försäljningar som ägt rum fr. o. m. den 1 mars 1966 men innan de nya reglerna ännu antagits av riksdagen.

Vidare påtalar flera remissinstanser den retroaktiva effekten av utredningens förslag att den nya vinstbeskattningen skall äga tillämpning i fråga om sådana värdepapper som förvärvats genom oneröst fång senast efter utgången av februari 1961 även om de av säljaren före de nya reglernas ikraftträdande förvärvats genom arv, gåva eller annat dylikt icke oneröst fång och följaktligen enligt hittills gällande regler skulle vara fria från realisationsvinstbeskattning. Mot en sådan utformning av övergångsreglerna uttalar sig bl. a. *riksskattenämnden, överståthållarämbetet, flera länsstyrelser, näringslivets skattedelegation* m. fl. organisationer. *Kammarrätten* anser att det beträffande aktier, som förvärvats genom arv under tiden mars 1961—februari 1966, är motiverat att på samma sätt som för äldre

aktier tillerkänna de skattskyldiga rätt att beräkna ingångsvärdet till deklara-tionsvärdet vid utgången av år 1965, även om senaste onerösa fång skett efter utgången av februari 1961. En liknande uppfattning uttalar *Koopera-tiva förbundet*, som dock anknäyer värderingen till dagen för lagens ikraft-trädande.

Länsstyrelsen i Blekinge län påpekar, att i fråga om aktier, som förvär-vats under tiden den 1 mars 1961—den 28 februari 1962, om de inte avytt-ras före den 1 mars 1966, beskattningsunderlaget kommer att öka från 25 % till 30 % av vinsten, om ej schablonregeln i stället tillämpas.

I fråga om de äldre aktieinnehav, för vilka vinstberäkningen enligt ut-redningens förslag skulle ske med utgångspunkt från deklara-tionsvärdet vid 1965 års utgång, har åtskilliga remissinstanser, representerande såväl myndigheter som organisationer och sammanslutningar, framhållit att det faktiska anskaffningsvärdet för värdepapperen i fråga kan vara högre än det nämnda deklara-tionsvärdet med påföljd att vinstbeskattning enligt de föreslagna reglerna skulle kunna komma i fråga, trots att i själva verket förlust uppkommit. Av de ifrågavarande instanserna föreslås att den skatt-skyldige i sådana fall bör få tillämpa det högre faktiska ingångsvärdet, om han kan visa detta, i stället för värdet per den 31/12 1965. Däremot bör enligt *överståthållarämbetet* och *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* avdrag för förlust inte beräknas med utgångspunkt från annat värde än den kurs som föreligger per den 31/12 1965. Enligt *Svenska fondhandlare-föreningen* bör förlust få beräknas efter det lägsta av de båda ifrågavarande värdena i likhet med vad som sker i England.

Riksskattenämnden erinrar om att särskilda tillämpningssvårigheter upp-kommer vid bestämmandet av ingångsvärdet per den 31/12 1965 såvitt av-ser icke börsnoterade aktier. Nämnden framhåller bl. a.

Ett stort antal icke börsnoterade aktier är inte upptagna i den av näm-n-den sammanställda s. k. aktievärderingslistan. Vissa av dessa bolag är hel-ägda dotterbolag till andra bolag, även börsnoterade bolag. Någon värde-ring av dylika aktier har hittills inte ifrågakommit, eftersom någon förmö-genhetstaxering ju inte är aktuell. Skulle även dessa aktiebolag behöva vär-deras för bestämmandet av ingångsvärden uppkommer givetvis ett betydande merarbete för såväl de skattskyldiga som taxeringsmyndigheterna.

De värden på icke börsnoterade aktier, som i enlighet med »aktievärde-ringslistan» får upptas i 1966 års deklara-tioner, grundar sig på en värde-ring av aktierna, som hänför sig till förhållandena år 1964 eller eventuellt tidigare år och som därför inte är dagsaktuell. Denna värdering, som före-tagits i enlighet med nämndens anvisningar, är vidare försiktigt gjord — detta i syfte att undvika en mångfald besvärliga skatteprocesser — och leder till att aktiernas deklarerade förmögenhetsvärde inte alltid kan godtas så-som allmänt saluvärde t. ex. vid en försäljning, där fråga uppkommer om beskattning för förtäckt utdelning.

Riksskattenämnden anser, att möjlighet bör beredas de skattskyldiga att få omprövat det per 31/12 1965 deklarerade förmögenhetsvärdet på dylika aktier. Av praktiska skäl måste emellertid denna möjlighet begränsas till tiden. Enligt nämndens mening bör en dylik omprövning av deklarationsvärdet per 31/12 1965 ej få ske senare än fem år efter ikraftträdandet av de nya reglerna. Det värde, som vid en sådan omprövning fastställs för en viss försåld aktiepost, synes emellertid, framhåller nämnden, böra få återopas som ingångsvärde även för andra aktier av samma slag.

Frågan om värderingen berörs också av t. ex. *näringslivets skattedelegation*, som framhåller att det för att tillgodose önskemålet att undvika beskattning av värdestegring, som inträtt tidigare, är nödvändigt att låta utarbeta mer precisa värdestegringsgrunder för fastställande av ingångsvärdet. Detsamma gäller enligt delegationen beträffande organisationsaktier, om dessa över huvud taget skall dras in under beskattningen, samt aktier i utländska dotterbolag. Delegationen vänder sig vidare beträffande andelar i handels- och kommanditbolag mot tanken att den skattskyldiges sammanlagda värde vid förmögenhetsberäkningen av olika tillgångar i handelsbolaget resp. kommanditbolaget skall utgöra ingångsvärde i de fall då andelen innehafts i fem år. Detta skulle enligt delegationen leda till ett felaktigt beskattningsresultat, bl. a. på grund av att goodwillvärden och liknande värden, hyresrätter o. d. inte upptas som skattepliktig förmögenhet. Likaså uppkommer enligt delegationen problem vid fastställande av ingångsvärdet, då insatsen exempelvis består i en av den ena delägaren tidigare innehavd firma eller liknande. Även dessa och liknande frågor bör övervägas innan lagstiftningen träder i kraft, framhåller delegationen.

Liknande synpunkter anförs av bl. a. *lantbrukets skattedelegation*.

Departementschefen

Enligt gällande bestämmelser angående beskattning av realisationsvinst behandlas vinst som uppkommer vid icke yrkesmässig avyttring av aktier eller andra värdepapper skattemässigt på samma sätt som vinst vid avyttring av annan lös egendom. Detta innebär att, om de avyttrade aktierna förvärvats genom köp, byte eller därmed jämförligt fång och innehafts under minst fem år, vinsten är skattefri. Sker avyttringen inom femårsperioden beskattas vinsten enligt en fallande skala. Såsom skattepliktig realisationsvinst räknas, om aktierna innehafts mindre än två år 100 % av vinsten, om de innehafts två men ej tre år 75 % av vinsten, om de innehafts tre men ej fyra år 50 % av vinsten samt om de innehafts fyra men ej fem år 25 % av vinsten. Har aktierna förvärvats genom ett icke oneröst fång, såsom genom arv eller gåva, är realisationsvinsten i princip skattefri. Undantag

härifrån gäller dock när aktierna erhållits såsom gåva av make eller skyldeman eller i vissa fall då make erhållit aktier vid bodelning i anledning av andre makens död. I dessa fall bedöms skattskyldigheten med hänsyn till det närmast föregående fånet. Begreppet skyldeman torde här få anses omfatta alla släktingar där blodsband föreligger.

Det förslag till ändrade regler för aktievinstbeskattning som framlagts av aktievinstutredningen innebär i huvudsak följande. Den nuvarande femårsperioden avskaffas och beskattningen blir inte längre tidsbegränsad. Aktievinst beskattas liksom hittills som vanlig inkomst tillsammans med annan inkomst. Det föreslagna nya skattesystemet omfattar i princip alla aktier samt teckningsrätter, fondandelar och liknande liksom även andelar i aktiefonder, ekonomiska föreningar samt handels- och kommanditbolag. Slutligen omfattas alla med nu nämnda handlingar jämförbara värdepapper men däremot inte obligationer. Vinst vid avyttring under de två första åren skall enligt förslaget liksom f. n. beskattas fullt ut. Vid senare avyttring är 30 % av vinsten skattepliktig oavsett tiden för innehavet. I stället för 30 % av vinsten får enligt förslaget 10 % av försäljningspriset tas upp som skattepliktig inkomst. Den skattskyldige kan yrka detta, av praktiska skäl eller därför att 10-procentsregeln är förmånligare. Schablonmetoden skall tillämpas även när inköpspriset och därmed vinsten inte kan klarläggas. Liksom f. n. skall endast försäljning och andra överlåtelser mot vederlag kunna utlösa beskattning. Äganderättsövergång genom arv, testamente och bodelning och andra icke onerösa fång föranleder inte beskattning. Den som förvärvar aktie genom ett icke oneröst fång övertar beskattningsansvaret för tidigare ägares värdestegringar. När han säljer aktierna beräknas vinsten med utgångspunkt från det senaste onerösa fånet eller enligt 10-procentsregeln.

Realisationsförlust under visst år får enligt förslaget liksom nu avräknas endast mot realisationsvinst under samma år. Försäljning av aktier i familjebolag eller andelar i handels- och kommanditbolag av samma karaktär som familjebolag föreslås bli skattefria om försäljningen omfattar minst hälften av aktierna eller andelarna och sker till endast en köpare. Något undantag föreslås däremot inte för aktiefonderna eller investmentbolagen, vare sig i fråga om andelar eller aktier i sådana företag eller i fråga om dylika företags innehav av aktier. Ej heller föreslås något undantag för tvångsförsäljningar. Vid sådana försäljningar skall dock enligt förslaget skattepliktig realisationsvinst alltid beräknas som om försäljningen skett efter tvåårsperioden, dvs. till 30 % av vinsten eller enligt schablon. Realisationsvinst får enligt förslaget liksom f. n. inte behandlas som ackumulerad inkomst.

Förslaget innebär vidare, att den skattskyldige i förmögenhetsbilagan till självdeklarationen skall kunna ange uppgifter om tidpunkt och pris för sina aktieförvärv och överföra dessa uppgifter år från år till nästföljande

deklaration fram till det år försäljningen sker. Dessa uppgifter avses enligt förslaget årligen kunna avstämmas av beskattningsmyndigheterna.

Det nya skattesystemet skall enligt förslaget träda i kraft den 1 mars 1966 och tillämpas första gången vid 1967 års taxering. Det berör alltså alla försäljningar av aktier och motsvarande tillgångar efter utgången av februari 1966. Aktier som köpts efter utgången av februari 1961 faller — även om arv eller gåva kommit emellan — helt under det nya systemet. För aktier som inköpts tidigare, dvs. aktier som före ikraftträdandet kunnat försälas skattefritt, föreslås att deklaraionsvärdet vid utgången av år 1965 skall räknas som inköpspris.

Aktievinstutredningen har enligt min mening på ett i många hänseenden tillfredsställande sätt löst den uppgift som getts i direktiven. Utredningens förslag har emellertid fått ett negativt bemötande vid remissbehandlingen, främst från remissinstanserna på näringslivets område. En i tiden obegränsad kapitalvinstskatt på aktier har ansetts medföra en allvarlig fördyring av bolagens kapitalanskaffning och, som förslaget utformats, hindra en önskvärd strukturrationalisering inom näringslivet. Många remissinstanser har framhållit att det i princip är riktigt att vinster vid försäljning av aktier skall inkomstbeskattas lika väl som andra inkomster. Allmänt har man dock ansett att frågan bör tas upp i ett större sammanhang och att deklaraions- och kontrollsvårigheterna blir stora om förslaget genomförs.

Under efterkrigstiden har en kraftig värdestegring ägt rum för olika slag av reala förmögenhetsobjekt. Denna utveckling är delvis en följd av den allmänna prisstegring som ägt rum under en i det närmaste obruten högkonjunktur. Värdestegringen på reala förmögenhetsobjekt har tidvis förstärkts av spekulativa tendenser. Andra faktorer har emellertid också spelat in.

Man kan t. ex. peka på den ökade takten i urbaniseringen som framkallat en starkt stigande efterfrågan på fastigheter i och omkring de större tätorterna. Den längre semestertiden och de fria lördagarna har ökat behovet av fritidsfastigheter. Detta har medfört betydande värdestegringsvinster för ägare av sådana fastigheter.

Den under efterkrigstiden genomsnittligt sett goda vinstkonjunkturen och den i betydande utsträckning självfinansierade investeringsverksamheten inom näringslivet har medverkat till en extra stark kursstegring på aktiemarknaden. Risktagandet vid långtidsplaceringar i aktier har bedömts såsom obetydligt och detta har bidragit till att kapital i ökad omfattning placerats i aktier. Efterfrågeökningen tillsammans med det jämförelsevis ringa utbudet har medfört betydande värdestegringsvinster för ägare av främst börsnoterade aktier. En utveckling av detta slag medför en icke önskvärd tendens till omfördelning av inkomster och förmögenhet, vilken endast till en del kan motverkas genom den allmänna ekonomiska politiken.

Det är mot denna bakgrund nödvändigt att kompletterande medel finns, bl. a. i form av en lämpligt utformad realisationsvinstbeskattning. En översyn och upprustning bör företas av de olika medel, som kan tänkas komma till användning för att dämpa alltför kraftig värdestegring på olika förmögenhetsobjekt. Den nu aktuella utredningen angående aktievinsterna liksom den pågående utredningen rörande markvärdepolitiken utgör viktiga delar i detta arbete.

I många remissyttranden över aktievinstutredningens förslag har framhållits att prövningen av detta förslag inte bör ske isolerat. Man har ansett att resultatet av markvärdekommitténs utredning bör avvaktas och att frågan om ändrade regler beträffande realisationsvinstbeskattningen bör prövas i ett sammanhang och avse all lös och fast egendom och att en översyn samtidigt bör ske av hela vårt skattesystem.

Den omständigheten att man inför en skälig beskattning av vissa kapitalvinster är emellertid enligt min mening inte en åtgärd som kräver en omprövning av skattesystemet i övrigt. En beskattning av värdestegring på aktier får, som kammarrätten påpekat, anses uppbäras av en inte ogrundad uppfattning hos medborgarna i gemen, att en realiserad sådan värdestegring ger en skattekraft från vilken det saknas anledning bortse vid bestämning av beskattningsområdet. De nya reglerna för beskattning av realisationsvinster måste utformas med hänsyn dels till vilka tillgångar det gäller, dels till vad man vill nå med bestämmelserna. Det bör därför inte möta några betänkligheter att nu besluta om ändring i reglerna för beskattning av vinster vid försäljning av aktier och likartade tillgångar trots att motsvarande bestämmelser beträffande fast egendom fortfarande är föremål för översyn. Det finns knappast anledning förmoda att reglerna för beskattning av vinster vid försäljning av aktier och av fastigheter kan och bör utformas på samma sätt om det gäller en i tiden obegränsad vinstbeskattning. Vad man bör tillse är att man inte genom ändrade beskattningsregler för en typ av tillgångar får verkningar som inte är godtagbara, t. ex. en inriktning av sparandets placering som ej är önskvärd från olika synpunkter. Jag vill understryka att det förhållandet att realisationsvinstreglerna för aktier och likartade tillgångar nu ändras inte hindrar att — när motsvarande regler för fast egendom ändras i en framtid — erforderlig samordning då sker av dessa beskattningsregler.

I några remissyttranden har gjorts gällande att den ytterligare beskattning av värdestegringsvinster på aktier som anses önskvärd bör ske via förmögenhets-, arvs- och gåvoskatter. Såsom jag framhållit i direktiven för utredningen kan en viss beskattning av icke realiserade kapitalvinster sägas äga rum genom den årliga förmögenhetsskatten och arvskatten. Dessa skatter beräknas på värdet av tillgångarna inklusive den värdestegring som skett. Det ligger emellertid i sakens natur att en förmögenhets-, arvs- eller gåvo-

skatt skall beräknas på verkliga värdena och någon speciell beskattning av värdestegringsvinster är inte åsyftad genom dessa skatter. Vill man beskatta värdestegringen under året på vissa tillgångar måste denna värdestegring beräknas. Detta är, om än i och för sig ofta komplicerat, likväl jämförelsevis lätt om det är fråga om börsnoterade aktier och om den skattskyldiges innehav av sådana aktier varit någorlunda oförändrat under året. Beräkningen blir däremot svår att göra om hans innehav under året växlat eller om det gäller tillgångar för vilka inte finns någon marknadsmässig notering. Oavsett de rent tekniska svårigheterna att utforma en beskattning av orealiserade värdestegringsvinster bör beskattningen enligt min mening i princip inte ske förrän avyttring ägt rum och därmed medel för skattens erläggande blivit disponibla.

Om man av bl. a. fördelningspolitiska skäl anser det rimligt att vinster vid aktieförsäljningar beskattas i större utsträckning än nu sker, är det naturligt att man inför en i tiden obegränsad vinstbeskattning. En sådan beskattning torde därjämte sannolikt bäst tillgodose kravet på rörlighet på aktiemarknaden. En tidsbegränsning skulle kunna motiveras endast av praktiska skäl med hänsyn till svårigheterna att beräkna vinsterna när lång tid förflutit mellan inköp och försäljning. Jag ansluter mig därför helt till aktievinstutredningens uppfattning, att aktievinstbeskattningen i princip bör vara obegränsad i tiden.

Det ligger dock i sakens natur att en i tiden obegränsad beskattning måste leda till vissa tekniska besvärligheter såväl för de skattskyldiga som för skattemyndigheterna. Utredningen har sökt hålla dessa svårigheter inom snäva gränser. Den av utredningen förordade schablonregeln — som internationellt sett synes vara en hittills icke prövad lösning — erbjuder betydande fördelar från enkelhetssynpunkt. När jag i det följande i vissa avseenden frångår utredningens förslag, utgör detta närmast en vidareutveckling av utredningens tankegångar i syfte att ytterligare förenkla systemet med en icke tidsbegränsad beskattning.

Jag delar den uppfattning som allmänt kommit till uttryck i remissyttrandena att deklara- och kontrollsvårigheterna i vissa fall kan bli stora om beskattningen skall grundas på den exakt uträknade vinsten. Även de av utredningen föreslagna övergångsbestämmelserna blir besvärliga vid tillämpningen på grund av svårigheterna att fastställa ett marknadspris den 31 december 1965 för andra tillgångar än börsnoterade aktier. Om man, som förordas i några yttranden, skulle räkna beskattningsperioden i arvsfallen från tidpunkten för arvet och införa medeltalsberäkningar av olika slag torde reglerna likväl bli svåra att tillämpa och kontrollera. Eftersom aktieägandet kan förväntas bli relativt spritt genom aktiesparklubbar och på annat sätt, måste reglerna vara lätta att förstå och tillämpa.

Utredningen har som nämnts anvisat en väg att lösa de praktiska problemen vid tillämpningen genom att föreslå en schablonregel. Vinsten skall

enligt förslaget beräknas till viss procent av försäljningspriset. Även denna schablonregel har kritiserats av remissinstanserna. Man har framhållit att beskattning enligt denna regel sker oberoende av om försäljningen lämnat vinst eller förlust och att beskattningen blir förhållandevis lägre ju större vinsten är.

Det ligger i sakens natur att en schablonmässigt beräknad vinst kan vara större eller mindre än den verkliga. Det är emellertid inte något nytt i vårt skattesystem att man av praktiska skäl beräknar inkomsten enligt schablon. Jag kan erinra om den schablonregel som gäller vid beräkning av inkomst av vissa fastigheter. Möjligheterna att beräkna inkomsten schablonmässigt är givetvis helt annorlunda när det gäller inkomst av fastighet än när det gäller inkomst av aktieförsäljningar. Huruvida en schablonmässigt beräknad vinst enligt utredningens förslag sett över en längre period blir till fördel eller nackdel för en viss aktieägare kan man inte generellt bedöma. Det beror på hur värdet förändrats på de värdepapper han försålt.

Enligt min mening bör dock den av utredningen föreslagna schablonmetoden för vinstberäkningen kunna göras till huvudregel när de tillgångar som försäljs innehafvs viss längre tid och svårigheter att beräkna anskaffningskostnaden därför kan antas föreligga. Till frågan hur lång den tid bör vara inom vilken beskattningen skall grundas på den verkliga vinsten återkommer jag i det följande. Schablonregeln kan emellertid inte gälla generellt. Vissa undantag från densamma måste föreskrivas. Även till denna fråga skall jag återkomma.

När det gäller att avväga storleken av procentsatsen vid schablonmetoden måste hänsyn tas till flera faktorer. I princip bör procentsatsen vara så avvägd att man får en skälig beskattning av vinsterna vid en kursstegring som motsvarar den genomsnittliga kursstegringen för de värdepapper schablonregeln skall omfatta. En sådan genomsnittlig kursstegring kan möjligen uppskattas om man gör bedömningen på grundval av utvecklingen under en gången tid. Men den framtida kursutvecklingen är svår att bedöma. Jag hänvisar till vad aktievinstutredningen anfört i sitt betänkande i denna fråga (s. 219). Utredningen har för sin del kommit till att en procentsats, som beräknas på försäljningspriset, bör sättas till 10. Om kursstegringen är 50 %, får man med denna procentsats samma skatteeffekt som enligt utredningens huvudregel, alltså 30 % av vinsten.

Enligt min mening bör procentsatsen vid beräkning på försäljningspriset inte sättas lägre än 10. Man bör hålla i minnet att det som gör nuvarande regler för beskattning av realisationsvinster på aktier särskilt otillfredsställande från fördelningspolitiska synpunkter är det förhållandet att de större vinsterna, dvs. vinster som är stora i förhållande till köpeskillingen, i regel uppkommer och realiserar först efter femårsperioden. Procentsatsen måste avvägas så att man får en skälig beskattning av dessa vinster. Å andra sidan kommer schablonregeln att tillämpas även när

vinsterna är relativt små i förhållande till köpeskillingen. Vidare bygger systemet på att någon exakt beräkning av vinster och förluster inte skall göras. Detta innebär att något avdrag för förluster inte kan medges när förlusterna uppkommer efter så lång tid att schablonregeln skall tillämpas vid beräkning av skattepliktig realisationsvinst. Hänsyn till allt detta måste tas vid fastställandet av procentsatsen. Även osäkerheten i fråga om den framtida kursutvecklingen talar för en viss försiktighet vid avvägningen. Jag har därför stannat för att förorda att procentsatsen nu sätts till 10. Man måste räkna med att ett system som det nu föreslagna, vilket är oprövat även internationellt sett, kan behöva överses efter viss tid med ledning av de erfarenheter som då vunnits.

Även en procentsats av 10 vid tillämpning av schablonregeln kan emellertid i vissa fall innebära en oskäligt hård beskattning. Framför allt gäller detta när försäljningen skett med förlust eller med en vinst som är relativt liten i förhållande till köpeskillingen. Att schablonregeln inte bör tillämpas när försäljningen inte gett vinst är uppenbart. Däremot ligger det som jag redan framhållit i schablonregelns natur att den inte tar hänsyn till storleken av vinsten. Jag anser dock att man bör från schablonmetoden ta undan sådana försäljningar där vinsten är liten i förhållande till köpeskillingen.

Man får givetvis ett från rättvisesynpunkt mera tillfredsställande system om man i enlighet med utredningens förslag inför en valrätt mellan en beskattning enligt schablonmetod och en beskattning av den exakt beräknade vinsten. Schablonmetoden skulle då utgöra huvudregeln men den skattskyldige hade rätt att — om han kunde och ville prestera en exakt vinstberäkning — få den skattepliktiga vinsten beräknad till viss procent av den verkliga vinsten. Skillnaden mellan detta system och det av utredningen föreslagna med 30 % av vinsten som huvudregel och schablonmetoden som alternativregel är dock inte så stor. Man är tillbaka till ett system som av så gott som samtliga remissinstanser förklarats vara alltför komplicerat för skattskyldiga och taxeringsmyndigheter.

De undantag från schablonregeln, som skall gälla, måste därför även de utformas i viss mån schablonmässigt. Bestämmelserna synes böra utformas så att — när så lång tid förflutit från förvärvet att schablonregeln blir tillämplig — skattepliktig realisationsvinst skall beräknas till 10 % av försäljningspriset, om inte den skattskyldige kan göra sannolikt att försäljningen skett utan vinst eller med en vinst som är relativt liten i förhållande till försäljningspriset. Jag anser mig kunna förorda att schablonregeln skall tillämpas först när vinsten överstiger 5 % av försäljningspriset.

Vad jag nu föreslagit innebär att vinster som inte överstiger 5 % av försäljningspriset lämnas obeskattade. Skillnaden mellan de sålunda före-

slagna reglerna och de nu gällande är, att de större vinsterna beskattas även när försäljningen sker mer än fem år efter förvärvet medan mindre vinster — liksom nu är fallet med alla vinster — lämnas obeskattade. Från fördelningspolitiska synpunkter synes detta vara en godtagbar lösning.

Den skattskyldige skall sålunda — om han vill undvika beskattning enligt schablonmetoden — göra sannolikt att försäljningen inneburit förlust eller gett vinst som inte överstiger 5 % av försäljningspriset. Beträffande den bevisning man här kan kräva vill jag framhålla följande. Det har i remissyttrandena och i den allmänna debatten konstruerats exempel på de svårigheter som i mera komplicerade fall kan uppkomma vid beräkning av vinst eller förlust när aktievinstbeskattningen är i tiden obegränsad. Detta hindrar inte att vinsten eller förlusten är relativt lätt att beräkna i många, kanske i flertalet fall. Det bör sålunda i regel inte vara så svårt för den som säljer aktier i ett familjebolag att göra sannolikt att vinsten icke överstigit 5 % av försäljningspriset, om så är fallet. När det gäller aktier i börsnoterade företag bör bedömningen i de mera komplicerade fallen kunna göras med ledning av den kursutveckling aktierna undergått och de uppgifter som lätt kan inhämtas om nyemissioner och fondemissioner under innehavstiden. En mera exakt beräkning av vinsten blir nödvändig endast i gränsfallen, dvs. när det är tveksamt om vinsten är så stor i förhållande till försäljningspriset att schablonmetoden skall tillämpas. Det finns dock knappast anledning anta att dessa gränsfall skall bli så många att de innebär något större problem för skattskyldiga eller taxeringsmyndigheter. I regel torde det vara relativt lätt att konstatera om vinsten varit större eller mindre än 5 % av försäljningspriset. Bevisbördan måste givetvis ligga hos den skattskyldige. Det är nämligen han som har tillgång till bevismaterialet. Som framgår av vad jag anfört, är det här fråga om en sannolikhetsbevisning och inte om en exakt vinstberäkning.

Schablonregeln skall gälla även vid beräkning av vinst på försålda teckningsrätter och fondandelar när dessa hänför sig till aktier som innehafts under så lång tid att schablonregeln är tillämplig om aktierna försäljs. Också i fråga om försålda teckningsrätter och fondandelar skall vinsten vara skattefri om den skattskyldige gör sannolikt att den uppgått till högst 5 % av försäljningspriset. Främst för att begränsa de fall då undersökning av vinstens storlek kan bli aktuell när det gäller försäljning av teckningsrätter och fondandelar o. d., förordar jag att från den schablonmässigt beräknade vinsten under ett och samma beskattningsår skall få avdras ett belopp av 500 kronor. För äkta makar som samtaxeras bör avdraget beräknas gemensamt för dem båda.

Det är givet att man i ett system som det nu föreslagna får vissa »tröskel»effekter. Om vinsten något överstiger 5 % av försäljningspriset blir

schablonregeln tillämplig. Uppgår vinsten till 5 % eller är den lägre blir vinsten helt skattefri. En sådan effekt är emellertid ofrånkomlig om man inte vill komplicera systemet ytterligare.

Schablonregeln bör emellertid som jag redan framhållit tillämpas först när så lång tid förflutit från förvärvet att man har anledning anta att mera betydande svårigheter uppkommer att beräkna anskaffningskostnaden. Den tid under vilken beskattningen skall grundas på den exakt beräknade vinsten synes inte böra vara längre än f. n. gäller, dvs. fem år. Sätts tidrymden längre torde svårigheter ofta uppkomma att beräkna vinster och förluster, t. ex. för medlemmar i de allt vanligare aktiesparklubbarna, när fond- och nyemissioner förekommit. Jag förordar därför att beskattningen — liksom hittills varit fallet — grundas på en exakt resultatberäkning under de fem första åren och att vinsten därefter beräknas enligt schablonmetoden. Det förhållandet att deklarationerna för fysiska personer f. n. förvaras i sex år talar även för att bibehålla nuvarande femårsperiod.

Detta förslag innebär att vinster på aktier och likartade tillgångar liksom nu beskattas på grundval av den verkliga vinsten om avyttringen sker inom fem år från förvärvet. Fråga uppkommer då om man för denna period har anledning ändra gällande beskattningsregler. Ett skäl härför skulle vara ett önskemål att genom en ändring av reglerna framkalla en ökad rörlighet på aktiemarknaden. En viss sådan effekt skulle man sannolikt få om man som utredningen föreslår sänker den andel av vinsten, som skall beskattas, till 30 % redan efter två år. Enligt min mening är dock betydelsen av denna effekt inte så stor att man har anledning frånga nu gällande beskattningsregler under den första femårsperioden. Förhållandet hade varit ett annat om 30-procentsregeln i enlighet med utredningens förslag skulle gälla även efter femårsperioden. Det synes också av praktiska skäl vara en fördel att beskattningsreglerna under den första femårsperioden liksom f. n. är i princip desamma för all lös egendom. Förslaget innebär att om försäljning sker då en aktie innehafts fyra men ej fem år beskattas 25 % av vinsten. Sker försäljningen efter fem år beräknas skattepliktig realisationsvinst enligt schablonmetoden om vinsten överstiger 5 % av försäljningspriset. En beskattning enligt schablonmetoden kan, beroende på kursutvecklingen för aktien i fråga, innebära en hårdare beskattning än 25 % av vinsten. Om så är fallet har den skattskyldige vid utgången av femårsperioden att välja mellan att sälja med en beskattning av 25 % av vinsten eller att behålla aktien med risk att vid en framtida beskattning få vinsten beräknad enligt schablonmetoden. Valet blir bl. a. beroende av vilka alternativa placeringsmöjligheter den skattskyldige har.

En olikhet i beskattningsreglerna måste dock gälla för aktier och likartade tillgångar, å ena sidan, och övrig lös egendom, å andra sidan, även under den första femårsperioden. Eftersom aktievinstbeskattningen blir i tiden obunden kan skillnaden mellan onerösa och icke onerösa fång ej kvarstå.

F. n. gäller att ett dödsbo kan skattefritt försälja aktie som den avlidne innehåft vid dödsfallet även om denne köpt aktien kortare tid än fem år före dödsfallet. Dödsboets förvärv är nämligen inte sådant som grundar skattepliktig realisationsvinst. Motsvarande gäller den som ärvt aktie. Dödsboet och arvingen bör emellertid enligt min mening beskattas efter samma principer som skulle gälla för den avlidne om denne levat och själv avyttrat aktien. På motsvarande sätt bör den som säljer aktie, som han erhållit i gåva, beskattas som om givaren fortfarande ägt aktien och avyttrat densamma. Detta överensstämmer med utredningens förslag. Om schablonregeln blir obligatorisk efter fem år, behöver det förhållandet att man i fråga om aktier, som den skattskyldige ärvt eller fått som gåva, går tillbaka till tidigare ägares onerösa fång i regel inte medföra några komplikationer. I flertalet fall torde innehavstiden komma att överstiga fem år och schablonregeln blir då tillämplig. När det gäller försäljning av aktier som erhållits i arv eller gåva kommer det i vissa fall att vara svårare för den skattskyldige att göra sannolikt att vinsten vid försäljningen inte överstigit 5 % av försäljningspriset eftersom vinsten skall beräknas med utgångspunkt från tidigare innehavares onerösa fång. Detta förhållande anser jag dock inte utgöra tillräckligt skäl för att frångå utredningens förslag att vinstberäkningen i princip skall ske med utgångspunkt från tidigare innehavares anskaffningskostnad.

Det har i några yttranden framhållits att det inte skulle vara godtagbart att ett dödsbo beskattas för vinst vid försäljning av aktier om försäljningen är framtvingad av att arvskatten måste betalas. Gentemot detta vill jag framhålla att motsvarande beskattning skulle ha skett om arvskatten kunnat betalas av andra medel och arvingen senare sålt aktierna i fråga. Oavsett svårigheterna att i det enskilda fallet avgöra motivet för en försäljning anser jag därför att det inte finns anledning att undanta dylika försäljningar från beskattning.

Jag vill i detta sammanhang framhålla att arv, testamente, gåva, bodelning och liknande fång inte heller enligt mitt förslag skall i och för sig utlösa vinstbeskattning. Sålunda blir vinstbeskattning inte aktuell, när aktie vid skifte av dödsbo övergår till dödsbodelägare. Först när dödsbodelägare avyttrar en aktie som tillfallit honom aktualiseras vinstbeskattningen, och då anses det enligt mitt förslag, som om dödsbodelägaren förvärvat aktien genom den avlidnes onerösa fång.

Förlust som uppkommer vid avyttring av aktier eller likartade tillgångar något av de första fem åren från förvärvet bör i enlighet med nu gällande regler få dras av från realisationsvinst som uppkommit under samma år som förlusten. Avdrag bör få ske även mot vinst som beräknats enligt schablon. Förlust som uppkommer efter femårsperioden får däremot, som redan framhållits, inte dras av. Hänsyn till sådan förlust får anses ha tagits vid avvägningen av den föreslagna procentsatsen i schablonregeln. Någon

rätt till förlustutjämning mellan olika år finns inte f. n. när det gäller realisationsförluster. Den nu föreslagna utvidgningen av aktievinstbeskattningen synes inte motivera någon ändring i detta hänseende.

Om schablonmetoden blir obligatorisk på sätt jag nu förordat, kan det göras gällande att beskattningen mera får karaktär av en omsättningsskatt eller en avgift än av en vinstbeskattning i egentlig mening. Några remissinstanser har också ifrågasatt om man inte, i stället för att beskatta vinsten vid försäljningar av aktier, bör ta ut en stämpelavgift e. d. Jag anser det emellertid uteslutet att för försäljningar under den första femårsperioden övergå från inkomstbeskattning till en stämpelavgift. Det är dock här fråga om en inkomst som bör beskattas enligt i huvudsak de principer som gäller för annan inkomst. Att införa en stämpelavgift enbart för de fall när avyttringen sker fem år eller mera efter förvärvet torde av praktiska skäl knappast kunna ifrågakomma. Om en stämpelavgift infördes skulle man därför vid försäljningar under de första fem åren få såväl stämpelavgift som inkomstbeskattning. Därtill kommer att en stämpelavgift måste utgå oavsett om försäljningen gett vinst eller förlust. Enligt min mening synes det vara i princip riktigt att den progressiva beskattningen får påverka storleken av även den skatt som skall erläggas för vinst som uppkommer efter femårsperioden även om denna vinst av praktiska skäl beräknas enligt schablon. Jag har därför inte heller ansett mig kunna förorda att aktievinstbeskattningen sker efter en »flat rate», dvs. en särskild skatteskala proportionell mot vinsten eller mot försäljningspriset. Det sagda behöver emellertid inte hindra att, om man i en framtid får bättre förutsättningar från kontrollsynpunkt för uttagande av en stämpelavgift, man prövar om en sådan avgift delvis kan ersätta inkomstbeskattningen av vinster på aktieförsäljningar. Om den nu utgående stämpelavgiften skall bibehållas eller ej är en fråga som prövas av aktiefondsutredningen.

När det gäller frågan om vilka tillgångar som jämte aktier bör omfattas av de speciella realisationsvinstskattereglerna kan jag i huvudsak ansluta mig till utredningens förslag. Om mindre vinster liksom nu lämnas obeskattade efter femårsperioden föreligger inte någon anledning att undanta speciella typer av aktier, t. ex. limiterade preferensaktier. Jag anser dock att man tills vidare inte bör skärpa vinstbeskattningen när det gäller aktier i bostadsaktiebolag och andelar i bostadsföreningar.

Jag kan i likhet med aktiefondsutredningen ansluta mig till aktievinstutredningens uppfattning att det inte gärna kan ifrågakomma att nu från den föreslagna aktievinstbeskattningen undanta andelar i s. k. aktiefonder i form av andelsbevis och aktiefondsbevis. Vad angår vinstbeskattningen av de aktier som ingår i en aktiefond är dessa enligt gällande rätt underkastade de vanliga beskattningsreglerna och även dessa försäljningar bör omfattas av de speciella bestämmelserna för aktievinster. De förslag som aktiefondsutredningen kan komma att framlägga beträffande aktiefonder kan

dock föranleda att beskattningsfrågan för dessa fonder och för delägarna i dem får tas upp till ny prövning.

Det har i många yttranden, främst från näringslivets sida, understrukits att utredningens förslag till aktievinstbeskattning skulle få allvarliga verkningar i fråga om företagens kapitalförsörjning. Det är naturligt att man inför hotet av en utökad beskattning överdriver de skadeverkningar skatten kan få från olika synpunkter. Att den utökade beskattningen inte kan vara helt utan effekt i fråga om aktiekurserna och därigenom även i fråga om bolagens möjligheter att verkställa nyemissioner är givetvis troligt. Däremot är det knappast sannolikt att denna trots allt begränsade skattereform skulle få så allvarliga konsekvenser som utmålas i vissa yttranden. Flertalet aktieköpare torde sedan länge vara inställda på en utökad vinstbeskattning. Ett genomförande av utredningens förslag bör därför knappast i och för sig vara ägnat att medföra några avsevärda kursänkningar. Däremot skulle ett inhiberande av skatteförslaget sannolikt leda till kursstegringar.

De avvikelser från utredningens förslag som jag nu förordat torde inte behöva ändra beskattningsreglernas eventuella effekt i fråga om företagens kapitalförsörjning. Det förhållandet att schablonregeln blir obligatorisk torde vara en fördel för de mera progressiva företagen. Eftersom skatten blir förhållandevis lägre ju större värdestegringen är bör aktieägarnas intresse än mer inrikta sig mot dylika företag. Det är enligt min mening föga troligt att en i tiden utsträckt beskattning i nu föreslagen form skall i nämnvärd mån minska intresset för aktiesparandet.

En i tiden obegränsad beskattning av aktievinster kan emellertid tänkas få en hämmande inverkan på strukturrationaliseringar inom näringslivet i det fall en sammanslagning av företag kan föranleda vinstbeskattning. En sådan effekt av en utökad beskattning anser jag i princip bör om möjligt undvikas. Skatt enligt schablonmetoden bör därför inte utgå när organisationsaktier flyttas mellan företag inom en koncern eller när köp och försäljningar av aktier och i undantagsfall andelar har direkt samband med en från allmänna synpunkter önskvärd strukturrationalisering. Den nu gällande friheten från realisationsvinstbeskattning vid fusion mellan helägda bolag bör givetvis kvarstå.

Undantagsbestämmelsen för överföringar av organisationsaktier mellan företag i en koncern synes lämpligen kunna intas i 35 § 4 mom. KL. Med koncern avses här ett moderföretag, som skall vara aktiebolag eller ekonomisk förening, och dess dotterföretag. Hur aktierna eller andelarna i moderföretaget innehas — av fysiska personer, handelsbolag, stiftelse etc. — har inte någon betydelse för bedömningen. Huruvida två företag skall anses tillhöra samma koncern får avgöras med ledning av aktiebolagslagens regler om koncernföretag. Dotterföretag bör dock kunna vara aktiebolag, ekonomisk förening eller handelsbolag.

Det är däremot inte möjligt att i lagtext närmare ange de fall då en försäljning skall fritas från beskattning enligt schablon, därför att beskattningen kan anses hindra en från allmänna synpunkter önskvärd strukturrationalisering. Möjlighet bör därför finnas att befria från vinstbeskattning i sådana fall. Dispens skall givetvis inte medges i alla de fall då försäljningen leder till att två företag sammanslås. Det måste bli en bedömning från fall till fall. Om köpeskillingen lämnas i form av aktier i det andra företaget torde i regel förutsättningar för dispens få anses föreligga. Betalas köpeskillingen i likvida medel har man däremot anledning ställa större krav på att det är fråga om en sådan från allmän synpunkt angelägen strukturrationalisering som bör medföra skattefrihet. Skattebefrielsen bör gälla endast vinster som beräknas enligt schablonregeln.

Dispenser av detta slag bör, åtminstone tills vidare, ankomma på Kungl. Maj:t. Om emellertid erfarenheterna av dispensgivningen skulle ge vid handen att den lämpligen kan delegeras till riksskattenämnden eller annan central myndighet bör Kungl. Maj:t ha rätt att besluta om sådan delegation. Ansökan om dispens bör inges av de berörda företagen eller ett av dem för aktie- eller andelsägarnas räkning. Då en sådan ansökan ofta kan komma att innehålla uppgifter, som vid den tidpunkt då ansökan inges inte bör bli offentliga, bör sådan ansökan vara hemlig på samma sätt som t. ex. ansökan om förhandsbesked i taxeringsfråga. Förslag till ändring i lagen den 28 maj 1937 (nr 249) om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar kommer att framläggas av chefen för justitiedepartementet.

Frånsett de fall då fråga är om en omflyttning av organisationsaktier inom en koncern och då en försäljning är att betrakta som ett led i en strukturrationalisering bör några undantag från tillämpningen av schablonregeln inte finnas. Det sagda innebär att bl. a. även en försäljning av aktier i fåmansbolag blir föremål för beskattning om inte försäljningen ingår som ett led i strukturrationalisering och av den anledningen bör befrias. Något speciellt undantag för tvångsförsäljningar som inte är föranledda av strukturrationalisering anser jag inte motiverat. Skattepliktig realisationsvinst bör dock vid sådan försäljning inte beräknas till högre belopp än 10 % av försäljningspriset även om avyttringen sker inom fem år från förvärvet.

Utredningens förslag att undanta försäljningar efter femårsperioden av aktier i fåmansbolag när försäljningen omfattar mer än 50 % av aktierna och försäljningen sker till en köpare kan jag inte tillstyrka. Såsom bl. a. riksskattenämnden framhållit beskattar man en enskild rörelseidkare, när han säljer sin rörelse, för dolda reserver i inventarier och lager och för vad han får för goodwill. Det är därför knappast motiverat att undanta alla försäljningar av aktier i familjebolag. Det förhållandet att köparen av aktierna inte får något ökat avskrivningsunderlag vid taxeringen är inte någon anledning att frita säljaren från realisationsvinstbeskattning. Undan-

tagen bör även här begränsas till försäljningar som har samband med strukturrationalisering. Befrielsen kan då avse även försäljningar av minoritetsposter.

Vad nu sagts om aktier i fåmansbolag gäller i lika mån andelar i handels- och kommanditbolag. Det förhållandet att vinster i sådana företag inte är föremål för dubbelbeskattning utgör inte något skäl för att undanta andelarna från de regler som gäller för aktier i fåmansbolag. Realisationsvinstbeskattningen är inte att se som en ersättning för utebliven dubbelbeskattning.

Från näringslivets sida har man understrukit angelägenheten av att beskattningen inte skärps för investmentbolagen. Något generellt undantag för investmentbolagen anser jag dock inte bör komma i fråga. Genom den föreslagna dispensmöjligheten för försäljningar i strukturrationaliserings-syfte bör dock de stora försäljningarna inom investmentbolagen ofta komma att befrias från beskattning. Något generellt undantag för sådana försäljningar som syftar till en omplacering i andra aktier anser jag mig inte kunna förorda. Den fördel som vinnns genom omplaceringen får vägas mot den skatt som blir en följd av försäljningen.

Flera remissinstanser har framhållit att om man inför en i tiden obegränsad beskattning av vinster på aktier man även bör få tillämpa reglerna om ackumulerad inkomst när det gäller dylika vinster. Framför allt har detta ansetts motiverat om reglerna skall omfatta försäljningar även av aktier i fåmansbolag och andelar i handels- och kommanditbolag. Den vinst som framkommer vid försäljning av sådana aktier och andelar är i regel föranledd av en värdestegring som ägt rum under en följd av år. Reglerna om ackumulerad inkomst är tillämpliga när en enskild firma försäljs. Jag anser det därför skäligt att vinst vid försäljning av aktier i familjebolag eller andelar i handels- och kommanditbolag får betraktas som ackumulerad inkomst, om aktierna eller andelarna vid avyttringen innehades av ett fåtal fysiska personer och vinsten beräknas enligt schablonmetoden. Vinsten får anses intjänad under den tid vederbörande innehafte aktierna eller andelarna. Detta innebär att — om aktierna eller andelarna förvärvats genom arv eller gåva — tiden för innehavet räknas från det tidigare fångnet.

I några yttranden har framhållits att aktieägarna inte bör beskattas för realisationsvinst när ett aktiebolag utskiftar tillgångar. Som motiv härför anförs att bolaget beskattas genom utskiftningsskatt för de vinstmedel som utskiftas. Om vinstmedlen i stället hade delats ut hade aktieägarna beskattats för utdelning och någon realisationsvinst hade inte uppkommit eftersom värdet av de utskiftade tillgångarna blivit lägre. Bolaget hade inte behövt erlägga någon utskiftningsskatt eftersom vinstmedlen utdelats i stället för utskiftats.

Det bör enligt min mening inte ifrågakomma att generellt undanta alla

fall av utskiftning från aktievinstbeskattningen. Jag vill erinra om att det inte är helt ovanligt att aktier i förlustbolag byter ägare. De nya aktieägarna avser då ofta att tillföra bolaget vinstmedel vilka i samband med bolagets upplösning kan utskiftas till aktieägarna utan utskiftningsskatt. Även om realisationsvinstbeskattningen inte utgör någon ersättning för utebliven dubbelbeskattning anser jag dock inte några skäl föreligga att i sådana fall befria från realisationsvinstbeskattningen.

Bifalls mitt förslag att skattefrihet för realisationsvinst skall kunna medges genom dispens när beskattningen utgör ett hinder för en önskvärd strukturrationalisering, föreligger möjlighet medge befrielse från realisationsvinstbeskattning då ett bolag upplöses efter fusion enligt 175 och 176 §§ aktiebolagslagen. En sådan fusion är ofta ett led i en strukturrationalisering. Det bör enligt min mening knappast ifrågakomma att införa en ytterligare dispensmöjlighet för de fall då ett bolag upplöses.

Om man inför en i tiden obegränsad vinstbeskattning på aktier och liknande tillgångar kan det göras gällande att man skapar en dold skatteskuld i sådana tillgångar eftersom en försäljning inte kan ske utan skatt om försäljningen ger vinst. Att hänsyn till sådan framtida skatteskuld skulle tas vid den årliga förmögenhetsberäkningen anser jag uteslutet. Däremot har frågan om avdrag för latent skatteskuld vid arvsbeskattningen aktualiserats i andra sammanhang och denna fråga synes böra utredas i samband med en kommande översyn av arvs- och gävobeskattningen.

Det må slutligen framhållas att realisationsvinst vid försäljning av vissa aktier i bolag, som bildats i samband med upplösning av fideikommiss, enligt förordningen den 6 december 1963 (nr 587) om inkomstbeskattning av fideikommissbo, m. m. inte skall anses som skattepliktig. Någon ändring av denna undantagsbestämmelse bör inte nu ske.

De nya bestämmelserna bör gälla fr. o. m. 1967 års taxering och avse försäljningar efter den 30 juni 1966. Schablonregeln blir sålunda tillämplig vid försäljning efter nämnda dag även för sådana aktier och likartade tillgångar som före den 1 juli kunnat försälas utan någon beskattning. Vederbörande ägare har sålunda att välja mellan att sälja före nämnda dag eller behålla värdepapperen och vid en senare försäljning bli beskattad enligt de nya reglerna.

Det av mig nu förordade systemet för aktievinstbeskattning torde i fråga om skatteutfallets storlek inte mera avsevärt avvika från utredningens förslag. Man har sålunda anledning anta att skatteintäkterna kan komma att öka med omkring 100 milj. kr. per år, varav 70 milj. kr. kan beräknas tillfalla staten och 30 milj. kr. kommunerna.

Den föreslagna skärpningen av aktievinstbeskattningen har, som jag redan framhållit, ett fördelningspolitiskt syfte. Det förhållandet att en i tiden

obegränsad beskattning av aktievinster kan i någon mån försvåra företagens kapitalanskaffning via aktiemarknaden utgör inte tillräckligt skäl för att avstå från denna reform som måste bedömas som riktig och angelägen. Eventuellt får man vidta andra åtgärder för att eliminera eller mildra ej önskvärda effekter av de föreslagna reglerna.

År 1960 antogs en provisorisk förordning, den s. k. Annell-lagen, i syfte att underlätta företagens kapitalanskaffning genom nyemissioner. Enligt denna förordning medges avdrag vid taxeringen under sex år för viss utdelning på nyemitterade aktier. Förordningens giltighetstid förlängdes genom beslut av 1964 års riksdag t. o. m. 1977 års taxering. Erfarenheterna av denna lagstiftning synes ha varit goda och det torde därför vara anledning att nu överväga permanenta regler. I och för sig ligger det inom företagsskatteutredningens uppdrag att överse denna lagstiftning. Enligt vad jag inhämtat är emellertid utredningen f. n. sysselsatt med att utforma förslag till ändrade avskrivningsregler beträffande fast egendom. Då gällande avskrivningsregler på detta område sedan länge ansetts otillfredsställande och i behov av översyn bör utredningen enligt min mening koncentrera sitt arbete på denna svåra och tidskrävande uppgift och avge betänkande i ämnet när förslag har utarbetats. Det är min avsikt att inom finansdepartementet låta verkställa en översyn av Annell-lagen och utarbeta förslag till de permanenta regler som bör ersätta denna lagstiftning. Eventuellt kan förslag om nya bestämmelser föreläggas 1967 års riksdag.

Jag förordar slutligen att bestämmelserna i 35 § 2 mom. andra stycket KL ändras så att den av skatteflyktskommittén påtalade luckan täpps till. Jag hänvisar till den redogörelse jag i det föregående lämnat för kommitténs förslag.

Under återopande av det anförda hemställer jag att Kungl. Maj:t genom proposition föreslår riksdagen att anta inom finansdepartementet upprättade förslag till

- 1) lag om ändrad lydelse av 35 § 2 och 4 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370);
- 2) förordning om ändring i förordningen den 30 november 1951 (nr 763) angående beräkning av statlig inkomstskatt för ackumulerad inkomst.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Göran Sellvall

Aktievinstutredningens förslag

till

lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370)

Härigenom förordnas, att 35 § 2 och 4 mom. samt punkten 2 av anvisningarna till 36 § kommunalskattelagen den 28 september 1928¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives ävensom att i samma lag skall fogas, till 35 § ett nytt 6 mom., till anvisningarna till 35 § en ny punkt 7 och till anvisningarna till 36 § en ny punkt 5 av nedan angiven lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

35 §.

35 §.

2 mom. Till intäkt — — — — — tid (*realisationsvinst*).

Har egendom, som skattskyldig erhållit såsom gåva av make eller skyldeman, av givaren förvärvat genom fång, som ovan sägs, skall frågan om och i vad mån skattepliktig realisationsvinst skall anses föreligga bedömas med hänsyn till sistnämnda fång. Motsvarande skall gälla om make vid bodelning i anledning av andra makens död erhållit egendom, som förstnämnde make före äktenskapets ingående eller under äktenskapet förvärvat genom köp, byte eller därmed jämförligt fång, eller om make vid bodelning av annan anledning än andra makens död erhållit egendom, som någondera maken före äktenskapets ingående eller under äktenskapet förvärvat genom köp, byte eller därmed jämförligt fång.

Har egendom, som skattskyldig erhållit såsom gåva av make eller skyldeman, av givaren förvärvat genom fång, som ovan sägs, skall frågan om och i vad mån skattepliktig realisationsvinst skall anses föreligga bedömas med hänsyn till sistnämnda fång. Motsvarande skall gälla om make vid bodelning i anledning av andra makens död erhållit egendom, som förstnämnde make före äktenskapets ingående eller under äktenskapets ingående eller under äktenskapet förvärvat genom köp, byte eller därmed jämförligt fång, eller om make vid bodelning av annan anledning än andra makens död erhållit egendom, som någondera maken före äktenskapets ingående eller under äktenskapet förvärvat genom köp, byte eller därmed jämförligt fång. *Aktie, som erhållits genom arv, testamente, gåva, bodelning eller annat med köp eller byte icke jämförligt*

¹ Senaste lydelse av 35 § 2 och 4 mom. se 1959:127 samt av punkt 2 av anvisningarna till 36 § se 1951:761.

*(Nuvarande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

Såsom skattepliktig realisationsvinst skall, med i 3 och 4 mom. angivna undantag, räknas:

a) då fråga är om vinst genom avyttring av fastighet:

om den innehafts

mindre än 7 år	100 %	av vinsten
7 år men mindre än 8 år . . .	75 %	» »
8 » » » » 9 » . . .	50 %	» »
9 » » » » 10 » . . .	25 %	» »

b) då fråga är om vinst genom avyttring av annan egendom än fastighet:

om egendomen innehafts

mindre än 2 år	100 %	av vinsten
2 år men mindre än 3 år . . .	75 %	» »
3 » » » » 4 » . . .	50 %	» »
4 » » » » 5 » . . .	25 %	» »

Vad ovan sagts beträffande fastighet skall även äga tillämpning å tomträtt.

fång, skall dock anses förvärvat genom senast dessförinnan skett köp, byte eller därmed jämförligt fång.

Såsom skattepliktig realisationsvinst skall, med i 3, 4 och 6 mom. angivna undantag, räknas:

a) då fråga är om vinst genom avyttring av fastighet:

om den innehafts

mindre än 7 år	100 %	av vinsten
7 år men mindre än 8 år . . .	75 %	» »
8 » » » » 9 » . . .	50 %	» »
9 » » » » 10 » . . .	25 %	» »

b) då fråga är om vinst genom avyttring av annan egendom än fastighet eller aktie:

om egendomen innehafts

mindre än 2 år	100 %	av vinsten
2 år men mindre än 3 år . . .	75 %	» »
3 » » » » 4 » . . .	50 %	» »
4 » » » » 5 » . . .	25 %	» »

c) då fråga är om vinst genom avyttring av aktie:

om den innehafts

mindre än 2 år	100 %	av vinsten
2 år eller längre tid	30 %	» »

Vad ovan sagts beträffande fastighet skall även äga tillämpning å tomträtt. Vad i 35 § samt anvisningarna till 35 och 36 §§ sägs beträffande aktie skall även äga tillämpning på dels andel i aktiefond eller liknande, dels fondandel, teckningsrätt, inköpsrätt eller liknande till aktie eller andel som först nämnts, dels andel i ekonomisk förening, vanligt handelsbolag eller kommanditbolag, dels ock med nu avsedda andelsrätter eller med aktie jämförlig rättighet. Med aktiebolag förstås i motsvarande fall, utom när fråga är om tillämpning av punkt 5 av anvisningarna till 35 §, även den enhet, till

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

vilken annan andelsrätt än aktie hänför sig.

Har jordbruksfastighet — — — — — nämnda del.

4 mom. Vinst, som uppkommit genom att fast eller lös egendom tagits i anspråk genom expropriation eller liknande förfarande eller eljest avyttrats under sådana förhållanden, att tvångsförsäljning som nyss sagts måste anses vara för handen, är icke i något fall att anse som skattepliktig realisationsvinst, dock att skatteplikt enligt eljest gällande regler föreligger därest det skäligen kan antagas, att avyttringen skulle ägt rum även om tvång icke förelegat. Vad nu sagts skall äga motsvarande tillämpning beträffande realisationsvinst vid upplåtelse av nyttjanderätt eller servitutsrätt till fastighet för obegränsad tid mot engångsersättning.

4 mom. Vinst, som uppkommit genom att fast eller lös egendom tagits i anspråk genom expropriation eller liknande förfarande eller eljest avyttrats under sådana förhållanden, att tvångsförsäljning som nyss sagts måste anses vara för handen, är icke i något fall att anse som skattepliktig realisationsvinst, dock att skatteplikt enligt eljest gällande regler föreligger därest det skäligen kan antagas, att avyttringen skulle ägt rum även om tvång icke förelegat. Vad nu sagts skall äga motsvarande tillämpning beträffande realisationsvinst vid upplåtelse av nyttjanderätt eller servitutsrätt till fastighet för obegränsad tid mot engångsersättning. *Är enligt bestämmelserna i detta stycke vinst icke att anse såsom skattepliktig realisationsvinst, skall dock i fråga om aktie, oavsett vilken tid den innehafts, i stället såsom skattepliktig realisationsvinst räknas 30 procent av vinsten.*

Såsom skattepliktig — — — — — yttre rationalisering.

Såsom skattepliktig realisationsvinst skall ej heller anses vinst, vilken uppkommit genom avyttring av aktier i aktiebolag, som uteslutande eller så gott som uteslutande bedriver rörelse och vari aktierna till huvudsaklig del ägas eller på därmed jämförligt sätt innehas — direkt eller genom förmedling av juridisk person — av en fysisk person eller ett fåtal fysiska personer, allt i den mån aktierna innehafts minst fem år och under förutsättning att avyttringen skett på en gång och till samme köpare samt omfattat minst hälften av samtliga aktier i bolaget.

6 mom. På yrkande av den skattskyldige skall i fråga om avyttring av aktie, i stället för 30 procent av vinsten, såsom skattepliktig realisationsvinst räknas 10 procent av vad

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

som erhållits för aktien. Sistnämnda beräkningsgrund skall tillämpas även eljest i fråga om avyttring av aktie, som innehafts minst två år eller som avses i 4 mom. första stycket, om den skattskyldige icke visar att den skattepliktiga realisationsvinsten är lägre eller att skattepliktig realisationsvinst icke föreligger.

(Se vidare anvisningarna.)

(Se vidare anvisningarna.)

Anvisningar

till 35 §.

7. Vad i 4 mom. tredje stycket sägs angående avyttring av minst hälften av samtliga aktier i ett aktiebolag skall även gälla, om flera delägare tillsammans och samtidigt till samme köpare avyttrat minst hälften av samtliga aktier. Därest aktierna i bolaget varit förenade med olika röstvärden, skall såsom förutsättning för vinstens undantagande från skatteplikt, utöver vad i nämnda stycke sägs, gälla, att avyttringen även omfattat aktier, vilkas sammanlagda röstetal motsvarat minst hälften av röstvärdet för samtliga aktier i bolaget.

till 36 §.

2. För att förlust å icke yrkesmässig avyttring av fast eller lös egendom skall få avdragas erfordras, att förlusten under beskattningsåret uppkommit genom avyttring av fast eller lös egendom, som förvärvats genom köp, byte eller därmed jämförligt fång och varit i säljarens ägo, om det är fastighet, under mindre än tio år och eljest under mindre än fem år, eller, i fråga om strömfall eller rättighet till vattenkraft, under mindre än femton år. Realisationsförlust beräknas efter samma regler, som gälla för beräkning av realisationsvinst.

till 36 §.

2. För att förlust å icke yrkesmässig avyttring av fast eller lös egendom skall få avdragas erfordras, att förlusten under beskattningsåret uppkommit genom avyttring av fast eller lös egendom, som förvärvats genom köp, byte eller därmed jämförligt fång och varit i säljarens ägo, om det är fastighet, under mindre än tio år och, om det är annan egendom än fastighet eller aktie, under mindre än fem år, eller, i fråga om strömfall eller rättighet till vattenkraft, under mindre än femton år. Realisationsförlust beräknas efter samma regler, som enligt 35 § 2,

(Nuvarande lydelse)

Har den avyttrade egendomen innehafts under sådan tid, att därest vinst uppstått vid avyttringen, vinsten jämligt 35 § skolat allenast till viss del hava räknats till skattepliktig realisationsvinst, må avdrag åtnjutas endast för däremot svarande del av förlusten.

Avdrag må — — — — — skattepliktig realisationsvinst.

Avdrag är — — — — — i lotteri.

(Föreslagen lydelse)

3 och 4 mom. gälla för beräkning av realisationsvinst.

Har den avyttrade egendomen innehafts under sådan tid, att därest vinst uppstått vid avyttringen, vinsten jämligt 35 § 2, 3 eller 4 mom. skolat allenast till viss del hava räknats till skattepliktig realisationsvinst, må avdrag åtnjutas endast för däremot svarande del av förlusten.

5. Vid tillämpning av 35 § 6 mom. skall vad som erhållits för avyttrad aktie anses motsvara avtalad köpeskilling efter avdrag endast för omkostnader för avyttringen.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling, och skall tillämpas i fråga om avyttring av aktie den 1 mars 1966 eller senare.

I fråga om aktie, vilken den skattskyldige förvärvat eller skall anses enligt de nya bestämmelserna ha förvärvat före den 1 mars 1961, gäller följande särskilda bestämmelser. Såsom erlagd köpeskilling skall anses det belopp, till vilket aktien skolat per utgången av år 1965 upptagas i allmän självdeklaration för fysisk person. Avdrag får icke ske för utgift eller kostnad som hänför sig till tid före år 1966.

Vad ovan i ikraftträdandebestämmelserna sägs om aktie skall även äga tillämpning på de andra andelsrätter, som avses i 35 § 2 mom. fjärde stycket.

Aktievinstutredningens förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 121 § taxeringsförordningen den

23 november 1956 (nr 623)

Härigenom förordnas, att 121 § taxeringsförordningen den 23 november 1956¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

121 §.

Har någon — — — — — månader dömas.

Har någon i allmän självdeklaration eller i annan uppgift till ledning för taxering uppsåtligen eller av grov

(Föreslagen lydelse)

121 §.

Detsamma skall gälla, om någon i allmän självdeklaration eller i annan uppgift till ledning för taxering

¹ Senaste lydelse av 121 § se 1961:340.

(Nuvarande lydelse)

oaktsamhet lämnat oriktig uppgift rörande förmögenhet, som skolat upptagas i deklARATIONEN, straffes, där ej gärningen är belagd med straff i skattestrafflagen eller innefattar ämbetsbrott, med böter, högst trehundra kronor.

(Föreslagen lydelse)

uppsåtligen eller av grov oaktsamhet lämnat oriktig uppgift rörande förmögenhet, som skolat upptagas i deklARATIONEN, där ej gärningen är belagd med straff i skattestrafflagen eller innefattar ämbetsbrott.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

